Trøndelag fylkeskommune

ÅRSRAPPORT 2018

Med regnskap og årsberetning

Innhold

1 Årsberetning 1
1.1 Elever/Brukere/tjenester 2
1.2 Samfunnsutvikling 3
1.3 Medarbeidere 4
1.4 Økonomi 7
1.5 Analyse av regnskapet 22
1.6 Statlige styringssignaler 28
1.7 Helse, miljø og sikkerhet (HMS) 28
2 Gjennomgående tema 32
2.1 Klimabudsjett 32
2.2 Kompetanse 33
2.3 Samisk 33
2.4 Inkludering 34
2.5 Digitalisering 34
2.6 Folkehelse 34
3 Organisasjon og interne strategier 36
3.1 Resultatvurdering 36
3.2 Medarbeidere 36
3.3 Økonomi 38
3.4 Politisk styring og kontrolloppgaver 39
4 Utdanning 43
4.1 Resultatvurdering 43
4.2 Elever /lærlinger 45
4.3 Samfunnsutvikling 47
4.4 Økonomi 49
5 Plan og næring 53
5.1 Resultatvurdering 53
5.2 Brukere 55
5.3 Samfunnsutvikling 57
5.4 Økonomi 58
6 Kultur og folkehelse 60
6.1 Resultatvurdering 60
6.2 Brukere 60
6.3 Samfunnsutvikling 62
6.4 Økonomi 63
7 Tannhelse 65
7.1 Resultatvurdering 65
7.2 Brukere 65
7.3 Samfunnsutvikling 67
7.4 Økonomi 67

8 Samferdsel 70
8.1 Resultatvurdering 70
8.2 Brukere 72
8.3 Samfunnsutvikling 73
8.4 Økonomi 74
9 Investeringer 77
9.1 Videregående skoler 77
9.2 Fylkesveier / mindre samferdselsanlegg 80
9.3 Investeringer for kollektivtransport 81
9.4 Salg- og utvikling/eiendomsprosjekt 82
10 Regnskap 2018 83

1 | ÅRSBERETNING

1 Årsberetning

Innledning

Dette er den aller første årsberetningen for Trøndelag fylkeskommune. Den beskriver et begivenhetsrikt første år som fylkeskommune etter sammenslåingen. Vi har skapt historie, både ved å være første fylkeskommuner som slår seg sammen, men også i form av mye godt arbeid i de ulike avdelingene og solid drift.

Sør- og Nord-Trøndelag hadde helt ulike systemer for virksomhetsstyring, men med mange fellesnevnere. Arbeidet med å etablere et helhetlig system for virksomhetsstyring i Trøndelag fylkeskommune ble satt i gang høsten 2017. Resultatet av arbeidet så langt er presentert i økonomiplan 2019-2022, og det er også lagt opp til rapportering for 2018 i henhold til de strategiske målene som er presentert her.

Arbeidet har tatt utgangspunkt i hovedmålene for et sammenslått Trøndelag, i vedtatt visjon og verdier, Trøndelagsplanen (høringsutkastet), vedtatte strategier og lover og forskrifter som regulerer de ulike tjenesteområdene.

Styrings-perspektiv	**Brukere/tjenester**	**Samfunnsutvikling**	**Medarbeidere**	**Økonomi**
Strategiske mål:	Yte tjenester av god kvalitet til innbyggerne i Trøndelag. *) Avdelingene har ulike formuleringer her	Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.	Trøndelag fylkeskommune er en utviklings-orientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål.	Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

**) Avdelingenes strategiske mål og kritiske suksessfaktorer på tjenesteområdet*

Tannhelse:

Trøndelag fylkeskommune skal fremme god tannhelse og tilby tannhelsetjenester av god kvalitet til befolkningen i alle deler av fylket.

Utdanning:

Opplæringen skal gi elevene framtidshåp og fremme danning, nysgjerrighet og lærelyst for å utvikle kompetanse og livsmestring i et samfunn i endring.

Samferdsel:

Økt tilgjengelighet gjennom bedre mobilitet og kommunikasjon i hele Trøndelag. Vi skal tenke nytt for å bidra til økt bærekraft.

Kultur og folkehelse:

Gi tjenester av høy kvalitet, og i samspill med andre legge til rette for gode kulturopplevelser i hele regionen.

Plan og næring:

I samhandling med andre yte gode tjenester til kommuner, næringsliv og øvrige interessenter i Trøndelag.

1.1 Elever/Brukere/tjenester

Trøndelag fylkeskommune skal yte tjenester av god kvalitet til innbyggerne i Trøndelag

Avdelingene har her ulike formuleringer

Utdanning

Elevene ved våre videregående skoler har gjennom elevundersøkelsen svart at de i stor grad trives på skolen og er fornøyd med de mulighetene de har til å medvirke i egen opplæring.

Det har vært en nedgang i fraværet de siste årene, og etter innføring av fraværsgrensen er fraværet betydelig redusert.

76,9 % av elevene som gikk ut av Vg2 yrkesfag gikk på et høyere trinn, inkludert læreplass, påfølgende skoleår. Dette er en økning på 1,9 prosentpoeng fra 2017, og tallene for Trøndelag ligger nå 1,9 prosentpoeng over nasjonalt snitt. Trøndelag har nå den høyeste andelen elever som går rett over til læreplass etter VG2 yrkesfag siden innføringen av Kunnskapsløftet i 2006.

Plan og næring

Tett samspill med regionråd, kommuner, næringslivsaktører og FoU-aktører er viktig i arbeidet. Mye av dialogen med kommunene i forbindelse med kommunale planprosesser foregår i Planforum som vi har et ansvar for i regionen. I 2018 har det vært en ekstra innsats på Planforum for å få en god ordning for kommunene i Trøndelag i møte med statlige og regionale myndigheter. Kommunene responderer unisont på at Planforum er en bra møteplass.

Kultur og folkehelse

Fylkeskommunen er en betydelig (del)eier i en rekke kulturinstitusjoner og det er etablert et godt grunnlag for dialogmøter både med disse og med alle institusjoner som mottar driftstilskudd. Fylkeskommunens ulike støtteordninger har som mål at innbyggerne skal kunne ta del i ulike kultur- og idrettsaktiviteter. Det samme gjelder tilskudd til ulike arrangement og regionale idrettsanlegg.

Tannhelse

Tjenestetilbudet til de prioriterte gruppene er på nivå med tidligere år med unntak av gruppe B, psykisk utviklingshemmede. Ventetiden for narkose er redusert, men det er ulikheter mellom sykehusene og vi arbeider for å få ned ventetiden over hele fylket. Tannhelsesituasjonen blant barn og unge viser bare små variasjoner i forhold til 2017, men det forebyggende arbeidet må fortsatt ha høy prioritet.

Samferdsel

I 2018 hadde vi en økning i antall reisende på 4,2% i forhold til 2017. Det var totalt 36,631 millioner reisende i 2018. Reiser i stor-Trondheim utgjorde 31,318 millioner reiser og resten av Trøndelag utgjorde 5,313 millioner reiser. Hurtigbåt er inkludert i nevnte tall og utgjorde 677 573 reiser i 2018, som er en nedgang på 1,1% fra 2017.

Fylkeskommunen har gjort vesentlige oppgraderinger og nybygging på viktige deler av fylkesveinettet, og med dette gitt et løft i kvaliteten for sikring av fremkommelighet og trafikksikkerhet på flere strekninger i fylket. For hele Trøndelag må en likevel konkludere med at vedlikeholdsetterslepet på fylkesveinettet fremdeles er betydelig.

1.2 Samfunnsutvikling

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag

Fylkeskommunen samfunnsutviklerrolle ivaretas på ulike måter.

Våre virkemidler omfatter: Kompetanse, regionale strategier, ved tilrettelegging og bidrag i ulike nettverk/arenaer bl.a. ved å ta en aktiv koblingsrolle (lokalt/regionalt/nasjonalt), ulike økonomiske tilskudd, forvaltningsoppgaver, ved å framskaffe et godt kunnskapsgrunnlag og gjennom en rekke eierskap og medlemskap. Vi byr på egen kompetanse for å stimulere til samarbeid mellom ulike kulturaktører. Dette gjelder både kommuner, frivillige lag og organisasjoner og kunst- og kulturinstitusjoner.

Trøndelagsplanen ble ferdigstilt og vedtatt i desember 2018. Det er satt i gang tre ulike kommuneoverskridende planarbeid i 2018. Disse skal ha betydning for hele Trøndelag. Dette gjelder Regional plan for arealbruk, Strategi for klimaomstilling og revisjon av Regional plan for vannforvaltning. Det legges vekt på å få til gode prosesser som ivaretar forankring og medvirkning.

Skolene rapporterer om god dialog med ulike bransjer, næringsliv og bedrifter, spesielt knyttet til yrkesfaglige utdanningsprogram ved skolen. Det samarbeides godt både om rekruttering og formidling og det er flere skoler som er i dialog med bransjene om fremtidig behov for arbeidskraft. Det rapporteres også at opplæringskontorene gir god støtte og er viktige samarbeidspartnere.

Når det gjelder studieforberedende programområde, rapporteres det om en del gode samarbeidsprosjekter, men her er det et ønske fra flere skoler om å utvikle flere og bedre prosjekter i samarbeid med både næringsliv og høyskole/universitetssektoren.

Rollen som samfunnsutvikler vil for Trøndelag fylkeskommune som skoleeier gå ut på å bidra til, og legge til rette for gode opplæringsarenaer. Dette gjelder både i skole og på læreplass samt andre arenaer der fylkeskommunen har ansvar for opplæringen, blant annet knyttet til institusjoner innen barnevern og helse.

Tannhelsetjenesten har avtaler om samarbeid om tilbud til prioriterte grupper med de fleste kommunene. I arbeidet med nye avtaler har vi valgt å prioritere avtaler med helsestasjonene. Klinikkstrukturen ble ikke endret i forbindelse med sammenslåingen.

Ved nyttår 2017-2018 utlyste fylkeskommunen en konkurranse om å utvikle verdens første utslippsfrie hurtigbåt, med krav om null utslipp, over 30 knop fart og mål om 50% energireduksjon. Totalt 19 selskaper deltar, og av disse er 17 norske. To av fem konsortier ledes av selskaper fra Trøndelag. De første skissene på konseptbåter ble kjent i 2018 i forbindelse med at to konsortier fikk ca. 10 millioner kroner hver i statens Pilot-E tildeling. Skissene viste båter verden aldri har sett før.

Fylkeskommunen har i tillegg jobbet aktivt med realiseringen av strategien "NETT for alle, over alt, alltid". Det ble i 2018 gjennomført ca. 50 prosjekter, hvorav de fleste er stasjoner for mobilt internett. Arbeidet videreføres i 2019.

Sammenslåingen til en fylkeskommune gjorde at det ble tatt nødvendige initiativ til justeringer i eierskapssituasjonen i enkelte selskap. Dette er nå formalisert. I tillegg er museene utfordret til å foreta en samlet prioritering av investeringstiltak i den enkelte konsoliderte enhet.

Kolstad arena ble ferdigstilt i 2018 og gir et godt tilskudd til håndballaktiviteten i Trondheim. Fylkeskommunen tar sterkere rolle i å initiere avklaringer mht. planlegging av større regionale anlegg med fokus både på investeringskostnad og framtidig driftsøkonomi. Etterslepet på tildelinger av spillemidler til anlegg tilsier at det er en ventetid på utbetaling på ca. 3 år i Trøndelag.

I samarbeid med verdensarvforvaltningen på Røros er det utarbeidet nytt handlingsprogram til Regional plan for Røros bergstad og Circumferensen, og startet opp utvikling av ny forvaltningsplan for verdensarven.

1.3 Medarbeidere

Trøndelag fylkeskommune er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål

Trøndelag fylkeskommune har verdiene «Åpen og nysgjerrig i holdning» og «Modig og ansvarlig i handling». Vi er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål.

1.3.1 Omstilling

Trøndelag fylkeskommune har gjennomført sitt første år som fylkeskommune etter sammenslåingen. Det har vært et år preget av stor aktivitet, både i politiske organer og i administrasjonen.

Fylkeskommunen er fortsatt i omstillingen etter sammenslåingen. Det tar tid å etablere en ny organisasjon med ny arbeidskultur, nye relasjoner, nye digitale verktøy og nye styrende dokumenter. Internt har det vært jobbet mest med å få digitale verktøy til å fungere optimalt og få god samhandling avdelingsvis.

I 2019 vil vi styrke tverrfaglig samhandling. Det er jobbet både med å ivareta eksisterende, og etablere nye samhandlingsarenaer. Dette gjelder eksternt med universitetene, med næringsliv og med kommunene gjennom arbeidet i regionrådene.

Det er startet opp flere store digitale anbudsprosjekter som på sikt vil gi gevinstrealiseringer. For å sikre god styring og digital transformasjon er det etablert porteføljestyring av digitale prosjekt. Påvirkning på ansatt i omstilling beskrives nærmere i HMS rapporten, se kap. 1.7.

1.3.2 Likestilling

Fylkeskommunen har i den strategiske arbeidsgiverpolitikken presisert at vi skal ha et godt og inkluderende arbeidsmiljø med medarbeidere som representerer mangfoldet i samfunnet. Det omfatter mangfold innenfor alder, kjønn etnisitet og arbeidsevne. Vi skal systematisk arbeide for likestilling - og mot diskriminering.

Ansatte

Pedagogisk personale i videregående skoler er fylkeskommunens største yrkesgruppe. Innen noen utdanningsprogram gjenspeiles situasjonen i arbeidslivet for øvrig; flere kvinner på helse- og sosialfag og flere menn på bygge- og anleggsfag og teknikk og industriell produksjon. Det er god kjønnsmessig balanse i skolene blant det pedagogiske personalet.

Ledere

I den administrative toppledelsen er 29 % kvinner og 71 % menn. For rektorer er fordelingen mellom kvinner og menn 50/50, mens for assisterende rektorer er 64 % menn. For seksjonslederne i sentraladministrasjonen er også fordeling mellom kvinner og menn 50/50, Kvinneandelen totalt for ledere er på 49 %.

	2018			
	Kvinner		Menn	
	Antall	Andel i %	Antall	Andel i %
Fylkesrådmann/direktører	2	29	5	71
Rektorer	16	50	16	50
Ass. rektorer	9	36	16	64
Teamledere	4	33	8	67
Seksjonsledere	13	50	13	50
Fagledere videregående skoler	87	52	81	48
Alle ledere	131	49	139	51

Lønn

Tariffavtalen har tre ulike tilnærminger for fastsetting av lønn. I kapittel 4 (lærere og de fleste andre ansatte) skjer lønnsendringene gjennom en kombinasjon av sentrale og lokale forhandlinger, med hovedvekt på sentrale reguleringer. I kapittel 3 (ledere) og 5 (tannleger, rådgivere) skjer all lønnsregulering lokalt**.** Tabellen under viser gjennomsnittlig lønn i de ulike kapitlene for 2018 samt kvinners lønn i % av menn.

	2018		
	Kvinner	Menn	Kvinners lønn i % av menns lønn
Kap. 3 – ledere	756 765	776 001	98
Kap. 4 – pedagogisk	555 857	551 808	101
Kap. 4 – andre, ekskl. lærlinger	436 676	464 559	94
Kap. 5 – tannleger	727 602	757 630	96
Kap. 5 - andre	659 783	660 375	100

Gjennomsnittlig stillingsstørrelse

Tabellen under viser at gjennomsnittlig stillingsandel for både kvinner og menn for 2018.

	2018	
	Kvinner	Menn
Pedagogisk personale	87 %	88 %
Servicepersonale i skole	82 %	89 %
Tannhelsepersonale	88 %	87 %
Sentral enhet, ekskl. ledere og politikere	87 %	90 %

I skolen vil ansatte som ikke har arbeidsår tilpasset elevenes skoleår få deltidsstilling. Det har vært jobbet med å gi flest mulig hel stilling gjennom å sysselsette disse gruppene ansatte når elevene har skolefri, men det har ikke lyktes for alle.

1.3.3 Diskriminering

Gjennomførte tiltak

Rekruttering

Trøndelag fylkeskommune er en inkluderende arbeidsplass og har som mål at arbeidsstokken skal gjenspeile mangfoldet i befolkningen. Underrepresenterte grupper kan oppfordres til å søke om det er saklig begrunnet.

I alle stillingsannonser er det en fellestekst som heter: «Fylkeskommunen ønsker en mangfoldig sammensetning av ansatte».

I 2018 mottok vi 8 243 søknader på ledige stillinger, av disse var 2 941 fra menn og 5 302 fra kvinner. Av søkerne hadde 519 utenlandsk opprinnelse, 64 funksjons-/yrkeshemming og 127 krevde fortrinnsrett til stillingen de søkte. Aldersmessig var det flest søkere i alderen 26 – 30 år der vi har hatt 2 248 søkere. Vi har ingen statistikk for hvilke grupper som ble tilsatt.

1.3.4 Etisk standard

Trøndelag fylkeskommune har gjennom sitt strategidokument Arbeidsgiverpolitikk 2018 – 2022, lagt overordnede føringer for etisk standard for alle ansatte, hvor spesielt ledere skal være pådrivere og gode rollemodeller. Kommunikasjonsstrategien og varslingsrutinene gir en klar etisk retning når det gjelder ytringsfrihet og ytringskultur, og vår anskaffelsesstrategi legger stor vekt på etikk i forbindelse med fylkeskommunens anskaffelser og rollen som samfunnsutvikler.

Våre verdier; *Åpen og nysgjerrig i holdning, modig og ansvarlig i handling* skal danne grunnlaget for fylkeskommunens tillit i befolkningen. Verdiene vil også bli lagt til grunn for våre etiske retningslinjer som blir behandlet i fylkestinget i april 2019 og skal gjelde for både ansatte og folkevalgte.

1.3.5 Sykefravær

Sykefraværet er omtalt i kap. 1.7 HMS-rapport.

1.4 Økonomi

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene

1.4.1 Generelt om økonomien i 2018

Fylkeskommunens driftsregnskap viser følgende hovedtall for 2018:

(Alle tall i mill. kr.)	2018 R	2018 B	2017 R
Skatt	-2 637,9	-2 584,3	0,0
Rammetilskudd	-3 479,8	-3 503,7	0,0
Andre inntekter	-2 029,3	-1 270,0	0,0
Total driftsinntekt	**-8 147,0**	**-7 358,0**	**0,0**
Lønn/sosiale	3 073,3	3 008,9	0,0
Kjøp varer/tjenester	3 330,8	3 501,0	0,0
Overføring/fordelte	1 007,4	647,6	0,0
Avskrivinger	498,6	498,6	0,0
Total driftsugift	**7 910,0**	**7 656,2**	**0,0**

Brutto driftsresultat	**-237,0**	**298,2**	**0,0**
(Alle tall i mill. kr.)	**2018 R**	**2018 B**	**2017 R**
Finansinntekter	-104,9	-73,5	0,0
Finanskostnader	164,2	179,0	0,0
Avdrag	336,6	329,7	0,0
Netto rente/avdrag	395,9	435,2	0,0
Avskrivinger	-498,6	-498,6	0,0
Netto driftsresultat	**-339,7**	**234,7**	**0,0**
Bruk av avsetninger	-783,4	-742,3	0,0
Avsetninger	1046,5	507,5	0,0
Netto avsetninger	263,1	-234,7	0,0
Regnskapsmessig resultat	**-76,6**	**0,0**	**0,0**

Trøndelag fylkeskommunes har lagt det første regnskapsåret bak seg. Regnskap for 2018 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på 76,6 millioner kroner. Netto driftsresultat endte på 339,7 millioner kroner (4,2 % av driftsinntektene), og ligger litt over anbefalt nivå på 4 % for fylkeskommuner. I resultatet for 2018 er det tatt høyde for overføring av enhetenes mindreforbruk gjennom en avsetning på 435 millioner kroner. Avsetningen er ikke budsjettert og den vil bli vurdert for gjenbevilgning i 2019.

Driftsinntektene ble om lag 789 millioner kroner høyere enn budsjettert. Merinntektene skyldes bl.a. god skatteinngang og høyere inntekter enn budsjettert ute i våre virksomheter.

Trøndelag fylkeskommune fikk 66 millioner kroner mer i frie inntekter i 2018 i forhold til opprinnelig budsjett. Det vil si at vi fikk 90,5 millioner kroner mer i skatt, 19,2 millioner kroner mere i rammetilskudd og 43,7 millioner kroner mindre i inntektsutjevning.

Skatteinngangen i kommunesektoren ble god i 2018. Fylkeskommunenes skatteinntekter ble 240 millioner kroner høyere enn anslått høsten 2017 og 50 millioner kroner høyere enn anslått høsten 2018. I løpet av 2018 ble anslagene på skatteveksten justert ned i revidert nasjonalbudsjett på grunn av lavere lønnsvekstanslag. Deretter ble anslagene oppjustert i oktober i forbindelse med

statsbudsjettet. Anslagene ble satt opp igjen på bakgrunn av ekstraordinære store uttak av utbytter til personlige skatteytere, som trolig skyldes tilpasninger til skattereformen.

Budsjetterte skatteinntekter ble økt med 36, 9 millioner kroner i revidert budsjett i desember. Til tross for dette fikk Trøndelag fylkeskommune en merinntekt på 53,6 millioner kroner, jf den gode skatteinngangen. Skatteutjevningen, eller inntektsutjevningen, er beregnet symmetrisk med en utjevningsgrad på 87,5%. Det vil si at en fylkeskommune med høye skatteinntekter pr innbygger, får et trekk på 87,5% av forskjellen mellom egne skatteinntekter og landsgjennomsnittet. Trøndelag fylkeskommune fikk derfor en mindreinntekt på 43,1 millioner kroner på inntektsutjevningen.

Rammetilskuddet ble 19,2 millioner kroner høyere enn budsjettert. Merinntekten skyldes tilbakeholdte skjønnsmidler med 1,651 millioner kroner og etterbetaling av for mye betalte pensjonsmidler til Statens vegvesen på 15,661 millioner kroner. I tillegg fikk vi netto 1,9 millioner kroner etter salderingen av 2018 budsjettet i Stortinget (kompensasjon for økt Co2-avgift med fradrag for justering av kriteriedata).

Andre inntekter er om lag 759 millioner kroner høyere enn budsjettert og skyldes i stor grad manglende budsjettering. Dette er hovedsakelig mva.-kompensasjon (ca. 457 millioner kroner), øremerkede tilskudd (142,6 millioner kroner) refusjoner fra NAV (ca. 43,6 millioner kroner) og diverse refusjoner og overføringer fra stat og kommuner (ca. 86,6 millioner kroner) med krav til motytelser og som kommer igjen som økte driftsutgifter.

Driftsutgiftene er 254 millioner kroner høyere enn budsjettert.

Kjøp av varer/tjenester viser et mindreforbruk på 170 millioner kroner og skyldes hovedsakelig mindreforbruk på samferdselsområdet og delvis manglende budsjettering. Overføringer/fordelte utgifter har et merforbruk på 360 millioner kroner. Disse avvikene skyldes i stor grad manglende budsjettering av merverdiavgift jfr. overnevnte forhold på inntektssiden. Utgifter til lønns og sosiale kostnader er om lag 64 millioner kroner høyere enn budsjettert. Det er et merforbruk på lønnsutgifter på ca. 50,3 millioner kroner, mens sosiale utgifter er 14 millioner kroner høyere enn budsjettert (hovedsakelig merforbruk arbeidsgiveravgift 25 millioner kroner og mindreforbruk pensjon 5,4 millioner kroner, forsikringer 3,6 millioner kroner).

Netto bruk av og avsetninger til sentrale fonds og overføringer fra drift til investering viser et netto merforbruk i forhold til budsjett på 498 millioner kroner. Virksomhetenes mindreforbruk på 435 millioner kroner utgjør en vesentlig andel av dette. Resten er i hovedsak bruk og avsetning til bundne driftsfond. Dette er ikke budsjettert. Se også budsjettskjema 1A i kap. 1.4.2. og oversikt over bruk av fond kap. 1.4.3.

Med et netto driftsresultat på 339,7 millioner kroner, og et regnskapsmessig mindreforbruk på 76,6 millioner kroner, har Trøndelag fylkeskommune god kontroll på økonomien når fylket går inn i sitt andre driftsår. Enhetene har utøvd god budsjettdisiplin og bidratt til det gode resultatet. God skatteinngang og et lavt rentenivå er to andre vesentlige faktorer når resultatet skal forklares.

Regnskapsresultatet for 2018 vil bli disponert av fylkestinget i april.

Eksterne finanstransaksjoner

Eksterne finansutgifter/-inntekter viser et samlet mindreforbruk på 46,2 millioner kroner, fordelt med 31,3 millioner kroner høyere renteinntekter enn budsjettert og 14,8 millioner kroner lavere renteutgifter enn budsjettert.

Høyere finansinntekter skyldes bl.a. at vi fikk 8 millioner kroner mer i utbytte fra NTE enn det som var budsjettert. Manglende budsjettering av renteinntekter på Fosenvegene utgjør 9,4 millioner kroner, og manglende budsjettering av fondsrenter utgjør 2,7 millioner kroner. I tillegg fikk vi 9,2 millioner kroner mere i ordinære renteinntekter.

Lavere renteutgifter enn budsjettert skyldes lavere markedsrenter i 2018 enn det vi la til grunn i budsjettet.

Avdrag på lån ble 6,9 millioner kroner høyere enn budsjettert.

Trøndelag fylkeskommunes reglement for finans- og gjeldsforvaltning sier at vi skal ha en låneportefølje bestående av lån med både kort og lang løpetid. Lån kan tas opp med inntil 15 års løpetid. Lån med forfall inntil 1 år fram i tid skal ikke utgjøre mere en 40% av den samlede låneporteføljen. Gjennomsnittlig varighet på rentebindingen i låneporteføljen skal være mellom 0 og 4 år. Per 31.12.2018 var andelen lånegjeld med forfall i løpet av 2019 på 29 prosent. I tillegg skal andelen lån med flytende rente være minimum 20% og andelen lån med fast rente skal minimum være 20%.

På lån som ikke er sikret, benytter vi budsjettrenten fra Kommunalbanken, antatt 3 mnd. NIBOR-rente, pluss en margin som bankene legger til.

Vedlikehold

Fylkesvei

Drifts- og vedlikeholdsbudsjettet for fylkesvei ligger i dag vesentlig under MOTIV[1]-tallet som for Trøndelag ligger på 1 145 millioner kroner. Veiområdet er underfinansiert i forhold til ideell situasjon og vedlikeholdsetterslepet vil øke framover.

Skolebygg

Etter hvert som andelen nye/oppgraderte skoleanlegg øker ansees behovet for egne investeringsmidler for å ta igjen etterslep i vedlikehold å forsvinne. Det er likevel viktig at det avsettes tilstrekkelige midler til å ivareta verdiene, samt redusere fremtidig investeringsbehov.

Gjeldssituasjonen
Samlet lånegjeld var ved slutten av året på 10 651 millioner kroner, hvorav 54 millioner var forskottering av veginvesteringer fra Frøya og Rissa kommune. Dette er 2 017 millioner kroner mere enn Sør- og Nord-Trøndelag hadde til sammen ved slutten av fjoråret. Årets investeringsregnskap ble gjort opp i balanse.

Fylkeskommunen benytter ordningen med lånefond. Lånefondet er gjort opp med kontantunderskudd. Dette skyldes at fylkeskommunen hadde en god likviditetssituasjon i 2018 som gjorde at det ikke var nødvendig å ta opp lån i lånefondet.

Av fylkeskommunens samlede lånegjeld anslåes den selvfinansierende gjelden å utgjøre ca. 300 millioner kroner. I tillegg er noen lån vedrørende Skolebruksplan 3 vedtatt som selvfinansierende.

I tillegg kommer lån til Fosenvegene AS på 602,8 millioner kroner som gjelder forskottering av bompengeinntekter. Det er også gitt et rentebærende lån til Fylkeshuset AS (Trondheim) som pr. 31.12.2018 utgjør 42,250 millioner kroner.

Dessuten gis det statlig rentekompensasjon for lån på ca. 2 200 millioner kroner som fordeler seg med ca. 1 800 millioner kroner til vei og 423 millioner kroner til skolebygg.

Det er tidligere inngått rentesikringsavtaler på til sammen 2 500 millioner kroner med start fra juni 2011 til april 2015. I 2018 er det inngått ytterligere 3 avtaler på til sammen 600 millioner kroner med oppstart i 2020.

Merverdiavgiftskompensasjon

Fra og med 2014 blir all mva.- kompensasjon fra investeringer ført i investeringsregnskapet og benyttes til finansiering av investeringer. Det var i henhold til regnskapsforskriften en trinnvis opptrapping av andelen mva.-kompensasjon som ble overført til investeringsregnskapet fram til 2014. Før det ble all merverdikompensasjon ført i driftsregnskapet.

I 2018 er mva.-kompensasjon bokført i investeringsregnskapet med 617 226 687,56 kroner.

[1] Modell for tildeling av vedlikeholdsmidler. Brukes av vegdirektoratet for å dokumentere behovet for midler til drift og vedlikehold og til å fordele midler til regionene.

Pensjonsutgifter

Pensjonspremien anslås av forsikringsselskapene (SPK/KLP) i budsjettfasen og budsjetteres på det enkelte ansvarsområde. I løpet av året kommer det i tillegg krav om innbetaling av reguleringspremie. Pensjonspremien og reguleringspremien påvirkes både av lønnsutvikling og G-regulering og av selskapenes avkastning på pensjonskapitalen, og kan dermed svinge mye fra år til år. For å sikre utjevning over tid, som følge av svingninger i pensjonsutgiftene, er det innført et begrep som kalles pensjonskostnad. Dette er det beløpet som må settes av for å dekke opparbeidede og forventede pensjonsforpliktelser. Differansen mellom betalt pensjonspremie og pensjonskostnaden kalles premieavvik. Hvis det er innbetalt mer i pensjonspremie enn pensjonskostnaden, er dette et positivt premieavvik som føres som en inntekt i driftsregnskapet og settes i balansen som en fordring som skal nedbetales over 7 år (tidligere 10 og 15 år). Hvis avviket er negativt føres det som en utgift og som gjeld i balansen som fordeles over 7 år (tidligere 10 og 15 år). Dermed oppnås en utjevning av svingningene i pensjonsutgiftene mellom årene.

For 2018 er det i løpet av året betalt inn mer i premie enn pensjonskostnaden. Premieavviket er på 45,3 millioner kroner (eks. arbeidsgiveravgift).

Trøndelag fylkeskommune har et akkumulert premieavvik på ca. 393,8 millioner kroner ved utgangen av 2018 (tilsvarende i 2017 var 421,3 millioner kroner for NTFK og STFK). Dette skal amortiseres og kommer som en kostnad i regnskapet de nærmeste årene. Etter en høringsrunde høsten 2013 bestemte Kommunal- og moderniseringsdepartementet at amortiseringstiden på nye premieavvik settes til 7 år. Tidligere premieavvik amortiseres fortsatt over hhv 10 og 15 år. Nedkorting av amortiseringstiden til 7 år vil medføre økte amortiseringskrav (det vil si økt kostnad) for fylkeskommunen.

Pensjonsregnskapet gjøres opp på fellesområdet under seksjon økonomi og regnskap. Her blir netto inntekter / kostnader fra avslutningen av pensjonsregnskapet forholdsmessig fordelt på tjenesteområder etter pensjonsgrunnlaget for alle ansatte.

I 2018 er det brukt 39,4 millioner kroner av premiefondet. Beløpet blir fordelt og gir en reduksjon av pensjonsutgifter på de ulike tjenestene.

Premiefond

Fond for tilbakeført premie og overskudd. Eventuelle midler på premiefond kan brukes til fremtidige premiebetalinger.

Dette er midler som ligger hos KLP og ikke i vårt regnskap. Bruk av fond går til direkte reduksjon av fakturabeløp.

1.4.2 Hovedoversikt drift

Regnskapsskjema 1A - driftsregnskapet	Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev.bud 2018	Avvik 2018
i 1.000 kr				
Frie disponible inntekter				
Skatt på inntekt og formue	-2 637 909	-2 547 400	-2 584 300	53 609
Ordinært rammetilskudd	-3 479 776	-3 504 300	-3 503 700	-23 924
Andre generelle statstilskudd	-33 634	-26 000	-26 000	7 634
6 Sum frie disponible inntekter Sum (L1:L5)	-6 151 320	-6 077 700	-6 114 000	37 320
Netto finansinntekter/-utgifter				
Renteinntekter og utbytte	-92 633	-67 857	-67 857	24 776
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-45			45
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	156 048	171 812	171 812	15 764
Avdrag på lån	320 637	319 358	319 358	-1 279
12 Netto finansinntekter/-utgifter Sum (L7:L11)	384 007	423 312	423 312	39 305
Netto avsetninger				
Til ubundne avsetninger	730 087	45 100	294 955	-435 132
Bruk av tidl. års regnskapsmessige mindreforbruk	-85 228		-85 228	
Bruk av ubundne avsetninger	-463 987		-463 987	
Bruk av bundne avsetninger	-94 533		-94 533	
19 Netto avsetninger Sum (L13:L18)	86 338	45 100	-348 793	-435 132
Overført til investeringsregnskapet	35 300	15 800	35 300	
21 Til fordeling drift L6 + L12 - L19 - L20	-5 645 674	-5 593 488	-6 004 181	-358 507
22 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	5 569 049	5 593 488	6 004 181	435 132
Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk (L22-L21)	-76 625	0	0	76 625

Regnskapsskjema 1B	Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev. bud 2018	Avvik2018
i 1.000 kr				
Fordelt slik				
Politisk styring og kontrollorganer	67 228	73 599	80 800	13 572
Administrasjon og adm.lokaler	315 956	283 710	349 273	33 317
Opplæring	3 087 886	2 833 577	3 191 039	103 153
Tannhelse	251 071	218 882	226 213	-24 858
Nærings- og bostedsutvikling	113 393	114 228	149 859	36 466
Fylkeskommunal næringsvirksomhet	3 494	-3 078	4 331	837
Konsesjonskraft	-14 932	-2 052	-2 052	12 880
Fylkesveger	874 855	756 629	1 020 579	145 724
Kollektivtrafikk	1 109 980	1 100 193	1 207 107	97 127
Kulturaktivitet	258 728	217 799	275 640	16 913
Finansiering	-498 610		-498 610	0
Sum netto drift	5 569 049	5 593 488	6 004 181	435 132

Interne og eksterne finanstransaksjoner som er ført direkte på den enkelte virksomhet ligger inne i Regnskapsskjema 1B

Kommentarer til Regnskapsskjema 1A

Andre generelle statstilskudd består av rentekompensasjon for vei og skoleanlegg. Kompensasjonen ble 7,6 millioner høyere enn antatt.

Differansen mellom budsjettert og faktisk renteinntekt skyldes god likviditet gjennom året med tilsvarende høyere renteinntekter. I tillegg kommer ikke budsjetterte byggelånsrenter på 9,7 millioner kroner. I tillegg er utbytte fra NTE for 2017 høyere enn budsjettert.

Renteutgifter på ca. 16 millioner kroner under budsjett skyldes at rentenivået i 2018 har vært noe lavere enn forventet. Størstedelen av fylkeskommunens låneavtaler er inngått med flytende rente. En del av lånemassen er sikret gjennom rentebytteavtaler, men de flytende rentene gjør det vanskelig å budsjettere helt nøyaktig.

Differansen mellom budsjettert og faktisk avsetning til fond skyldes at differansen mellom mer- og mindreforbruk ved tjenesteområdene er avsatt til fond. Fondet er ment å dekke opp overføring av mer-/mindreforbruk fra 2018 til 2019.

De tjenesteproduserende områdene (Kommentarer til regnskapsskjema 1B)

Figuren viser fordeling på de forskjellige tjenesteområdene, regnskap 2018.

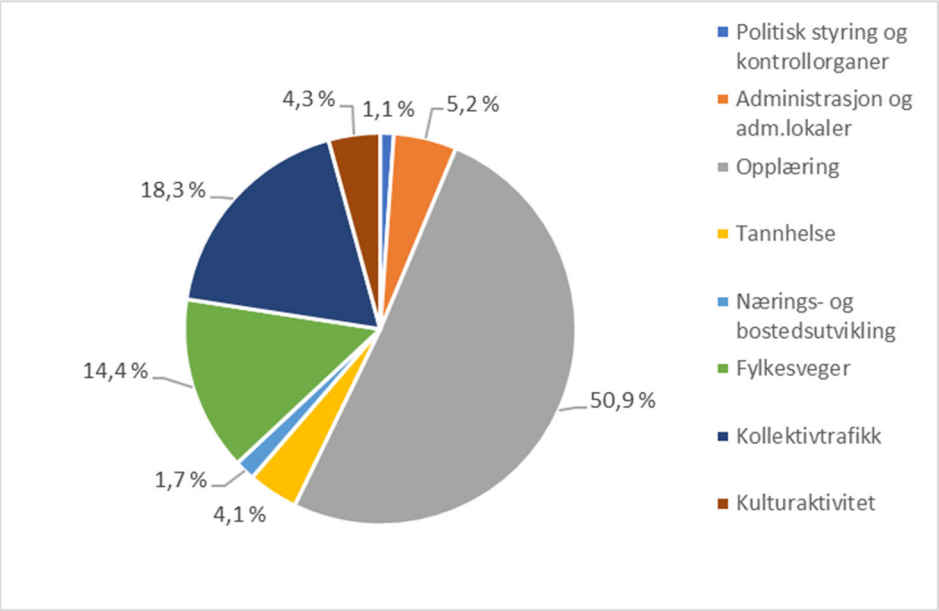

Den store forskjellen mellom opprinnelig budsjett og revidert budsjett på tjenesteområdene skyldes blant annet overføring av mer-/mindreforbruk ved enhetene fra tidligere år. Her inngår også overføring av midler på disposisjonsfond ved en del enheter i tidligere Nord-Trøndelag. Overføring av 383,572 millioner kroner ble vedtatt av fylkestinget i sak FT 41/2018 Revidert budsjett 2018. Overføring av mer-/mindreforbruk ved enhetene i Sør-Trøndelag fylkeskommune i 2017 og bruk av fond for avsatt mindreforbruk i Nord-Trøndelag. Revidert budsjett omfatter dessuten ytterligere bruk av mindreforbruk fra 2017 på 65,5 millioner kroner. I tillegg kommer budsjett for avskrivninger på 498,610 millioner kroner. Bare på opplæringsområdet utgjør avskrivningene 208,269 millioner kroner og på fylkesvei 236,704 millioner kroner.

Beløpet for finansiering i regnskapsskjema 1B gjelder motpost avskrivninger. Beløpet her tilsvarer summen av avskrivninger på de forskjellige budsjettområdene.

Tjenestenivåene viser samlet mindreforbruk på 435,132 millioner kroner. Trøndelag fylkeskommune har som prinsipp at enhetene får overført et evt. mer- eller mindreforbruk til påfølgende år. Det ble ved slutten av året satt av 435,132 millioner kroner til disposisjonsfond. De avsatte midlene er beregnet å dekke overføringene av mer-/mindreforbruk til 2019.

Det presiseres at det her i årsberetningen er kommentert på vedtaksnivå i økonomiplanen, dvs. totalt på KOSTRA-funksjon, mens det i kap. 3-8 rapporteres på avdelingens budsjett.

Opplæringsområdet

	Regnskap	2018 Opprinnelig budsjett	Revidert budsjett	Avvik
Tall i 1000 kr				
500-599 Opplæring	3 087 886	2 833 577	3 191 039	103 153
Merforbruk/mindreforbruk	3 087 886	2 833 577	3 191 039	103 153

Opplæringsområdet har et mindreforbruk på 103,153 millioner kroner pr 31.12.2018. Overført mindreforbruk fra tidligere år var ca. 118 millioner kroner.

De syv seksjonene under UTD (utdanningsadministrasjonen) hadde et mindreforbruk på 21,1 millioner kroner. Gjenbevilgningen i 2018 var på 51,6 millioner kroner. Differansen på ca. 30 millioner kroner er bl.a. brukt på målrettede engangstiltak. Området spesialundervisning/tolketjenester viser et merforbruk på over 8 millioner kroner. Pga. ekstrabevilgninger til fagopplæring hadde området et mindreforbruk i 2018. Området fagopplæring vil likevel være under press de nærmeste årene.

Samlet resultat for de 32 videregående skolene pr 31.12.18 var ca. 55,9 millioner kroner. Gjenbevilgninger i 2018 var ca. 71,6 millioner kroner. 24 skoler hadde en positiv balanse ved årets slutt. Flere av skolene har tatt høyde for å tilpasse rammene både med hensyn til ny ressursfordelingsmodell, vedtatte innsparinger og forventet nedgang i elevtallet. Fire av de største skolene (Byåsen vgs, Charlottenlund vgs (ekskl. fengsel), Thora Storm vgs og Tiller vgs) har et merforbruk fra 5,4 millioner kroner til 7,3 millioner kroner ved årets slutt. Disse skolene vil ha løpende oppfølging i 2019.

Høyere yrkesfaglig utdanning (fagskole) har pr 31.12.18 et mindreforbruk på 2 millioner kroner. Av fylkets 7 fagskoler er det spesielt Trondheim fagskole som har en anstrengt økonomi. Oppsamlet merforbruk ved utgangen av året var 1,7 millioner kroner.

Det er et merforbruk innen IKT området på 19 millioner kroner pr 31.12.2018. Overført merforbruk fra tidligere år var ca. 3,5 millioner kroner. Opparbeidet merforbruk i 2018 skyldes i hovedsak mobilordningen som ikke er budsjettert.

Eiendom som har ansvaret for vedlikehold av skolebygg, inn- og utleieavtaler, samt drift av noen skolebygg har et mindreforbruk på ca. 5 millioner kroner i 2018.

Fordelte pensjonsutgifter/-inntekter som ikke er budsjettert viser et mindreforbruk på ca. 38 millioner kroner 31.12.2018.

Tannhelse

	Regnskap	2018 Opprinnelig budsjett	Revidert budsjett	Avvik
Tall i 1000 kr				
660 Tannhelsetjeneste - fellesfunksjoner	65 803	64 711	71 958	6 156
665 Tannhelsetjeneste - pasientbehandling	185 269	154 171	154 255	-31 013
Merforbruk/mindreforbruk	251 071	218 882	226 213	-24 858

Tannhelse hadde i 2018 en samlet netto driftsutgift på 251 millioner kroner og et regnskapsmessig merforbruk på 24,8 millioner. Av dette utgjorde bonusutbetalinger for 2017 til ansatte i STFK 10,1 millioner kroner. Det reelle driftsunderskuddet i 2018 var på 14,7 millioner kroner.

Inntektssvikten i forhold til budsjett er på 35,5 millioner kroner. Hovedforklaringen er skifte i stillinger og vakanser. Særlig i Trondheimsområdet har bemanningssituasjonen vært noe ustabil med en del flytting av personale mellom klinikker og «ansattlekkasje» til private klinikker.

Fylkesvei

	Regnskap	2018 Opprinnelig budsjett	Revidert budsjett	Avvik
Tall i 1000 kr				
722 Fylkesveier - miljø og trafikksikkerhetstiltak	874 855	756 629	1 020 579	145 724
Merforbruk/mindreforbruk	874 855	756 629	1 020 579	145 724

Fylkesvei viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 145,724 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var ca. 27 millioner kroner.

Aktivitetsnivået innenfor veiområdet styres innenfor tildelt økonomisk ramme. Merforbruk enkelte år kan skyldes f.eks. økte vintermengder eller uforutsette hendelser (ras, flom mm.). Avvik tas som hovedregel inn gjennom året eller via neste års budsjett ved å tilpasse vedlikeholdsnivået. Dette fjerner i all vesentlig grad den økonomiske risikoen for området.

Av mindreforbruket i regnskapet tilhører 67 millioner kroner øremerket statlig tilskudd til miljøpakkeområdet på vei, 48,8 millioner kroner mindreforbruk hos SVV, samt forsikringsoppgjør og ubrukte midler.

For noen vedlikeholdsaktiviteter gjelder at disse er bestilt, men først kommer til utførsel i 2019. Innen bru og fergekai samt vedlikehold gjennom mengdebestillinger via driftkontraktene utgjør denne forsinkelse samlet sett ca. 30 millioner kroner. Det reelle mindreforbruk vil i sin helhet bli tatt inn i løpet av 2019, samtidig som alle nye planlagte tiltak gjennomføres i 2019.

Kollektivtransport

	Regnskap	2018 Opprinnelig budsjett	Revidert budsjett	Avvik
Tall i 1000 kr				
730 Bilruter	786 648	782 358	855 184	68 536
731 Fylkesveiferjer	168 006	178 257	199 709	31 703
732 Båtruter	106 162	105 039	114 898	8 736
733 Transport for funksjonshemmede	37 847	34 539	37 316	-531
734 Sporveier og forstadsbaner	11 317	0	0	-11 317
Merforbruk/mindreforbruk	1 109 980	1 100 193	1 207 107	97 127

Kollektivtransport viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 97,127 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var ca. 105 millioner kroner.

Prognosene på kollektivområdet for 2018 viste sterkt voksende kostnadsindekser både på buss og sjøområdet, samt underdekning innenfor kollektivområdet i nord. Kostnadsveksten har ikke vist seg å bli som forventet.

Tidligere politiske vedtak og igangsatte prosjekter på kollektivområdet gir bindinger for fremtidige forpliktelser.

Kultur

	Regnskap	2018 Opprinnelig budsjett	Revidert budsjett	Avvik
Tall i 1000 kr				
740 Bibliotek	16 754	16 790	17 427	673
750 Kulturminnevern	31 954	16 581	36 548	4 594
760 Museer	66 125	55 900	67 325	1 200
771 Kunstformidling	83 042	87 750	91 170	8 128
772 Kunstproduksjon	322	693	843	521
775 Idrett	38 669	17 912	38 251	-418
790 Andre kulturaktiviteter	21 862	22 173	24 076	2 214
Merforbruk/mindreforbruk	258 728	217 799	275 640	16 913

Kulturområdet viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 16,913 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 28,907 millioner kroner. Mindreforbruket forklares med at en har vært forsiktig med bruk av overførte midler fra tidligere år før en har skaffet seg bedre oversikt over driftsnivået i nytt fylke, men også med innvilget tilskudd som ikke er utbetalt, samt vakanse i stillinger og lengre sykmeldinger.

Nærings- og bostedsutvikling

	Regnskap	2018 Opprinnelig budsjett	Revidert budsjett	Avvik
Tall i 1000 kr				
701 Tilrettelegging, støttefunksjoner og finansieringsbistand for næringslivet	83 489	68 041	84 139	649
710 Fylkeskommunal næringsvirksomhet	3 494	-3 078	4 331	837
711 Konsesjonskraft	-14 932	-2 052	-2 052	12 880
715 Lokal og regional utvikling	19 397	36 794	53 229	33 831
716 Friluftsliv, vannregionmyndighet og forvaltning av vilt og innlandsfisk	10 506	9 393	12 492	1 985
Merforbruk/mindreforbruk	101 955	109 098	152 138	50 183

Området viser et mindreforbruk i forhold til budsjett på 50,183 millioner kroner. Overført mindreforbruk fra tidligere år var 46,910 millioner kroner. Konsesjonskraft har vært vanskelig å budsjettere de senere årene. Inntekten i 2018 ble høyere enn forventet. Midler til interne utviklingsoppgaver, som var en del av gjenbevilgningen fra tidligere år, er satt i bero da sammenslåingsprosessen har tatt mye tid. Det har dessuten vært reduserte stillingsandeler og vakanser.

1.4.3 Oversikt over bruk av fond

Disposisjonsfond

Disposisjonsfond pr. 01.01.2018	933 202 719,68
+ bundne fond fra 2017 omklassifisert til disposisjonsfond i 2018	94 532 836,50
+ avsatt til disposisjonsfond i driftsregnskapet	729 001 839,91
- forbruk av disposisjonsfond i investeringsregnskapet	19 700 000,00
- forbruk av disposisjonsfond i driftsregnskapet	491 311 827,27
Disposisjonsfond pr. 31.12.2018	1 245 725 568,82

Midler på disposisjonsfond fordeler seg slik:

	01.01.2018	**31.12.2018**
Frie ubundne midler	230 744 744,61	272 420 874,19
Avvik mer-/mindreforbruk ved enhet	174 319 000,00	435 131 834,00
Rentefond	180 052 243,34	180 052 243,34
FUs disposisjonsfond	638 047,80	638 047,80
Regionalt utviklingsfond (klassifisert som bundet fond i 2018)	(69 293 092,99)	80 669 506,99
Marint utviklingsfond (klassifisert som bundet fond i 2018)	(24 871 852,00)	95 306 545,51
Innovasjonsfond	9 000 000,00	0,00
Konsesjonskraft	4 653 972,99	4 653 972,99
Samferdselsfond	52 618 000,00	52 618 000,00
Tunnelsikkerhetsfond	37 814 000,00	54 208 000,00
Innovasjonsfond samferdsel	4 939 448,00	4 939 448,00
NO_x-fond	5 532 344,00	5 532 344,00
Opplæringsfond	20 000 000,00	40 000 000,00
Forsikringsfond	1 421 952,00	1 421 952,00
Internt premiefond	1 300 000,00	1 300 000,00
Fond personaltiltak	2 232 800,00	2 232 800,00
Avsatte aksjer «Trønder-pipe»	200 000,00	200 000,00
Diverse fond ved enheter overført til drift i sak FT 41/2018	193 418 517,94	0,00
Bergkunstreisen	0,00	14 400 000,00
Sum disposisjonsfond	933 202 719,68	1 245 725 568,82

Bundne driftsfond

Fylkeskommunen har bundne driftsfond på totalt 407,9 millioner kroner. Det er i løpet av året brukt 99,412 millioner kroner hvorav størstedelen gjelder omklassifisering av Regionalt utviklingsfond og Marint utviklingsfond til disposisjonsfond.

Av de bundne fondene er belønningsmidler samferdsel det største:

Avsatte belønningsmidler pr 31.12.2018	111 001 496,90
+ avsatt i 2018	28 000 000,00
- forbruk i 2018	48 486 000,00
Avsatte belønningsmidler pr. 31.12.2018	90 515 496,90

1.4.4 Hovedoversikt investeringer

Regnskapsskjema 2A - investeringsregnskapet			
	Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev.bud 2018
i 1.000 kr			
Årets finansieringsbehov			
Investeringer i anleggsmidler	*3 492 583*	*3 081 400*	*3 498 057*
Utlån og forskutteringer	*185 050*	*587 100*	*587 100*
Avdrag på lån	*22 000*		
Avsetninger	*317 136*		*317 577*
7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	*4 016 769*	*3 668 500*	*4 402 734*
8 Finansiert slik:			
Bruk av lånemidler	*-2 375 260*	*-2 211 400*	*-2 849 163*
Inntekter fra salg av anleggsmidler	*-2 145*		*-2 000*
Tilskudd til investeringer	*-82 000*	*-48 300*	*-48 300*
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	*-1 402 548*	*-1 388 300*	*-1 415 091*
Andre inntekter	*-18 867*		
15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	*-3 880 821*	*-3 648 000*	*-4 314 553*
Overført fra driftsregnskapet	*-65 917*	*-15 800*	*-66 619*
Bruk av avsetninger	*-70 032*	*-4 700*	*-21 561*
19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	*-4 016 769*	*-3 668 500*	*-4 402 734*
20 Udekket/udisponert L7 - L19			

Regnskapsskjema 2B			
	Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev. bud 2018
i 1.000 kr			
Fordelt slik			
Administrasjon og adm.lokaler	*10 589*	*7 800*	*7 800*
Opplæring	*623 902*	*475 800*	*585 038*
Tannhelse	*3 977*		*3 365*
Nærings- og bostedsutvikling	*16 978*	*2 000*	*17 000*
Fylkesveger	*2 660 525*	*2 537 100*	*2 656 600*
Kollektivtrafikk	*166 916*	*58 700*	*228 254*
Finansiering	*9 695*		
Sum investering i anleggsmidler	*3 492 583*	*3 081 400*	*3 498 057*

Kommuneloven fastsetter at fylkeskommunens budsjett skal vedtas for hvert enkelt år og at budsjettet skal være realistisk. Dette gjelder også investeringsbudsjettet. For at budsjettet skulle være mest mulig realistisk økte fylkestinget i desember, sak FT 177/2018, investeringsbudsjettet for skolebygg med 3,72 millioner kroner, investeringsbudsjettet for samferdselsanlegg med 147,94 millioner kroner og investeringsbudsjettet for fylkesvei med 150,0 millioner kroner. Øvrige prosjekter ble redusert med 7,15 millioner kroner. Alt for at budsjettet for 2018 skulle samsvare med framdriften på prosjektene. Der budsjettet for enkelte prosjekter er redusert pga. forsinket framdrift må budsjettene oppjusteres til opprinnelig nivå etter hvert som framdriften tilsier det.

Investeringene viser et mindreforbruk på 5,474 millioner kroner i forhold til revidert budsjett. De største avvikene er skolebygg med et merforbruk på 38,864 millioner kroner og kollektivtrafikkanlegg med et mindreforbruk på 61,338 millioner kroner.

Avvik finansiering gjelder byggelånsrenter. Disse er ikke budsjettert på tjeneste finansiering, men inngår i budsjettet til hvert enkelt bygg.

For nærmere omtale av mer- og mindreforbruk i forhold til de enkelte prosjektenes budsjetter vises det til kap. 9 Investeringer.

Enkelte prosjekter kan nevnes spesielt:

Videregående skoler

Heimdal videregående skole

Heimdal videregående skole ble ferdigstilt til skolestart i august 2018.Totalt budsjett er på 907,70 millioner kroner. Politisk vedtak med total budsjettramme på 1 107,7 millioner kroner er inkludert idrettshallen Kolstad Arena. Fylkeskommunen inngikk utbyggingsavtale med det heleide selskapet Kolstad Arena AS for utbygging av hallen, hvor selskapet finansierer samlet 200 millioner kroner av budsjettrammen. Andel for Kolstad Arena/idrettshall, 200 millioner kroner, er tatt ut av total budsjettramme. Prosjektet er i hovedsak ferdigstilt, men enkelte utvendige arbeider gjennomføres i 2019. Prognose sluttsum ligger så vidt under budsjett.

Trondheimsporten – utstyr og inventar til nytt voksenopplæringssenter

Prosjektet var ferdig og tatt i bruk våren 2018. Prosjektet omfattet oppfølging av fylkeskommunens behov for lokaler til VO under utbyggingen samt investeringer i utstyr og inventar i leide lokaler for et samlet voksenopplæringssenter lokalisert i Trondheimsporten. Prosjektet er ferdigstilt innenfor prosjektrammen på 3,5 millioner kroner.

Røros videregående skole

Det ble igangsatt utredningsarbeid for Røros vgs. i slutten av 2015 – med vedtak for realisering i 2016 med total budsjettramme på 165,0 millioner kroner. Prosjektet er utviklet for å dekke vedtatt skoletilbud samt endringer i opplæringstilbudet ved Røros vgs. De første byggetrinnene ble ferdigstill og tatt i bruk våren 2018 og til skolestart 2018. Siste byggetrinn blir ferdigstilles til skolestart august 2019.

Tiller videregående skole

Utreding og utvikling av Tiller videregående skole, der nytt bygg og rehabilitering av eksisterende bygg med sikte på å øke kapasiteten fra 650 elevplasser til totalt 800 elevplasser, er videreført i 2018. Samlet bevilging pr 2018 totalt er kr 59,3 mill. Endelig vedtak om realisering av prosjektet forventes høsten 2019 med plan om realisering innen 2021.

Oppdal videregående skole

For Oppdal videregående skole er det vedtatt gjennomføring av utviklingsplan for videregående skole og ny felles idrettshall sammen med Oppdal kommune. Total kostnadsramme for idrettshallen er 107,6 millioner kroner. Ferdigstilling sommeren 2019. Det er pr 2018 vedtak om totalt 5,1 millioner for videre planarbeid for utvikling av skoleanlegget på Oppdal. Planarbeidet fortsetter utover i 2019, med sikte på vedtak for realisering i 2019/2020 og ferdigstilling innen 2022.

Skjetlein videregående skole

Det har pågått en utviklingsplan med delprosjekt for Skjetlein videregående skole der bl.a. eget nytt bygg med 10 elevplasser for tilrettelagt opplæring er ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart i august 2018. Tiltaket er utført innen total budsjettramme på 44,2 millioner kroner.

Iht. sak FT137/16 ble det igangsatt utarbeidelse av forprosjekt for flytting av studietilbud Vg3 anleggsmaskinmekaniker til Skjetlein videregående skole fra Melhus videregående skole grunnet spesielle arealbehov. Det er fattet nye vedtak om realisering av tiltaket på Skjetlein med nytt bygg

for TIP (anleggsmaskinoperatør) med vaskehall. Tiltaket er under realisering og ferdigstilles i løpet av sommeren 2019. Samlet kostnadsramme er 46,8 millioner kroner.

Ny landgang og kai på Frøya for Guri Kunna videregående skole avd. Frøya

Etter forsinkelse pga. endringer i opprinnelig planlagt tiltak, ble det i sak FT40/17 vedtatt endelig tiltak og budsjettramme på 36,7 millioner kroner. Prosjektet ble ferdigstilt og overtatt til skolestart 2018.

Ole Vig videregående skole

Nytt verkstedbygg (vedtak fra tidligere planperiode) er ferdig, overtatt og tatt i bruk i 2017. Resterende tiltak utført i 2018 gjelder avsluttende arbeider. Sluttprognose med et merforbruk på 5,04 millioner kroner.

Ombygging av bygg B (vedtak fra tidligere planperiode) er også ferdig overtatt og tatt i bruk. Prosjektet er endret fra opprinnelig vedtak/plan fra 2016. Sluttprognose viser et merforbruk på 5,4 millioner kroner.

Ombygging av bygg G for flytting av elever (MK) fra bygg D er igangsatt i 2018 og ferdigstilles i 2019. Prosjektrammen er beregnet til 5,1 millioner kroner.

Det er igangsatt oppgradering av parkeringsplass/utomhus ved Ole Vig, inkludert rivning av det gamle verkstedbygget. Det pågår arbeid med avklaringer i samarbeid med veimyndigheter før hele prosjektet kan realiseres etter opprinnelig plan.

Mære landbruksskole

Nytt hybelhus og kjøkkenlåna bygget sammen med hybelhuset ble ferdig og tatt i bruk i 2018. Inklusiv sanering av gamle internatet har dette en samlet kostnadsramme på 43,10 millioner kroner. Prognose for sluttsum ligger på 43,6 millioner kroner.

Ytre Namdal videregående skole

Oppføring av ny verkstedhall er ferdigstilt i 2018 innenfor kostnadsrammen på 34,20 millioner kroner. I tillegg er plan om utbygging for maskinoffiserslinjen endret i sak FT 103/18 til å samlokaliseres med skipsoffiserutdanningen der det er tatt høyde for videre samarbeid med Sikkerhetssenteret (SSR). Prosjektet er under prosjektering og skal etter planen ferdigstilles i 2019 innenfor vedtatt kostnadsramme på 20,8 millioner kroner.

Salg- og utvikling/eiendomsprosjekt

Det er i 2018 kjøpt 100% av aksjene i Idrettstunet AS og Sportstunet AS i Meråker for til sammen 15,03 millioner kroner. Ref. vedtak i sak FT 144/18.

Det ble i 2017 inngått en avtale med St. Olav eiendom om kjøp av eiendom ved Brøset (ref. sak FT 66/17) for videre utvikling til salg. Eiendommen eies nå med 50 % hver av fylkeskommunen og Statsbygg og forutsettes utlagt til salg i siste halvdel av 2019. Det foreligger avtale om betalingsplan – totalt 275 millioner kroner eks avtalefestet indeksregulering. Utbetalt beløp for 2018 utgjør 12,5 millioner kroner og er iht. vedtak finansiert av vedtatte midler for Bussdepot Øst.

Fylkesveier

Generelt har investeringsprosjektene på fylkesvei god økonomi- og usikkerhetsstyring. Det er relativt få prosjekter som har et reelt avvik i form av merkostnad.

For de store fylkesvegprosjekter (Fv. 714, Fv. 17 og Fv. 704) er gjeldende sluttprognoser for prosjektkostnad særdeles tilfredsstillende. I tillegg til gode prognoser for totalkostnad viser bompengeinnkrevingen på Fv. 714 Laksevegen og Fosenvegene et trafikkbilde, og dermed bompengeinntekter, over hva som er lagt til grunn i proposisjonene for prosjektene.

Ferjekaier

Det er et regnskapsmessig merforbruk på fergekai i 2018 på ca. 114 millioner kroner På grunn av at fergekai- og ladeinfrastruktur-prosjektet ble gjennomført parallelt og at de har vist seg vanskelig å skille, ble budsjett for prosjektene i 2018 vedtatt slått sammen. Kai-prosjektet ventes isolert å ende over budsjett mens elektrifiseringsprosjektet ventes å komme tilsvarende under budsjett. Sluttprognosen, før avklaring av sluttoppgjør med leverandørene, er samlet sett innenfor vedtatt ramme.

Gang- og sykkelveg

Fagerheim og Stigamælen har betydelig merforbruk. Når det gjelder Fv. 705 Stigamælen så har en tvist vært rettsbehandlet i to omganger, og fylkesrådmannen har ikke vunnet frem med sin forståelse av saken. Merforbruk er foreløpig estimert til ca. 33 millioner kroner. Det er i Handlingsprogram 2019-22 med budsjett for 2019 tatt høyde for dette. Gang- og sykkelvegen Fagerheim – Vibe har et merforbruk på ca. 10 millioner kroner bl.a. på grunn av vanskelige grunnforhold og endringer i prosjektet.

Miljøpakken

Miljøpakken har i 2018 hatt varierende fremdrift for prosjekter på fylkesveg. Det er samlet sett et vesentlig mindreforbruk av belønningsmidler.

Kollektivtransport

Bussdepot Øst

Trøndelag fylkeskommune skal bygge nytt bussdepot, hvor det inntil 2018 er jobbet med planer om lokalisering på Brøset. Primo 2019 er det igangsatt vurdering på andre områder. Tiltaket er iverksatt for å imøtekomme økt behov for slik infrastruktur til kollektivtrafikken samt at leie av slike fasiliteter på Sorgenfri i dag ikke er sikret videreført etter fylkeskommunens behov. Det er i 2018 ikke foretatt større videre prosjektering belastet prosjektet. Det jobbes videre med utvikling av prosjektet i 2019. Tidligere finansierte midler til dette tiltaket er i 2018 vedtatt overført til andre tiltak for kollektivtrafikken bl.a. utvidelse av bussdepot på Sandmoen og Sorgenfri.

Utvidelse av Sandmoen bussdepot

Det ble i Hovedutvalg for veg sak 35/18 vedtatt omdisponering av finansierte midler for Bussdepot Øst til tiltak for utvidelse av kapasitet ved Sandmoen bussdepot i forbindelse med endret rutestruktur, innføring av Metrobuss og både økt og endret behov for kapasitet i 2019. Prosjektet er godt i gang i 2018 og skal ferdigstilles til bruk i august 2019. Vedtatt ramme for tiltaket er 89,16 millioner kroner.

Figuren nedenfor illustrerer hvordan investeringene fordeler seg på de forskjellige områdene:

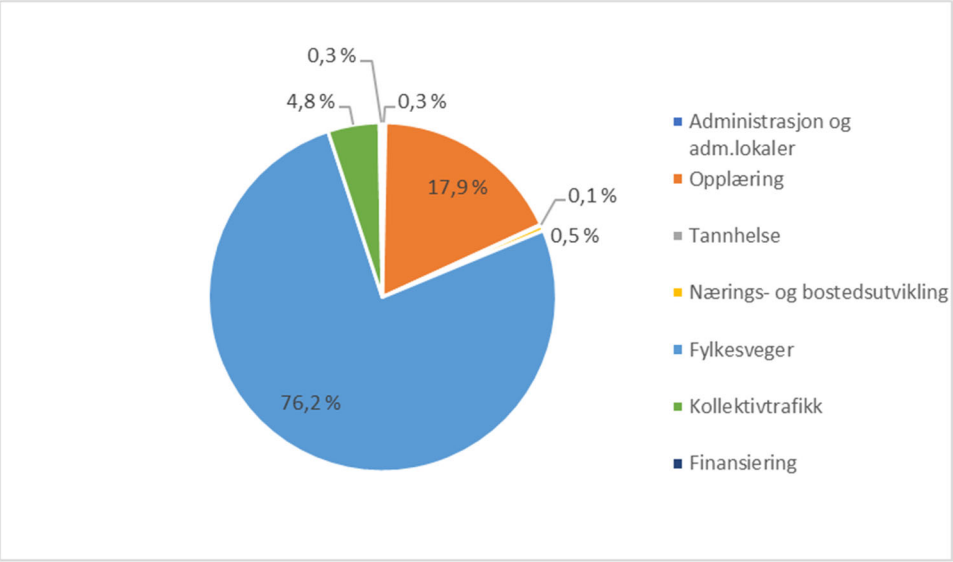

En relativt stor andel av investeringene på fylkesveinettet, totalt 858,565 millioner kroner, er finansiert av andre:

Bompenger store fylkesveianlegg	697,080 millioner kroner
Bompenger Miljøpakken	28,549 millioner kroner
Belønningsmidler	48,486 millioner kroner
Rassikringsmidler fra staten	82,000 millioner kroner
Kommunal medfinansiering (Frøya kommune)	2,450 millioner kroner

Dette utgjør til sammen 32,3 % av investeringene på vei.

1.5 Analyse av regnskapet

Hensikten med analysen er å gi en beskrivelse av hva regnskapet forteller oss om fylkeskommunens økonomiske stilling. I hvilken grad forteller de økonomiske resultatstørrelsene det reelle bildet?

Den beste metoden for å vurdere svekkelse eller styrking av realøkonomien er å se på bevegelser i resultatstørrelsene over tid. Foreløpig har vi bare tall for ett år.

1.5.1 Finansieringsanalyse

Tall i millioner kroner

2018	FINANSIERINGSANALYSE
	LØPENDE VIRKSOMHET
	Løpende inntekter
2 638	Skatter
3 480	Rammetilskudd (inkl inntektsutjemning)
2 125	Andre inntekter (inkl. renteinnt. eks byggel.renter)
8 242	**Sum løpende inntekter**
	Løpende utgifter
7 411	Driftsutgifter
164	Renteutgifter
7 576	**Sum løpende utgifter**
667	**A. Løpende virksomhet netto**
	Investeringer
1 450	Investeringsinntekter
3 467	Investeringsutgifter
-2 018	**B. Sum netto investeringer**
	FINANSIERINGSVIRKSOMHET
	Innlån
2 375	Nye eksterne lån
	Ubrukte lånemidler
	Ekstraordinære avdrag
25	Kjøp av aksjer
0	Salg av aksjer
10	Byggelånsrenter
359	Avdrag eksterne lån .
2 001	**Endring innlån**
	Utlån
56	Avdrag utlån
185	Nye utlån
-129	**Endring utlån**
1 872	**C. Netto finansieringsvirksomhet**
521	**A+B+C= Endring arbeidskapital**

Driftsregnskapet

Inntektssiden

Inntektssiden består av skatteinntekter, rammetilskudd fra staten og andre inntekter.

Andre inntekter består av (millioner kroner):

Brukerbetaling	82,5
Salgs- og leieinntekter	241,5
Refusjon fra staten	498,9
Sykelønnsrefusjon	102,5
Merverdiavgiftskompensasjon	479,2
Andre refusjoner	178,7
Salg til IKS der kommunen/fylkeskommunen selv er deltager	0,1
Andre overføringer fra staten	444,9
Herav:	
- regionalutviklingstilskudd	*100,3*
- fra Havbruksfondet	*76,9*
- spillemidler til idrettsanlegg	*132,1*
- tilskudd fagskoleutdanning	*100,3*
Renteinntekter	95,2

Utgiftssiden

Driftsutgifter (eks. avskrivninger)	7411
Renteutgifter	164

Investeringsregnskapet

I 2018 har Trøndelag fylkeskommune hatt investeringsutgifter på 3 647,4 millioner kroner. Revidert budsjett var 3 473,3 millioner kroner.

Investeringsinntektene på 1 450 millioner kroner består av (tall i millioner kroner):

Salgsinntekter/gebyrinntekter	18,867
Salg av fast eiendom	2,051
Mva.-kompensasjon	617,227
Refusjon fra staten	1,635
Refusjon fra kommuner	2,450
Bompenger Fosenvegene	193,050
Bompenger Fv 714	402,030
Bompenger Fv 704	102,000
Bompenger til fylkesveier i Miljøpakken	28,549
Rassikringsmidler fra staten	82,000

Nærmere resultatvurdering finnes i kap. 1.4.1 Generelt om økonomien i 2018.

1.5.2 Likviditet

I 2018 har fylkeskommunens likvider vært plassert i bank. Hovedsakelig i vår avtalebank, Danske Bank, men noe er også plassert i andre banker til noe høyere rente.

Plassering i rentebærende papirer er så godt som ikke benyttet.

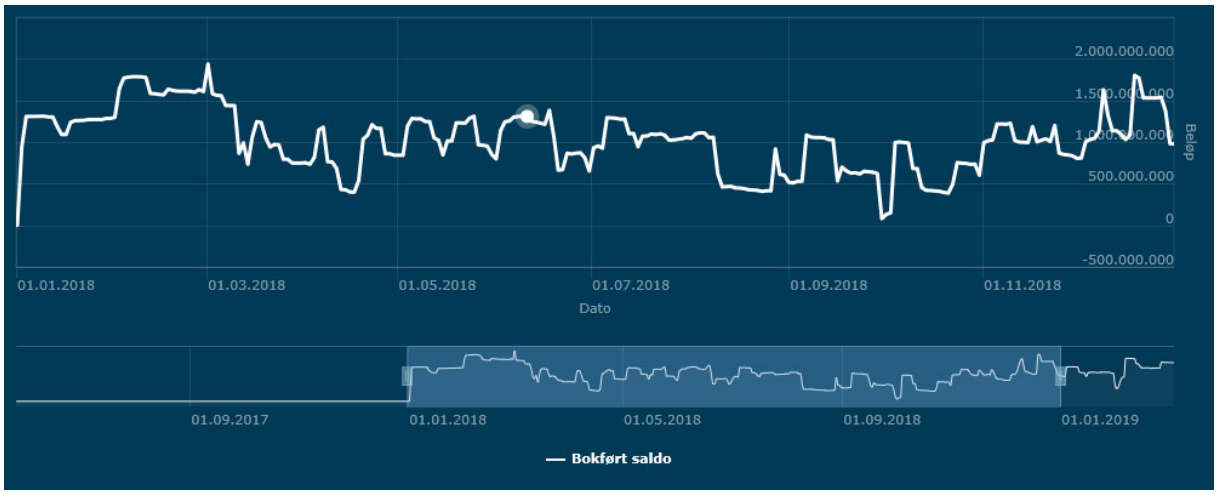

1.5.3 Garantiansvar

Garanti gitt til	Formål	Andel	Rest garanti	Utløpsdato
Trondheim Bussterminal	Bygging av tverrforbindelsen, gangbro over jernbaneområdet på Brattøra,refinansiering	100 %	27 000 000	20.02.20
Fylkets Hus AS	Refinansiering	100 %	17 388 000	28.08.25
Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	Museumsdeponi	100 %	1 430 010	23.07.21
Steinkjerhallen AS	Refinansiering og nyinvestering	49 %	75 971 300	06.06.42
Kolstad Arena AS	Flerbrukshall	100 %	190 500 000	01.11.38
Idrettstunet AS	Nybygg og hybelbygg Meråker vgs.	100 %	6 358 692	22.04.38
Trøndelag folkemuseum	Adm.bygg Sagvollen	100 %	2 300 000	01.03.30
Trøndelag Bomveiselskap AS/Vegamot	E6 Stjørdal-Trondheim (62,5 % av antatt lånevolum/gar.del)	62,50 %	500 000 000	
Namdal Bomvegselskap AS	Refinansiering (DNB Nor lån innfridd 2010)	100 %	12 000 000	30.12.27
Sum garantier pr. 31.12.2018			832 948 002	

I 2017 ble følgende garantier vedtatt av fellesnemda for Trøndelag fylkeskommune:

- FNTF sak 11/17; garantistillelse for utbygging av E6 Ulsberg – Melhus. Selvskyldnerkausjon for lån tatt opp av bompengeselskapet Vegamot AS, begrenset oppad til 8 600 millioner kroner med tillegg av 10 % til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 9 460 millioner kroner. Utløp garantitid 29 år fra første opptrekk på finansieringen i forbindelse med rekvisisjoner.
- FNTF sak 12/17; garantistillelse for utbygging av E6 Ranheim - Åsen. Selvskyldnerkausjon for lån tatt opp av bompengeselskapet Vegamot AS, begrenset oppad til 8 500 millioner kroner med tillegg av 10 % til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 9 400 millioner kroner. Utløp garantitid 29 år fra første opptrekk på finansieringen i forbindelse med rekvisisjoner.

I 2018 er følgende garantier vedtatt av fylkestinget:

- FT-sak 56/18; Lånegarantien til Trondheim Bussterminal AS utvidet med to millioner kroner, fra 25 millioner kroner til 27 millioner kroner. Garantiens varighet er fastsatt til 20.03.2020.
- FT-sak 62/18; garantistillelse for Miljøpakke Trondheim. Selvskyldnerkausjon for lån tatt opp av bompengeselskapet Vegamot AS, begrenset oppad til 500 millioner kroner med

tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 550 millioner kroner. Utløp garantitid 2035.

- FT-sak 112/18; Garantistillelse for prosjektet Fv 17 / 720 Dyrstad - Sprova - Malm. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 901 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 991 millioner kroner. Utløp garantitid 2041.
- FT-sak 114/18; Garantistillelse for prosjektet Fv 704 / 720 Røddekrysset - Tanem. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 245 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 270 millioner kroner. Utløp garantitid 2036.
- FT-sak 115/18; Garantistillelse for prosjektet E6 Vindåsliene - Korporalsbrua (Trondheimsveien). Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 884,3 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 973 millioner kroner. Utløp garantitid 2042.
- FT-sak 116/18; Garantistillelse for prosjekt Fv. 714 Laksevegen, trinn 2. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 974,3 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 1 072 millioner kroner. Utløp garantitid 2040.
- FT-sak 153/18; Garantistillelse for bompengeprosjektet Fosenpakken. Selvskyldnerkausjon for lånene bompengeselskapet tar opp, begrenset oppad til 843 millioner kroner med tillegg av 10% til den enhver tid gjeldende hovedstol til dekning av eventuelle påløpte renter og omkostninger. Maksimalt 927 millioner kroner. Utløp garantitid 2041.

1.5.4 Lånefondet

Trøndelag fylkeskommune foretar sine innlån gjennom eget lånefond slik at hele fylkeskommunens langsiktige lånegjeld er tatt opp gjennom lånefondet.

Ved sammenslåingen av Sør- og Nord-Trøndelag fra 01.01.2018 ble det vedtatt at den nye fylkeskommunen skulle videreføre ordningen med lånefond. Lån tatt opp i Nord-Trøndelag, på til sammen kr 2 529 678 588, ble overført til lånefondet i 2018.

Lånefondet fungerer i praksis som en bank i fylkeskommunen, hvor alle utlån til de forskjellige investeringsformål er samlet. Finansieringen i lånefondet gjøres i sertifikat- og obligasjonsmarkedene og i Kommunalbanken hvor vi låner til sertifikat- eller obligasjonsvilkår i konkurranse med det øvrige markedet. Kapitalbehovet og kapitalmarkedenes betingelser, sammen med fylkeskommunens finansstrategi, avgjør hvilke praktiske tilpasninger som blir gjort.

Ved utgangen av 2018 hadde lånefondet totale utlån på 10 597 millioner kroner.

Renten på utlån fra lånefondet er beregnet til 1,939 % for 2018.

Samlede innlån pr. 31.12.2018 er 10 033 millioner kroner, 1 503 millioner kroner mer enn Sør- og Nord-Trøndelag hadde til sammen pr. 31.12.2017.

Innlånene i lånefondet fordeler seg slik ved utgangen av 2018:

	Lånenummer	**Saldo pr. 31.12.18 (kr)**	**Margin (3 mnd Nibor +)**	**Rente pr. 31.12.18**	**Neste rente-regulering**	**Forfall**
Obligasjonslån						
Danske Bank	NO0010804248	300 000 000	+0,150 %	1,430 %	20.03.2019	20.03.2019
Danske Bank	NO0010807027	300 000 000	+0,216 %	1,326 %	01.01.2019	30.09.2019
Danske Bank	NO0010819360	500 000 000	+0,099 %	1,389 %	17.03.2019	16.03.2020
Danske Bank	NO0010821457	500 000 000	+0,115 %	1,195 %	21.01.2019	20.04.2020
Danske Bank	NO0010792864	500 000 000	+0,413 %	1,583 %	11.02.2019	10.05.2021
Danske Bank	NO0010833882	500 000 000	+0,230 %	1,330 %	04.01.2019	04.10.2021
Swedbank	NO0010788250	500 000 000	+0,514 %	1,804 %	11.03.2019	09.03.2022
SEB	NO0010799331	500 000 000	+0,4735 %	1,754 %	22.03.2019	23.06.2022
Nordea	NO0010821209	500 000 000	+0,359 %	1,569 %	28.02.2019	28.08.2023
Lån med obligasjonsvilkår						
Kommunalbanken	20170210	300 000 000	+0,280 %	1,560 %		25.03.2019
Kommunalbanken	20170359	300 000 000	+0,270 %	1,550 %	27.03.2019	27.06.2019
Kommunalbanken	20170199	379 221 000	+0,370 %	1,650 %	20.03.2019	18.03.2020
Kommunalbanken	20180541	500 000 000	+0,355 %	1,570 %	23.02.2019	23.11.2022
Kommunalbanken	20180244	500 000 000	+0,380 %	1,660 %	24.03.2019	22.06.2023
Kommunalbanken	20180579	500 000 000	+0,480 %	1,760 %	10.03.2019	11.12.2023
Kommunalbanken	20180336	500 000 000	+0,395 %	1,655 %	07.03.2019	06.09.2024
Kommunalbanken	20070109	10 541 180	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	20.09.2028
Kommunalbanken	20100314	250 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	19.06.2030
Kommunalbanken	20100316	200 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	19.06.2030
Kommunalbanken	20100882	19 409 160	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	18.12.2030
Kommunalbanken	20110510	350 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	17.09.2031
Kommunalbanken	20120156	200 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	18.03.2037
Lån i KLP						
KLP	83175285566	223 731 888	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	21.12.2037
Sertifikater						
Nordea	NO0010839996	500 000 000		1,408 %		19.06.2019
Nordea	NO0010827090	300 000 000		1,190 %		02.07.2019
DNB	NO0010835044	300 000 000		1,372 %		24.10.2019
Lån med sertifikatvilkår						
Kommunalbanken	20180114	300 000 000		1,140 %		21.03.2019
Kommunalbanken	20180185	300 000 000		1,203 %		20.05.2019
Sum		**10 032 903 228**				

Fylkeskommunen har pr. 31.12.2018 følgende rentebytteavtaler:

Renteswap	**Start-dato**	**Slutt-dato**	**Rest-hovedstol (mill.kr)**	**Fast rente (%)**	**Variabel rente pr. 31.12.2018 (%)**	**Markedsverdi Pr. 31.12.2018 (kr)**
Danske Bank						
49051	15.06.11	17.06.20	100	3,840	1,28 %	-3 714 009
04375	15.01.15	15.01.25	200	1,970	1,07 %	-2 640 247
0491T	15.01.15	15.01.25	200	1,690	1,07 %	740 386
0503J	19.01.15	15.01.25	200	1,710	1,07 %	498 912
0527M	21.01.15	15.01.25	200	1,660	1,07 %	1 102 597
05565	27.01.15	15.01.25	200	1,590	1,07 %	1 947 755
0671Y	04.02.15	15.01.25	200	1,600	1,07 %	1 827 018
0761P	27.02.15	15.01.25	200	1,780	1,07 %	-346 246
0794M	10.03.15	15.01.25	200	1,930	1,07 %	-2 157 299
08040	12.03.15	15.01.25	200	1,880	1,07 %	-1 553 615
09502	10.04.15	15.01.25	200	1,760	1,07 %	-104 772
Sum Danske Bank			*2 100*			*-4 399 519*
Nordea	18.12.13	15.12.21	100	3,822	1,28 %	-6 790 899
Nordea	18.12.13	20.12.23	100	3,838	1,28 %	-10 351 651
Nordea	17.12.14	16.12.26	100	3,889	1,28 %	-14 857 755
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,590		-9 068 253
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,590		-9 068 253
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,610		-9 517 099
Sum Nordea			*900*			*-59 653 910*
SMN1	15.06.11	18.12.19	100	3,795	1,28 %	-2 471 177
Sum totalt			**3 100**			**-66 524 606**

Dette gir en markedsverdi pr. 31.12.2018 i vår disfavør på kr 66 524 606.

1.6 Statlige styringssignaler

I 2018 er det bl.a. gitt følgende signaler som har fått eller vil få betydning for fylkeskommunene direkte eller indirekte:

Stortinget vedtok ny kommunelov i 2018 (Prop. 46 L (2017-2018), Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) og Innst. 369 L (2017-2018). Loven trer i kraft fra konstitueringen etter valget høsten 2019. Økonomibestemmelsene i loven trer i kraft fra og med budsjett- og regnskapsåret 2020. Staten utarbeider flere forskrifter i medhold av loven.

Regionreform og oppgavefordeling

Region- og kommuneinndelingen ble avgjort gjennom stortingsbehandling i 2016 og 2017.

Vegdirektoratet la fram en utredning i mai 2018, om eventuell overføring av administrasjonen av fylkesvegene til fylkeskommunene. Etter vedtak i Stortinget i juni 2018, skal fylkesvegadministrasjonen flyttes fra «Sams vegadministrasjon» i Statens vegvesen til fylkeskommunene. Samferdselsdepartementet har utarbeidet og sendt på høring et lovforslag i november 2018 om ulike forhold ved overføringen.

Et ekspertutvalg oppnevnt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet etter anmodning fra Stortinget, la fram rapport den 1.2.2018, om desentralisering av oppgaver fra staten til fylkeskommunene. Etter høringsrunde, la Kommunal- og moderniseringsdepartementet fram en stortingsmelding 19.10.2018, om oppgaver til de nye fylkeskommunene. Den ble behandlet i Stortinget den 18.12.2018.

Kulturdepartementet la fram en stortingsmelding på kulturområdet (Meld. St. 8 (2018-2019) Kulturens kraft. Kulturpolitikk for framtida). I tilknytning til den la man også fram en egen rapport «Utredning av oppgave- og ansvarsfordelingen mellom forvaltningsnivåene på kulturområdet». Den inneholder forslag til prinsipper for oppgaveoverføring til fylkeskommunene. Kulturmeldingen behandles i Stortinget i vårsesjonen 2019.

Nytt inntektssystem for fylkeskommunen

Endringer i fylkesinndelingen og nye oppgaver til regionalt folkevalgte nivå, medfører at inntektssystemet for fylkeskommunene må tilpasses den nye strukturen og den nye oppgavefordelingen. Regjeringen har derfor varslet at nytt inntektssystem for fylkeskommunene vil bli lagt frem i kommuneproposisjonen for 2020. Et høringsutkast ble lagt fram 7.1.2019.

Regjeringens kontaktkonferanse

Regjeringenes kontaktkonferanse er en sentral arena i samspillet mellom staten og fylkeskommunene. Hovedtemaene for kontaktkonferansen i april 2018 var oppgavefordelingen, næringspolitikk og kulturpolitikk i forbindelse med ekspertutvalgets utredning, samt bærekraftig samfunnsutvikling og grønt skifte.

1.7 Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

Det er et mål å ha et helhetlig helsefremmende og systematisk HMS arbeid, med god internkontroll og en kultur som fremmer nærvær og hindrer utstøting fra arbeidslivet.

1.7.1 Arbeidsgiverpolitikken

Det har blitt vedtatt en ny arbeidsgiverpolitikk for 2018-2022. Ett av fylkeskommunens overordnede mål er at Trøndelag fylkeskommune skal være en attraktiv arbeidsgiver i en foregangsregion. Gjennom systematisk helsefremmende arbeid skal vi oppnå et bedre fysisk og psykisk arbeidsmiljø, lavere sykefravær, større jobbengasjement, høyere sikkerhet, bedre lønnsomhet og mindre forurensning.

Gjennom fire satsningsområder, Organisasjons- og arbeidskultur, Våre medarbeidere, Etikk og samfunnsansvar og Organisasjons- og kompetanseutvikling bidrar disse satsningsområdene oss med å lykkes i dette arbeidet.

1.7.2 Systematisk HMS-arbeid

Det har i 2018 vært fokus på å etablere felles systematisk HMS-arbeid i fylkeskommunen. Arbeidsmiljøutvalgene i fylkeskommunen er nå organisert med ett overordnet hovedarbeidsmiljøutvalg (HAMU) og 35 lokale arbeidsmiljøutvalg (AMU). Et felles AMU for Tannhelse, et felles AMU for sentraladministrasjon og et AMU for hver videregående skole. AMUene er viktige organ for medvirkning i arbeidsmiljøarbeid, med diskusjoner og innspill til overordnet nivå. HAMU Hovedarbeidsmiljøutvalget har blant annet hatt fokus på etablering av felles overordnet årshjul for HMS-arbeidet, felles bedriftshelsetjeneste samt synkronisering av verneombudperioder og HMS-opplæring.

Medarbeiderundersøkelsen, medarbeidersamtaler og vernerunder er viktige kartleggingsverktøy forut for risikovurdering og handlingsplan. Medarbeiderundersøkelsen for 2018 har hatt stor oppslutning med en svarprosent på 82 % og viser på aggregert nivå at vi har et godt arbeidsmiljø som bidrar til høyt engasjement og god gjennomføringsevne.

Det er også utarbeidet nye skjema og internt regelverk som blant annet «Melding av ulykke/vold/trusler» og «Rutiner for sykefraværsoppfølging».

Det har gjennom året blitt jobbet med å etablere elektronisk løsning for melding av avvik og skader. Dette arbeidet vil bli ferdigstilt og implementert i løpet av 2019 og vil bidra til bedre oversikt over status for HMS.

1.7.3 Sammenslåingsprossen og arbeidsmiljøet

Sammenslåingen av Sør-Trøndelag Fylkeskommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune har vært og er en stor omstillingsprosess der det er viktig og ha fokus på arbeidsmiljøet. Det er derfor foretatt risikoanalyse med tiltak både på overordnet nivå og på avdelingsnivå.

Det har vært gjennomført tre egne kartlegginger for sentraladministrasjonen for å kunne følge med på utviklingen i arbeidsmiljøet både før, under og etter sammenslåingsperioden. Undersøkelsene viser at det fortsatt behov for å bygge kultur og styrke sosiale relasjoner. Tiltakene har vært vurdert kontinuerlig og gjennomføring iverksatt.

1.7.4 Inkluderende arbeidsliv (IA)

Skolene og seksjonene har i inneværende år fulgt tidligere mål i påvente av ny IA avtale skulle vurderes. Nåværende avtale utløp 31.12.2018. IA målene omfatter mål for sykefravær, tilrettelegging og opptreningsplasser for ansatte/andre med nedsatt funksjonsevne og livsfasetilrettelegging. NAV arbeidslivssenter har bistått skolene og seksjonene i dette arbeidet.

1.7.5 Sykefravær

Statistikken viser de fire første kvartal for første driftsår som Trøndelag fylkeskommune. Sykefraværet har vært stabil sammenlignet med de to fylkenes tidligere resultater. Det totale sykefraværet har vært på 5,4 %, noe som er under det nasjonale målkravet i IA-avtalen på 5,6 % i inneværende avtaleperiode. Dette gjelder også for sentraladministrasjonene, som har vært sterkt berørt av sammenslåingsprosessen og som har ett snitt på 4,9 % i sykefravær.

Nedenfor vises en oversikt over hvordan det totale sykefraværet fordeler seg mellom kvinner og menn.

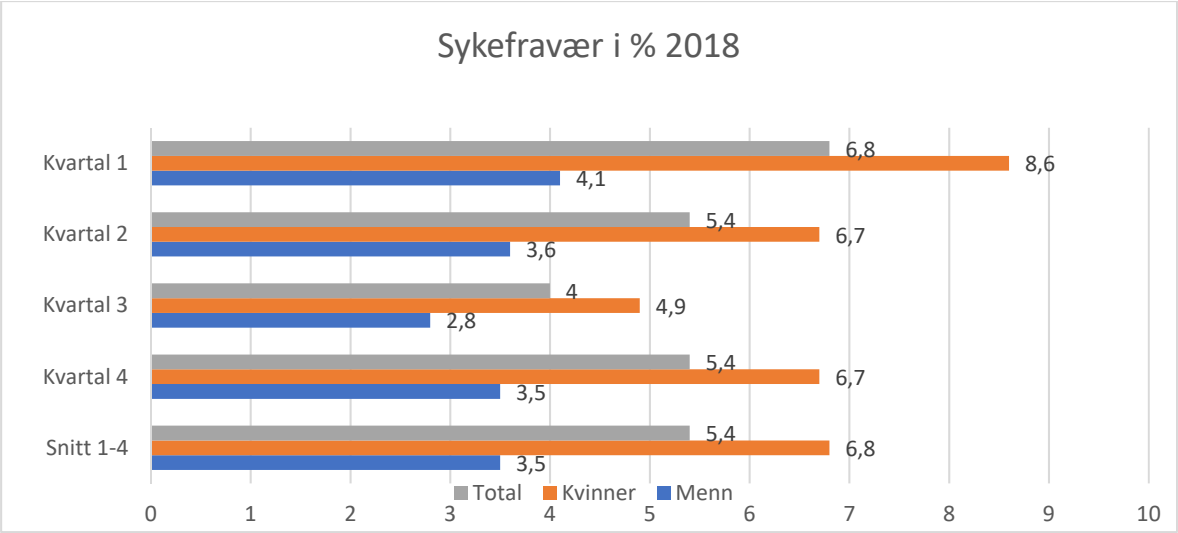

1.7.6 Kompetanseutvikling i HMS

Våren 2018 ble det gjennomført en samling over to dager for ledere hovedverneombud, og hovedtillitsvalgte, hvor organisering av HMS-arbeidet, nye løsninger og reglement samt ny bedriftshelsetjeneste ble presentert.

Det er utarbeidet et digitalt introkurs i HMS for alle medarbeidere og spesielt nytilsatte.

Høsten 2018 ble det også gjennomført intern grunnopplæring i arbeidsmiljø (40-timerskurs) for verneombud, ledere og medlemmer i arbeidsmiljøutvalg.

1.7.7 Bedriftshelsetjenesten

Friskgården BHT ble valgt som leverandør av bedriftshelsetjenester etter en anbudsrunde med fem inviterte tilbydere. Fra 01.01.2018 har Friskgården levert tjenester både på individ, gruppe og systemnivå. Spesielt saker som dekkes av forskrift om organisering, ledelse og medvirkning i tillegg til prosjekter og skreddersydde kurs for å styrke arbeidsmiljø, forebygge og håndtere konflikter, styrke medarbeideres omstillingsferdigheter, lederstyrking i omstilling og styrking av AMUs rolle og oppgaver.

1.7.8 Arbeidsmiljøtiltak

Det kan gis tilskudd til helsefremmende arbeidsmiljøtiltak. Fylkeskommunen skal ha et godt arbeidsmiljø hvor ansatte trives og utvikles. Derfor gis det økonomiske bidrag til enkeltmiljøer som har utfordringer eller ønsker å jobbe forebyggende med arbeidsmiljøet. Tiltakene retter seg mot større eller mindre grupper i avdelingen eller hele avdelinga/seksjonen. Det kan søkes om inntil kr 25 000 for hvert tiltak.

Det er for 2018 kommet inn tre søknader med en kostnadsramme på kr 61 000.

1.7.9 Livsfasepolitikk

Livsfasepolitikk handler om likeverd for medarbeidere i alle livsfaser med fokus på utvikling, mestring og motivasjon.

Som en del av Trøndelag fylkeskommunes livsfasetiltak er det innført en seniorordning hvor medarbeidere avhengig av alder fra fylte 62 til 70 år får fridager som lettelse i arbeidshverdagen.

1. fylte 62 år til 65 år: 5 dager seniorfri med lønn pr. år
2. fylte 65 år til 70 år: 10 dager seniorfri med lønn pr. år

Det er under utarbeidelse en mer helhetlig livsfasepolitikk. Tiltakene vil bli evaluert i løpet av 2020.

2 | GJENNOMGÅENDE TEMA

2 Gjennomgående tema

2.1 Klimabudsjett

Trøndelag fylkeskommune presenterte første gang et klimabudsjett i budsjett og økonomiplan 2018-2021. I det opprinnelige politiske vedtaket om klimabudsjett ble det presisert at klimabudsjettet skulle være en del av den ordinære virksomhetsstyringen i fylkeskommunen.

I klimabudsjettet for 2018-2021 ble det ikke fastsatt utslippsmål hverken for direkte eller indirekte utslipp. Men i klimabudsjettet ble det pekt på noen muligheter for utslippskutt og klimatiltak for 2018 og senere i planperioden.

Samferdsel

For samferdsel ble det i klimabudsjettet vist en oversikt over mulige klimatiltak innen buss, ferje og hurtigbåt i planperioden 2018 – 2021. I 2018 har fylkeskommunen jobbet med nye anbud og nye løsninger for buss og ferje med lavere klimautslipp. Fylkeskommunen har i 2018 også vært involvert i samarbeide om nye framtidige teknologiske løsninger for hurtigbåt.

Eiendom

For fylkeskommunens eiendommer ble det pekt på klimatiltak innen nybygg, samt energitiltak innen eksisterende bygningsmasse og utfasing av olje- og gassfyring.

De to fylkeskommunene hadde i 2017 et samlet energiforbruk på om lag 58,2 GWh. Energiforbruket i 2018 er på om lag 60,4 GWh. Dette innebærer en økning fra 2017. Imidlertid er det usikkert om vi helt ut kan sammenligne tallene for 2017 og 2018.

Til skoleåret 2018-19 ble Heimdal videregående skole endelig tatt i bruk. Skolebygget er et nullutslippshus som bidrar med nye løsninger innen energiforbruk og materialbruk. Skolens egen fornybare energiproduksjon bidrar til å kompensere for energiforbruket fra driften av skolebygningen. Heimdal videregående skole har et antatt energiforbruk på 38 KWh, noe som er om lag 1/5 av forbruket til andre bygg innen utdanningssektoren.

De løsningene som er valgt for Heimdal videregående skole vil naturlig nok bli en referanse for framtidige nybygg i Trøndelag fylkeskommune og i Trøndelag for øvrig.

Utdanning

I økonomiplanen for Trøndelag fylkeskommune for 2019-2022 i gjennomgående tema Klima og miljø beskrives klima- og miljøarbeidet i videregående skole. Fylkesrådmannen vil legge frem en mer detaljert oversikt over arbeidet og de ulike rollene i videregående skolene/opplæring har, for hovedutvalg utdanning i april 2019.

Bærekraftig utvikling er et av tre tverrgående tema i den nye overordnede delen av læreplanen. De tverrfaglige temaene skal inn i fagspesifikke læreplaner som er under utarbeidelse, og som vil gjelde for alle fag i videregående opplæring etter hvert. Mange ulike aktører tilbyr pedagogiske program/tiltak til videregående skol. Den konkrete klima og miljøeffekten av disse tiltakene er vanskelig å tallfeste, men mange av dem er viktige bidrag i det pedagogiske arbeidet for bærekraftig utvikling.

Anskaffelser

Fylkeskommunens anskaffelsestrategi ble vedtatt i 2018. Trøndelag fylkeskommune kjøper årlig varer og tjenester for 3,3 milliarder kroner. Hovedmålet for strategien er blant annet at Trøndelag fylkeskommune skal nå sine mål innen klima og miljø. Et av delmålene i strategien er at fylkeskommunen skal vise samfunnsansvar via sine anskaffelser. Tiltakene innen samfunnsansvar er blant annet rutiner for redusert skadelig miljøpåvirkning av anskaffelser og rutiner for helhetlige planer for miljøkriterier.

Reisepolicy

Fylkeskommunen startet ikke opp et arbeid med reisepolicy i 2018. Men fylkeskommunen har kommet godt i gang med dette arbeidet i 2019.

2.2 Kompetanse

Trøndelag fylkeskommune har, i samarbeid med sentrale kompetanseaktører fylket, utarbeidet forslag til kompetansestrategi for Trøndelag. Avdeling utdanning har hatt en koordinerende rolle i dette arbeidet. Fylkestinget vedtok før jul å sende høringsutkast «Kompetansestrategi for Trøndelag» til kommuner, regionråd og andre aktuelle høringsparter for innspill. Høringsutkastet er et grunnlag med forslag til tema og retninger for endelig kompetansestrategi. I tillegg er det ønskelig med konkrete innspill både i prioriteringer og tiltak som vil legge grunnlag for handlingsprogram. Høringsfrist var 22. mars 2019.
Som grunnlag for arbeidet med kompetansestrategien er det utarbeidet et kunnskapsgrunnlag over tilbud og etterspørsel etter kompetanse i Trøndelag. System for å ha et oppdatert kunnskapsgrunnlag til enhver tid, samt arenaer for analyse og dialog er en del av strategiarbeidet.

Vi er i gang med å etablere Kompetanseforum for Trøndelag, og vi har hatt møter med flere fylker som har erfaring med dette arbeidet. I høringsfasen har vi brukt mye tid på å orientere om kompetansestrategien i mange ulike fora. Kompetansestrategien skal bli vedtatt i fylkestinget i juni 2019, og handlingsprogrammet skal vedtas i desember 2019.

Avdeling utdanning har i tillegg utarbeidet en intern strategi og handlingsplan for etter- og videreutdanning for ansatte i utdanningssektoren i Trøndelag fylkeskommune. Strategien er treårig og handlingsplanen rulleres hvert år.

I strategien synliggjøres forankringen til lovverk og gjeldende planverk, nasjonalt og regionalt. Handlingsplanen beskriver ulike etter- og videreutdanningstiltak som gjennomføres kommende skoleår og som omfattes av strategien. Strategien og handlingsplanen omfatter etter- og videreutdanning for målgruppene lærere, skoleledere og aktører innenfor fag- og yrkesopplæringen.

I tilknytning til arbeidet med handlingsplanen er det opprettet en referansegruppe bestående av representanter fra Skolelederforbundet, Utdanningsforbundet, partene i arbeidslivet, skolene ved to rektorer, Nord universitet og NTNU. Referansegruppens mandat er beskrevet slik; «Referansegruppen skal kvalitetssikre arbeidet med tiltakene i handlingsplanen ved å lese gjennom og gi innspill til denne.»

2.3 Samisk

Det ble inngått en fireårig samarbeidsavtale mellom Trøndelag fylkeskommune og Sametinget som ble vedtatt i desember 2018. Den angir retning for fylkeskommunens arbeid med samiske forhold i de neste fire årene.

Trøndelag fylkeskommune er et forvaltningsfylke for samisk språk og kultur. Sametingets tospråklighetstilskudd skal forvaltes på en god måte i tråd med de retningslinjer som er knyttet til tilskuddet.

I samarbeidsavtalen er det et eget avsnitt om ressursskoler: «*Røros og Grong videregående skoler har et særskilt ansvar som sørsamiske ressursskoler innenfor samiske fag i videregående skole. Ressursskoleansvaret innebærer å gjennomføre, gi en forutsigbar helhet og videreutvikle opplæringen i samiske fag i regionen og i det sørsamiske området.*»

Det sørsamiske området strekker seg utover Trøndelag Fylke. Samiske fag oppfatter vi er opplæring i samisk språk og kultur, samt programområdene reindrift og duedtie (kunsthåndverk og husflid).

Skoleåret 2018/2019 har vi 14 elever som følger opplæringstilbud innenfor sør-samisk.

Regionalt Forskingsfond vedtok å sette av en egen pott til samiske prosjekter. Dette resulterte i at det kom inn flere søknader til fristen, og at det har blitt igangsatt 3 nye forskningsløp.

2.4 Inkludering

I samarbeid med Fylkesmannen ble det arrangert en inkluderingskonferanse med fokus på kulturens, og særlig bibliotekenes, rolle i arbeidet med å skape et inkluderende samfunn.

Integreringsrådet har hatt fokus på ulike tema tilknyttet inkludering og integrering og har gjennom året vist engasjement også rundt problemstillinger som blant annet mat, skolegang, språk og psykisk helse.

Innenfor utdanningssektoren arbeides det kontinuerlig med inkludering gjennom den daglige opplæringen, både for aldersgruppen 16-19 år og for voksne. Samarbeidet med Trondheim kommune om Mino Ung-elevene og voksenopplæringen i hele fylket er gode eksempler på integreringsarbeid.

2.5 Digitalisering

Fylkesrådmannen har vedtatt en ny organisering av digitaliseringsarbeidet i TRFK. Kjernen i organiseringen er et porteføljestyre som skal innhente forsalg til digitaliseringsprosjekt fra hele organisasjonen, og legge frem forslag til prioriteringsliste for rådmannens ledergruppe som beslutter hvilke prosjekt som skal igangsettes.

Ordningen med arbeidsgiverfinansiert mobiltelefon til alle ansatte ble innført i 2018. De aller fleste ansatte har benyttet seg av ordningen. Flere og flere tjenester legges nå tilgjengelig på mobiltelefonen, slik at de ansatte kan utføre arbeidsoppgaver fleksibelt og effektivt uavhengig av hvor man måtte befinne seg.

TRFK har tatt i bruk digitale assistenter (roboter) innenfor en del områder. De digitale assistentene utfører monotone og rutinepregede arbeidsoppgaver, slik at det frigjøres ressurser til andre og mer krevende arbeidsoppgaver. Digitale assistenter vil bli testes ut på flere områder i tiden som kommer.

I tillegg til anskaffelse av nytt skoleadministrativt system, er det igangsatt anskaffelsesprosjekt på nytt sak-/arkivsystem og nytt ERP-system (Økonomi/regnskap/HR/personal/innkjøp mv) i 2018. Disse tre systemene berører så godt som alle ansatte i TRFK på en eller annen måte, og dette gir oss anledning til å ta i bruk siste teknologi innenfor de aktuelle områdene.

2.6 Folkehelse

Hovedinnsatsen innenfor folkehelsearbeidet har vært rettet inn i programsatsingen der Trøndelag fylkeskommunes søknad om programmidler fra Helsedirektoratets satsing ble innvilget. I 2018 er totalt 29 kommuner aktivt med i arbeidet.

Folkehelsealliansen er i 2018 utvidet til å omfatte hele Trøndelag og har hatt fokus på mental helse gjennom økt kunnskap om den såkalte ABC-modellen (gjøre noe aktivt, sammen og meningsfylt).

Arbeidet med et godt kunnskapsgrunnlag innenfor folkehelseområdet pågår løpende.

3 ORGANISASJON OG INTERNE STRATEGIER

3 Organisasjon og interne strategier

3.1 Resultatvurdering

2018 har vært preget av at dette er det første året etter sammenslåingen. Det er brukt betydelige ressurser for å få på plass nye tekniske løsninger, nye reglement, felles rutiner og praksis på en rekke områder. I all hovedsak har overgangen til Trøndelag fylkeskommune gått bra, og det er ikke registrert negative hendelser som har påvirket tjenesteproduksjonen eller andre kritiske funksjoner.

Det vises for øvrig til kapittel 1 Årsberetning for nærmere omtale av organisasjonsmessige forhold.

Personvern
Det ble innført et nytt, felles personvernregelverk for EØS sist sommer. De registrerte har fått et sterkere vern og flere rettigheter, og virksomhetene har fått nye plikter. Trøndelag fylkeskommune har jobbet, og vil fortsette å jobbe, systematisk og målrettet for å oppfylle forpliktelsene i det nye lovverket. Fylkeskommunen har et uavhengig personvernombud som har en rådgivende og en kontrollerende funksjon. TRFK har kommet langt med å etablere nødvendige system og rutiner for å oppfylle de nye kravene, og vi inngår også i et nettverk for personvernombudene i fylkeskommunene.

Risikostyring, beredskap og sikkerhet
Flere lover, forskrifter og styringsdokumenter stiller krav til fylkeskommunens arbeid med risikovurdering herunder gjennomføring av risiko og sårbarhets-analyser på framtidige uønskede hendelser. Det er i 2018 ferdigstilt et nytt beredskapsplanverk for Trøndelag fylkeskommune. Planverket består av:

- DEL I Administrativ plan for hele fylkeskommunen
- DEL II Lokal krisehåndteringsplan m/tiltakskort, MAL
- DEL III ROS-analyse, veileder og skjema

Det ble i november 2018 startet opplæring i Risiko- og sårbarhetsanalyse for de videregående skolene. 32 skoler skal ha gjennomført opplæring innen sommer 2019. Parallelt pågår opplæring i andre seksjoner. Arbeidet med øvingsveiledning, øvingskalender, internt og eksternt nettverk er også startet.

3.2 Medarbeidere

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune er en utviklingsorientert organisasjon med engasjerte og kompetente medarbeidere som samarbeider for å nå felles mål.

Det er gjennomført en medarbeiderundersøkelse blant alle ansatte. 82 % svarprosent gir et godt grunnlag som bidrag til utviklingen av organisasjonen. Partssamarbeidet er viktig i arbeid med organisasjonsutvikling og arbeidsmiljø, og Hovedarbeidsmiljøutvalget involveres i arbeidet med handlingsplan på overordnet nivå.

Engasjement og gjennomføringsevne er effekten av suksessfaktorene jobbinnhold, ledelse og samarbeid og strategiske forhold. For å forbedre engasjement og gjennomføringsevne må det settes inn tiltak på suksessfaktorene.

Benchmarking mot basen til leverandøren av undersøkelsen viser at Trøndelag fylkeskommune har samme score på engasjement som sammenlignbare store organisasjoner. 78 % av ansatte opplever svært høyt eller høyt engasjement. Gjennomføringsevne gir normalt lavere score enn engasjement, noe som også stemmer for TRFK.

Score under 3,5 er indikasjon på at det er negativ opplevelse av indikatoren. Det er ingen suksessfaktor på overordnet nivå som er under 3,6, men enkeltspørsmål har lavere score.

Resultatene fra spørsmål innenfor utvikling og brukerorientering viser at ansatte opplever dette som TRFK's største styrker.

Lavere resultat enn ønsket fra indikatorene *balanse* og *helhet* gjør at Fylkesrådmannen ønsker å prioritere tiltak på overordnet nivå spesielt innenfor forholdet mellom arbeidstid og privatliv, samt informasjonsdeling på tvers. Siden ledelse er en viktig faktor for engasjement og gjennomføringsevne, planlegger Fylkesrådmannen obligatorisk lederutvikling fra 2020.

Kritisk suksessfaktor: Jobbinnhold

Innenfor faktoren jobbinnhold er balanse den faktoren som har lavest score. Det er spesielt spørsmål knyttet til opplevd stress og tid til å utføre oppgavene med kvalitet som vurderes som lavest. Resultatet er på den positive halvdel, men likevel viktig å jobbe med for å bedre resultatet.

Ansatte vurderer de andre faktorene innenfor balanse, som autonomi, rammevilkår, utvikling og rolleforståelse som meget positivt.

Kritisk suksessfaktor: Ledelse og samarbeid

Det er jevnt over gode tilbakemeldinger på ledelse og samarbeid internt i enhetene. Støttende ledelse vurderes til å være en av styrkene.

Spørsmål knyttet til området Målorientert og utviklingsorientert ledelse er blant de ti spørsmålene som skiller enheter med høyest og lavest engasjement.

Kritisk suksessfaktor: Strategiske forhold og gjennomføringsevne

Brukerorientering gir gledelig høye score. Innovasjon og endring oppleves også som positivt, selv om enkeltspørsmålet «…se muligheter framfor problemer når endringer skal gjennomføres» er blant de lavest vurderte.

Det enkeltspørsmålet som skiller enheter med høyest og lavest engasjement i størst grad er knyttet til Helhet. Spørsmål om andre enheter gir den informasjon som trengs, er et av 10 lavest vurderte spørsmål

Uønsket atferd

- 2,9% opplever at de er utsatt for trusler og 1,5 % opplever de er utsatt for vold de siste 12 månedene.
- 5 % opplever å ha vært utsatt for mobbing eller trakassering og 1 % opplever å være utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet i jobbsammenheng de siste 12 måneder.
- 5 % har vært borte fra jobb på grunn av forhold ved sin arbeidsplass de siste 12 måneder.

Spørsmålene skiller ikke om mobbing, trussel og vold er mellom ansatte eller om brukere er involvert.

TRFK har nullvisjon for mobbing, trakassering og uønsket seksuell oppmerksomhet. TRFK jobber forebyggende gjennom partssamarbeidet og Inkluderende arbeidsliv.

Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) har undersøkt arbeidsrelatert sykefravær, og TRFK ligger på normalen ellers i arbeidslivet. Fylkesrådmannen jobber med nærværsfaktorer for å forhindre at ansatte skal bli syke av å være på jobb. Viser ellers til årsberetningens kap. 1.7 HMS rapport.

3.3 Økonomi

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Tjenestegrupper *(Tall i 1000 kr.)*	Regnskap 2018	Oppr. budsj. 2018	Rev.budsj 2018	Avvik 2018
400-419 Politisk styring og kontrollorganer	2 591	0	25	-2 566
420-499 Administrasjon og adm.lokaler	302 668	270 568	329 561	26 893
500-599 Opplæring	72 143	75 255	95 622	23 479
600-699 Tannhelse	4 127	0	0	-4 127
700-719 Nærings- og bostedsutvikling	283	0	0	-283
710 Fylkeskommunal næringsvirksomhet	3 494	-3 078	4 331	837
722 Fylkesveger	37	0	0	-37
730-739 Kollektivtrafikk	25 373	0	29 250	3 877
740-799 Kulturaktivitet	491	0	0	-491
Netto driftsutgifter	**411 207**	**342 745**	**458 790**	**47 582**

Administrasjonsområdet har et mindreforbruk i 2018 på ca. 47 millioner kroner. Området fikk gjenbevilget ca. 59 millioner kroner fra 2017 som inngår i resultatet. Flere seksjoner har imidlertid merforbruk i 2018 som følge av kostnader knyttet til sluttføring av diverse prosjekt og aktiviteter etter sammenslåingen.

3.4 Politisk styring og kontrolloppgaver

Fylkesting og fylkesutvalget

	Fylkesutvalget	Fylkestinget
Antall medlemmer	15	78
Antall møter	20	5
Antall saker	347	179

I 2018 har det vært avholdt to fylkestingsmøter i henholdsvis Trondheim (april og desember) og Steinkjer (februar og oktober), samt ett på Namsos (juni). Fylkesutvalgets møter har vært avholdt i Trondheim og i Steinkjer, fordelt likt mellom stedene.

I tillegg til ordinære saker ble følgende interpellasjoner og spørsmål besvart i fylkestinget:

Det har blitt behandlet 11 spørsmål og 31 interpellasjoner i løpet av året.

- Spørsmål fra Tore Kristiansen (Frp) vedrørende Fergesambandet Hogstad (Ytterøy) – Levanger
- Spørsmål fra Gunn Iversen Stokke (Sp) - Bortkjøring og deponering av snø eller rensing?
- Spørsmål fra Rune Krogh (Sp) vedrørende vedlikehold på Røros Lufthavn
- Spørsmål fra Egil Haugbjørg (V) angående avbøtende tiltak mot støy- og støvproblemer langs Fv. 72 Valstad – Lysthaugen
- Spørsmål fra Anne Marit Mevassvik (A) om behov for en ny innretning av distriktspolitikken
- Spørsmål fra Pål Sæther Eiden (H) om rovdyrpolitikken
- Spørsmål fra Tore Kristiansen (Frp) om ressursfordelingsmodellen i videregående skoler
- Interpellasjon fra Jan Inge Kaspersen (Ap) om Utviklingen ved Trondheim lufthavn Værnes (*omgjort til spørsmål i møtet*)
- Spørsmål fra Tove Eivindsen (V) om skoleskyss
- Spørsmål fra Gaute Børstad Skjervø (Ap) om russekapitalisters profitt på ensomhet i videregående opplæring
- Spørsmål fra Torgeir Strøm (SV) om Samarbeid innen bildediagnostikk ved St. Olavs Hospital og Helse Nord-Trøndelag

- Interpellasjon fra Tore Kristiansen (Frp) vedrørende Flytekniske fag på videregående skole på Fosenhalvøya.
- Interpellasjon fra Tommy Reinås (MDG) - MDG foreslår opprettelse av klimapartnernettverk i Trøndelag Fylke
- Interpellasjon fra Tove Eivindsen (V) om klarspråk i Trøndelag fylkeskommune
- Interpellasjon fra Rakel Skårslette Trondal (SV) om norsk tilknytning til ACER
- Interpellasjon fra Karin B. Bjørkhaug (KrF) angående trafikksikkerhet på lakseveier
- Interpellasjon fra Ola Kristian Johansen (SV) om utvidelse av pendlertilbudet på Jernbanen
- Interpellasjon fra Torbjørn Andre Moe (A) vedrørende Trøndelags fylkesflagg
- Interpellasjon fra Jan Bojer Vindheim (MDG) om reduksjon av mengden plast som havner i naturen
- Interpellasjon fra Torgeir Strøm (SV) om NATO-øvelsa Trident Juncture
- Interpellasjon fra Lill Harriet Sandaune (Frp) angående stiftelsen Aunøya
- Interpellasjon fra Kristian Torve (A) vedrørende utbedringsarbeidet langs E39 mellom Øysand og Orkanger.
- Interpellasjon fra Stian Aleksander Aakre (Sp) vedrørende nattlig tilbringertjeneste
- Interpellasjon fra Torgeir Strøm (SV) om jordvern
- Interpellasjon fra Tommy Reinås (MDG) om Samfunnshuset i Namsos
- Interpellasjon fra Tommy Reinås (MDG) om kantslått langs fylkeskommunale veier
- Interpellasjon fra Ingvill Dalseg (H) om folkehelse
- Interpellasjon fra Svein Otto Nilsen (Pp) om Ranheim stasjon
- Interpellasjon fra Pål Sæther Eiden (H) om reisekort

- Interpellasjon fra Liv Darell (Sp) - om rovvilt
- Interpellasjon fra Svein Otto Nilsen (Pp) - Fremdeles kjemper flere innbyggere på Ørlandet mot forsvarsmakta
- Interpellasjon fra Svein Otto Nilsen (Pp) - Trøndelag Fylkesting må bidra til mere plastrydding på Frøya
- Interpellasjon fra Svein Otto Nilsen (Pp) - Ferge Aure-Hitra
- Interpellasjon fra Rakel S Trondal (SV) om at jernbanen må være underlagt folkevalgt kontroll
- Interpellasjon fra Rune Krogh (Sp) - Trøndelag som fjellfylke
- Interpellasjon fra Tommy Reinås (MDG) om havbruksmuseum finansiert av egen oppdrettsvirksomhet
- Interpellasjon fra Tommy Reinås (MDG) - Nei til oppdrettsanlegg på innsiden av øya Asen utenfor Lysøysund
- Interpellasjon fra Tor Berg (Rødt) - Kollektivtransport til Vassfjellet
- Interpellasjon fra Elisabeth Paulsen (V) - skiltmyndighet for fylkesvei bør overføres til fylkene
- Interpellasjon fra Janne Jørstad (Frp) om et daglig gratis måltid på videregående skoler i Trøndelag
- Interpellasjon fra May Britt Lagesen (A) - Nord Universitet sin rolle i Trøndelag
- Interpellasjon fra Egil Haugbjørg (V) vedrørende utarbeidelsen av en helhetlig plan for utbygging av vindkraft for hele Trøndelag

Hovedutvalg

	Hovedutvalg for kultur	**Hovedutvalg for næring**	**Hovedutvalg for transport**	**Hovedutvalg for utdanning**	**Hovedutvalg for veg**
Antall medlemmer	13	15	15	15	13
Antall møter	6	7	6	5	5
Antall saker	95	144	87	87	69

Hovedutvalgenes møter ble avholdt på ulike steder i fylket, samt i tilknytning til studieturer. I løpet av 2018 har to av hovedutvalgene vært på studieturer til utlandet. Hovedutvalg for transport var i København og Hovedutvalg for veg var i København/Edinburgh.

Andre politiske råd og utvalg

Utvalg/råd	**Antall medlemmer**	**Antall møter**	**Saker behandlet**
Eldrerådet	9	6	39
Rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne	9	6	44
Integreringsutvalget	9	5	30
Trafikksikkerhetsutvalget	7	8	48
Klagenemda	5	6	33
Fylkesvalgstyret	10	2	3
Regionplanutvalget	17	3	10

Eldrerådet, Rådet for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne, Integreringsrådet og Trafikksikkerhetsutvalget legger frem egne årsmeldinger for fylkestinget.

Kontrollorganer

Utvalg/råd	Antall medlemmer	Antall møter	Saker behandlet
Kontrollutvalget	9	9	62

Kontrollutvalget behandlet i 2018 følgende forvaltningsrevisjoner:

- Kvalitet i fagopplæringa
- Anskaffelser på vei- og eiendomsområdet

Årsmelding for kontrollutvalget ble lagt frem for fylkestinget i februar 2019.

Økonomi

Tjenestegrupper *(Tall i 1000 kr.)*	Regnskap 2018	Oppr. budsj. 2018	Rev.budsj 2018	Avvik 2018
400-419 Politisk styring og kontrollorganer	64 638	73 599	80 775	16 138
Netto driftsutgifter	**64 638**	**73 599**	**80 775**	**16 138**

Mindreforbruket på 16,1 millioner kroner fordeler seg med 13,4 millioner kroner på Politisk ledelse og 2,7 millioner kroner på Kontroll og tilsyn.

4 | UTDANNING

4 Utdanning

4.1 Resultatvurdering

Økonomiplan 2018-2021 baserte seg på målsettingene i de to sammenslåtte fylkeskommunene:

I Nord-Trøndelag hadde fylkestinget vedtatt at fylkeskommunen skulle prioritere å jobbe for at:

- elevene i Nord-Trøndelag skal ha faglig fremgang.
- andelen elever, lærlinger og lærekandidater som gjennomfører videregående opplæring skal øke.

De samme målene inngikk også i Sør-Trøndelag fylkeskommunes politisk vedtatte styringskort. Sør-Trøndelags overordnede føringer fra fylkestinget var:

- En bedre skole for alle gjennom satsing på skolebygg og skolehverdagens helhetlige kvalitet og innhold
- Den videregående skolen i Sør-Trøndelag skal være den beste, mest moderne og mest utviklende arbeidsplassen i hele skole-Norge. Løfter vi lærerne, løfter vi elevene.

Målrettet arbeid med å styrke elever og lærlingers motivasjon, gjennomføring, læringsresultater og læringsmiljø skulle også stå sentralt i økonomiplanperioden.

At Trøndelag fylkeskommune skal utvikle en desentralisert videregående skole som kan gi ungdommene våre muligheter til en fremtidsrettet utdanning, som svarer til behovet i næringslivet og offentlig sektor, der kunnskap er driveren i utviklingen, var også en politisk uttalt ambisjon.

Kvalitetsmeldingene for de siste årene viste at resultatene i utdanningssektoren i begge fylkene hadde positiv utvikling. Det var likevel flere områder det må jobbes mer med, og de to mest sentrale er gjennomføring og læringsresultater.

Kvalitetsmelding for videregående opplæring Trøndelag, som også fremmes for Fylkestinget i aprilmøtet, gir et utfyllende bilde av resultater oppnådd i 2018. Noen av analysene blir også omtalt i Årsrapporten.

Kvalitetsmeldingen inngår i kvalitetsvurderingssystemet. Kvalitetsvurdering er å sammenstille informasjon og data som grunnlag for å drøfte kvaliteten på opplæringen internt på en skole eller i fylkeskommunen, og for å drøfte kvaliteten i større deler av eller i hele utdanningssektoren. Målet er kvalitetsutvikling og læring. Kvalitetsvurderingen er en prosess der dialogen om hva som er god kvalitet, står sentralt. Det er naturlig at det stilles spørsmål ved sammenhengen mellom kvalitet på opplæringen ved den enkelte skole og mellom skolene og resultatene i dialogen med skoleeieren.

Resultatene som legges fram gjennom denne kvalitetsmeldingen blir blant annet benyttet som en viktig del av Fylkesdirektørens kontinuerlige oppfølging av de videregående skolene i Trøndelag. Dette gjøres blant annet gjennom:

- Fylkesdirektørens skoledialogmøter med rektor og representanter fra skolene
- Ledersamtaler
- Rektormøter

I alle disse fora blir resultater brutt ned på skolenivå og brukt aktivt i dialogen med den enkelte skole.

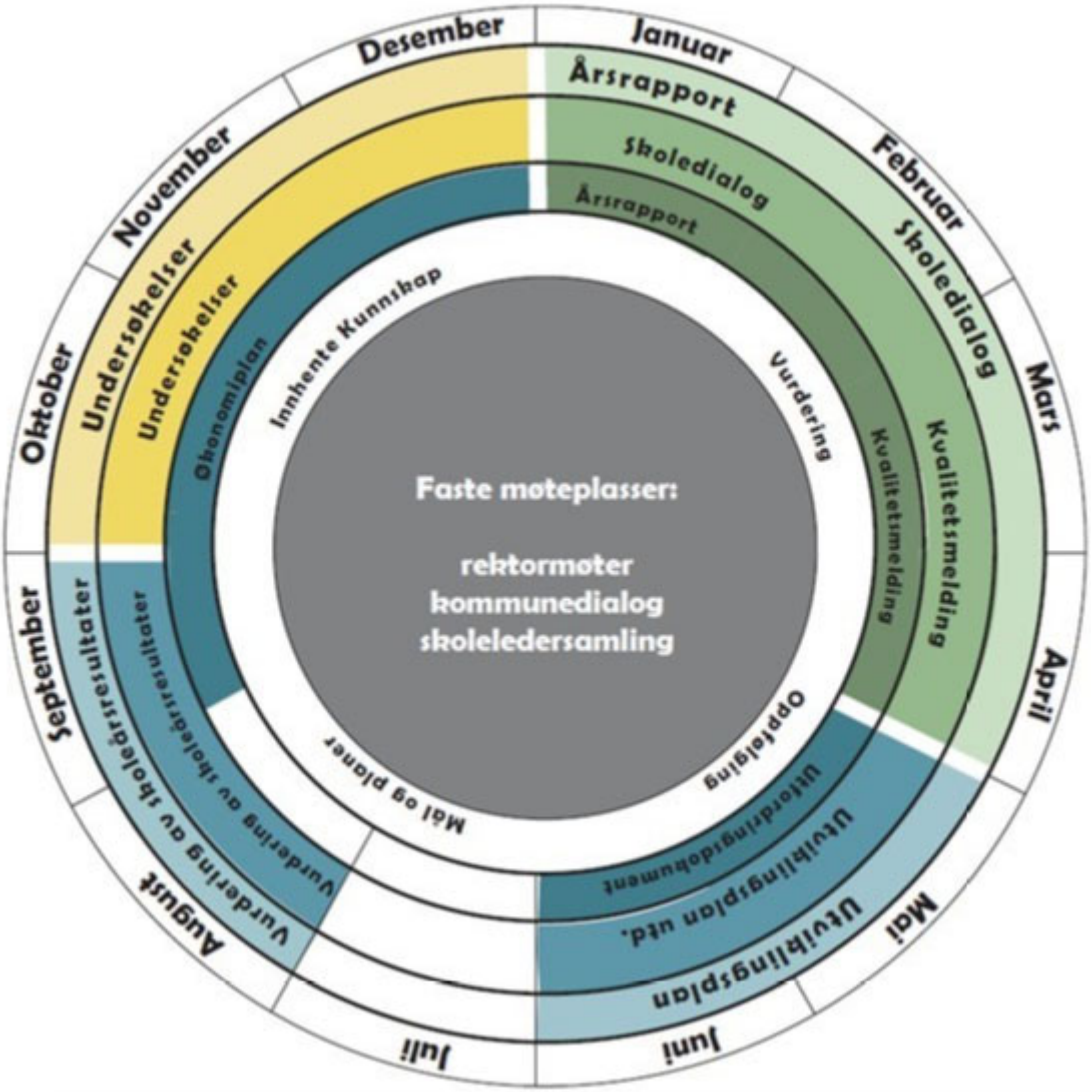

Figur 4-1: Årshjulet for kvalitetsutvikling i videregående opplæring i Trøndelag fylkeskommune. Ytre sirkel viser aktivitet på skolene, midterste sirkel viser aktivitet i avdeling for Utdanning, og indre sirkel viser dokumenter som går til politisk behandling.

Trøndelag fylkeskommune har et system for veiledning og oppfølging av opplæringskontor og lærebedrifter i fylket. Opplæringskontorene i Trøndelag (OKIT) og selvstendige lærebedrifter er deltagende i arbeidet. Aktiviteter i dette systemet omfatter veilednings- og kontrollbesøk med opplæringskontor og lærebedrifter, styremøter i opplæringskontor, fellessamlinger for opplæringskontor og fagsamlinger for lærebedrifter/faglig ledere, samt lærlingsamlinger og skoleledersamlinger.

I 2018 ble lærlingundersøkelsen, lærebedriftsundersøkelsen og årlig rapportering fra lærebedriftene gjennomført.

Resultater - Trøndelag ligger i all hovedsak på nasjonalt snitt

På et overordnet nivå ligger resultatene i videregående opplæring i Trøndelag på snittet sammenlignet med nasjonalt nivå. Innen mange resultatområder er resultatene helt like det nasjonale snittet, mens noen områder ligger like under og noen områder like over. Det er noen få områder som skiller seg ut.

Flere gjennomfører videregående opplæring

Gjennomføring av videregående opplæring har stort fokus både nasjonalt, regionalt og lokalt. Her kan vi vise til gode resultater i Trøndelag. Fraværet er redusert med 25% etter innføring av fraværsgrensen i 2016, færre elever får «ikke vurdering», færre slutter og det er en økning i andelen som fullfører videregående opplæring i løpet av 5 år.

De nyeste tallene for 2012-kullet viser at vi nå er oppe i 74,3 prosent som har fullført og bestått videregående opplæring innen fem år, noe som er tilnærmet likt nasjonalt snitt. Det er de yrkesfaglige utdanningsprogrammene som har størst økning, og gjennomføringen i løpet av fem år på yrkesfag ligger nå 2 prosentpoeng over nasjonalt snitt.

Andelen ungdom i aldersgruppen 16 til 25 år i Trøndelag som er utenfor videregående opplæring uten å ha fullført har gått jevnt nedover siden 2013, og ligger marginalt under nasjonalt snitt.

4.2 Elever /lærlinger

Strategisk mål:
Opplæringen skal gi elevene framtidshåp og fremme danning, nysgjerrighet og lærelyst for å utvikle kompetanse og livsmestring i et samfunn i endring.

Kritisk suksessfaktor: Læringsmiljø som fremmer læring

Læringsmiljø elever

Elevene ved våre videregående skoler har gjennom elevundersøkelsen svart at de i stor grad trives på skolen, det er lite mobbing og de svarer at de er fornøyd med de mulighetene de har til å medvirke i egen opplæring. I 2018 er det noe færre som svarer at de er blitt mobbet av voksne på skolen enn nasjonalt snitt på det samme spørsmålet. Trøndelag fylkeskommune har nulltoleranse for mobbing, og målsetningen er at ingen skal føle seg mobbet på de videregående skolene eller i våre lærebedrifter.

Elevene i Trøndelag er i stor grad fornøyd med læringsmiljøet, men det er fremdeles spørsmål knyttet til elevmedvirkning som har lavere score sammenlignet med nivået på resten av undersøkelsen. Det er på spørsmål om de er med å foreslå hvordan de skal arbeide med fagene at en større andel svarer mer negativt. Avviket her gjelder både for Trøndelag og nasjonalt snitt.

Tallene på de fire indikatorene på denne suksessfaktoren har for øvrig vært stabile de siste år og ligger tilnærmet nasjonalt snitt.

Kritisk suksessfaktor: Variert, relevant og praksisnær opplæring som er tilpasset den enkelte elev

Flertallet av elevene i Trøndelag (71%) svarer på elevundersøkelsens spørsmål knyttet til variert opplæring at de er enige i at de jobber med det de skal lære på forskjellige måter. Mange av elevene sier at de har lærere som forklarer dem målene, forteller hva som er bra med arbeidet og hva de kan gjøre for å bli bedre i fagene, men det finnes også en liten gruppe elever som ikke mener dette. Mens 46% av elevene svarer at de får tilbakemeldinger fra lærerne som de kan bruke til å bli bedre i fagene én gang i uken eller oftere, svarer 15% at de kun får slik tilbakemelding fire ganger i halvåret eller sjeldnere. Resultatene på elevundersøkelsen har vært relativt stabile de siste årene, og er tilnærmet like nasjonalt snitt.

Dersom vi ser på sluttere og fravær over et treårsperspektiv så har fraværet gått ned med 25%. Andelen elever som slutter etter 1. oktober uten å gå over i annen videregående opplæring har også gått ned. Begge tallene ligger tilnærmet likt nasjonalt snitt.

Læringsmiljø lærlinger

Svarprosenten i lærlingundersøkelsen 2018 er forholdsvis lav (56 prosent), men har økt fra 2017. Det er viktig å være oppmerksom på at svarene varierer mye ut fra hvilken bedrift lærlingene arbeider i eller hvilket studieprogram de har gått på. Lærlingene svarer at de trives godt, opplever at HMS er ivaretatt og er fornøyd med helårsvurderingen. Lærlingene er i større grad fornøyd med den daglige oppfølgingen de får, enn den skriftlige dokumentasjonen på egen opplæring. Det kan bety at de foretrekker muntlig tilbakemeldinger fremfor skriftlige. Det er færre lærlinger som svarer at de er blitt mobbet eller utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet på arbeidsplassen de siste månedene i Trøndelag enn nasjonalt.

Selv om resultatene fra undersøkelsen stort sett er positive, er det enkelte ting lærlingene er mindre fornøyd med. Dette gjelder i hovedsak skolen som forberedelse til opplæring i arbeidslivet, samt spørsmål om tilgang på utstyr og hjelpemidler i skolen. I tillegg er det forhold rundt fagprøven det knytter seg usikkerhet rundt og det er en del som svarer at de ikke opplever en reell mulighet til å påvirke egen opplæring.

Kritisk suksessfaktor: Læringsutbytte

Både karakter- og gjennomføringsindikatorene på denne suksessfaktoren har hatt en positiv utvikling de siste tre år.

Fylkesrådmannen vil spesielt trekke frem det særlige fokuset på den sårbare overgangen etter VG2 yrkesfag. 76,9% av elevene som gikk ut av VG2 yrkesfag i Trøndelag skoleåret 2017-2018, gikk på et høyere trinn, inkludert læreplass, påfølgende skoleår («ordinær progresjon»). Dette er en økning på 1,9 prosentpoeng fra 2017, og tallene for Trøndelag ligger nå 1,9 prosentpoeng over nasjonalt snitt. En stor del av elevene med ordinær progresjon etter VG2 yrkesfag går over i læreplass. Det var i Trøndelag pr 1. oktober 2018 48,3 % av elevene som gikk ut fra VG2 yrkesfag samme år som gikk direkte over i læreplass, noe som er en økning på 7 prosentpoeng fra året før, og 3,7 prosentpoeng over nasjonalt snitt. Det betyr at Trøndelag (hhv Nord-Trøndelag + Sør-Trøndelag) nå har den høyeste andelen elever som går rett over til læreplass etter VG2 yrkesfag siden innføringen av Kunnskapsløftet i 2006, og at det nå kun er kun er Telemark, Rogaland og Sogn og Fjordane som har en høyere andel elever med direkte overgang til læreplass enn Trøndelag.

Det ligger i tillegg fire skolebidragsindikatorer på styringskortet knyttet til den kritiske suksessfaktoren læringsutbytte. Gjennom utviklingen av skolebidragsindikatorene har nasjonale myndigheter søkt å justere resultatene for elevenes forutsetninger, og slik få informasjon om hva det er den enkelte fylkeskommune eller skole bidrar med til elevenes læringsutbytte.

Trøndelag har ingen skolebidragsresultater på fylkesnivå som jamfør Utdanningsdirektoratet er signifikant annerledes enn nasjonalt snitt. Dersom vi ser på tallene som ikke er signifikante, så kan det imidlertid se ut til at Trønderske skoler i snitt har et noe høyere skolebidrag på yrkesfag enn nasjonalt snitt, og et noe lavere skolebidrag på studieforberedende enn nasjonalt snitt.

Resultatene på skolebidragsindikatorene supplerer fylkesrådmannens øvrige datagrunnlag i det kontinuerlige arbeidet med å øke læringsutbyttet til elevene i Trøndelag fylkeskommune.

Læringsutbytte lærlinger

Fordelingen mellom karakterene gitt på fag- og svenneprøver i Trøndelag de siste fem år viser en økning i andel som får bestått meget godt, fra 25,8% i 2014 til 28,9% i 2018[1]. Samtidig har andelen som får karakteren ikke bestått har gått opp fra 7,6% i 2014 til 8% i 2018.

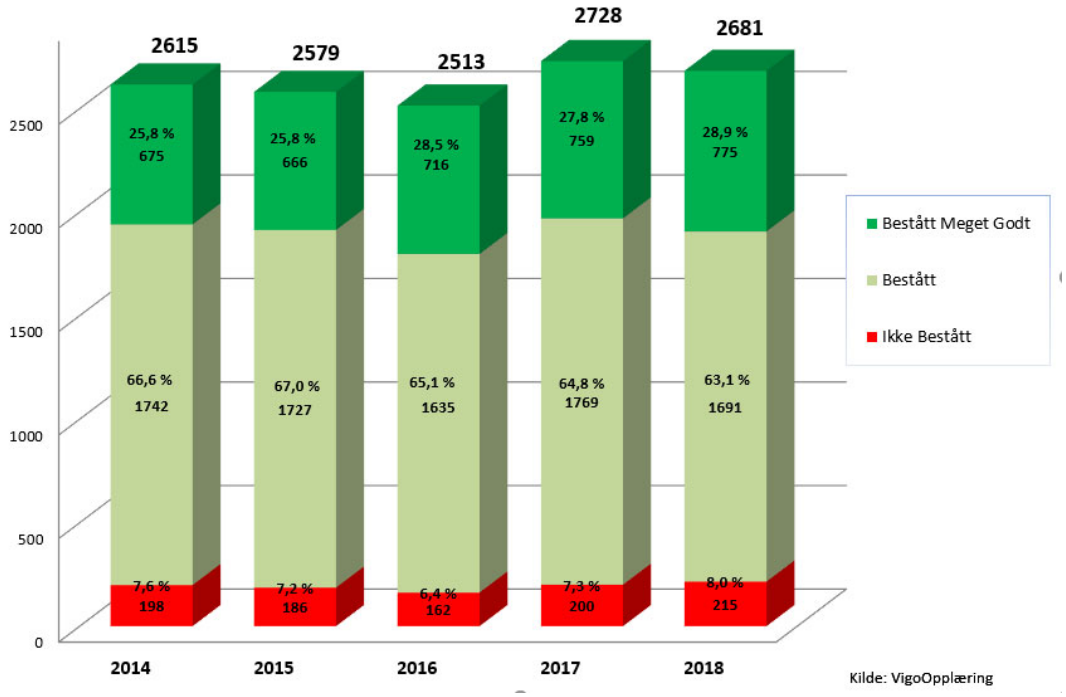

Figur 4-2: Samlet fremstilling av antall avlagte fag-/svenneprøver de siste 5 årene, med karakterfordeling.

4.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål: Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Den videregående skolen skal ha en tydelig rolle som samfunnsutvikler i samarbeid med andre aktører.

Rollen som samfunnsutvikler vil for Trøndelag fylkeskommune som skoleeier gå ut på å bidra til, og legge til rette for gode opplæringsarenaer. Dette gjelder både i skole og på læreplass samt andre arenaer der fylkeskommunen har ansvar for opplæringen, blant annet knyttet til institusjoner innen barnevern og helse.

Så godt som alle skolene rapporterer om utstrakt samarbeid med lokalt næringsliv, både offentlig og privat. De fleste skolene har formalisert dette arbeidet ved å etablere samarbeids- og partnerskapsavtaler. Det er stort fokus på karriereveiledning både opp mot ungdomsskoleelever og egne elever, samt formidling av læreplass for elever ved de yrkesfaglige studieretningene.

Skolene rapporterer om god dialog med ulike bransjer, næringsliv og bedrifter, spesielt knyttet til yrkesfaglige utdanningsprogram ved skolen. Det samarbeides godt både om rekruttering og

formidling og det er flere skoler som er i dialog med bransjene om fremtidig behov for arbeidskraft. Det rapporteres også at opplæringskontorene gir god støtte og er viktige samarbeidspartnere.

Når det gjelder studieforberedende programområde, rapporteres det om en del gode samarbeidsprosjekter, men her er det et ønske fra flere skoler om å utvikle flere og bedre prosjekter i samarbeid med både næringsliv og høyskole/universitetssektoren.

Utenforskap har stor sannsynlighet til å føre til økt belastning av samfunnets ressurser og i så måte hindre samfunnsutviklingen. OT-tjenesten, PPT og andre elevtjenester skal bidra til at flere ungdommer blir aktive deltakere i samfunnet. Dette skjer i samarbeid med NAV, barnevern, opplæringskontor og virksomheter i fylket. Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at det i juni 2018 var 1442 ungdommer i alderen 16 til 21 år registrert i oppfølgingstjenesten i Trøndelag. Av disse var 143 med status ukjent. Dette er en liten andel av fylkets totale elevantall, men det er likevel viktig at disse også deltar aktivt i samfunnet. Det er også viktig å ha med seg at dette tallet har økt kraftig siste år.

Kritisk suksessfaktor: Utvikle kompetanse som samfunnet har behov for

Skolenes kontakt med privat og offentlig næringsliv er en god kilde til å få vite noe om hva samfunnet har behov for.

Skolene rapporterer om ulike prosjekt de har etablert eller deltar i, der fokus er å sikre at elevene har noe å gå til når de har fullført videregående opplæring. Det er flere skoler som påpeker at det bør etableres bedre samarbeid med høgskole/universitet, men det er også eksempler på skoler som har lyktes med dette. Det vil også være relevant for videregående opplæring generelt, å få mer informasjon om hvor våre elever havner, altså om de går ut i arbeid, starter studier eller lignende.

Det er også mulig å vurdere hvor godt vårt tilbud er utfra de resultater våre elever oppnår. Vi har gode tall på gjennomføring i Trøndelag, noe som viser at det vi har god evne til å få de ungdommene som søker til videregående utdanning og opplæring til å gjennomføre opplæringen.

Lærlingundersøkelsen viser at en andel av lærlingene ikke er fornøyd med skolen som forberedelse til opplæring i arbeidslivet og at tilgang til utstyr og hjelpemidler i fagopplæringen er for dårlig. Det kan være utfordrende for skolene å holde tritt med den teknologiske utviklingen i næringslivet, noe som kan være en del av forklaringen på dette. Enkelte skoler har løst dette ved å etablere tette bånd og partnerskap til bransjer og enkeltbedrifter, slik at en større andel av opplæringen skjer i bedrifter.

Skolene med yrkesfaglige studieretninger har stort fokus på å få til gode prosesser rundt formidling til læreplass. Resultatene for fylket som helhet viser at vi i stor grad har lyktes med denne satsningen.

Andelen elever med direkte overgang til læreplass etter VG2 yrkesfag har hatt en markant positiv utvikling siste år. Utviklingen har vært jevnt positiv siden 2013, men siste års forbedring på 7 prosentpoeng er betydelig, og gjør at vi nå er fjerde beste fylke i landet på dette området. Trøndelag ligger 3,7 prosentpoeng over nasjonalt snitt. Det er fremdeles en utfordring at det i enkelte fag ikke finnes tilstrekkelig med læreplasser. Det samme gjelder å finne balansen mellom samfunnets behov og ungdommenes ønsker.

Kritisk suksessfaktor: Engasjere ungdom i Trøndelag i demokratiske spørsmål og viktige samfunnsutfordringer

I Hovedutvalg for utdanning sitt møte 13.02.18, sak 12 ble det orientert om arbeidet med medvirkningsarena for elever og lærlinger i Trøndelag fylkeskommune. De mest sentrale tiltakene er fylkesdirektørens besøk ved skolene, felles samling for elevrådsledere og ledere i skolene med ansvar

for elevdemokrati og skolemiljø, kontaktmøter med styret i Elevorganisasjonen (EO) og oppretting av lærlingrådet i Trøndelag.

2018 ble et overgangsår hvor skolebesøk for tidligere sør ble gjennomført høst 2017. I tidligere nord ble dette gjennomført vår 2018, og det ble i forbindelse med skolebesøkene avholdt eget møte med elevrådene ved de 11 skolene.

I september 2018 ble det i samarbeid med elev- og lærlingeombudene, gjennomført 2 dagers samling. Dette var felles samling for elevrådsledere og ledere i skolene med ansvar for elevdemokrati og skolemiljø.

Det har vært flere møtepunkter med EO Trøndelag i løpet av 2018, og avd. Utdanning deltok på EOs møte i fylkesstyret i juni. Her ble det klart at EO Trøndelags aktiviteter for skoleåret 2018/19 i stor grad ville preges av fylkessammenslåingen. Fylkesstyre har i 2018 gjennomført en rekke skolebesøk, for å gjøre organisasjonen synlig. Disse aktivitetene preget størrelsen på årets tilskudd fra avd. Utdanning til EO, som for skoleåret 2018/-19 kom på 350 000 kr.

Lærlingerådet i Trøndelag ble vedtatt opprettet i Fylkestingets møte 28.2.18, sak 11/18. Frem til konstituering av Lærlingerådet 9.9.2018, fungerte medlemmene fra det tidligere Regionale lærlingrådet i Sør-Trøndelag som interimsstyre. Egen rapportering fra lærlingerådet vil bli lagt frem til behandling i Fylkestingets møte 12.-13. juni 2019.

4.4 Økonomi

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Tjenestegrupper *(Tall i 1000 kr.)*	**Regnskap 2018**	**Oppr. budsj. 2018**	**Rev.budsj 2018**	**Avvik 2018**
420-499 Administrasjon og adm.lokaler	8	0	0	-8
500-599 Opplæring	3 014 003	2 756 495	3 093 590	79 586
730-739 Kollektivtrafikk	1 222	627	627	-595
Netto driftsutgifter	**3 015 233**	**2 757 122**	**3 094 217**	**78 984**

Avdeling *(Tall i 1 000 kr.)*	**Regnskap 2018**	**Oppr. budsj. 2018**	**Rev.budsj 2018**	**Avvik 2018**
31 Avdeling for utdanning	571 466	630 750	592 631	21 166
32 De videregående skolene	2 437 538	2 117 365	2 493 409	55 871
33 Fagskole	6 230	9 007	8 177	1 947
Netto driftsutgifter	**3 015 233**	**2 757 122**	**3 094 217**	**78 984**

Seksjoner utdanning (UTD)

UTD består av 7 seksjoner. Resultatet pr 31.12.18 viser et mindreforbruk på 21,1 millioner kroner. Gjenbevilgning i 2018 var 51,6 millioner kroner. Differansen på ca. 30 millioner kroner er bl.a. brukt på målrettede engangstiltak.

Seksjonene har relativ god økonomistyring, og det er satt i gang tiltak i forkant av driftsrapportene, men 2018 har vært et år som det har vært krevende å ha full effektivitet. Tjenesteproduksjonen har likevel vært høy og uten kjente brudd på forskrift og lover.

Ettersom det er første driftsår i den nye organisasjonen har det underveis i året vært nødvendig å foreta omprioriteringer mellom de forskjellige budsjettområder. Området spesialundervisning/tolketjenesten viser likevel et merforbruk på 8,6 millioner kroner. Pga. stort press på fagopplæring de seneste år ble det i budsjettåret 2018 tilført ekstra midler til området. Ved årets slutt har imidlertid fagopplæring et mindreforbruk på 7,3 millioner kroner. Dette skyldes bl.a. merinntekt på gjestelærlinger samt mindreforbruk på alternativ fagopplæring/VG3 i skole. Området fagopplæring vil fortsatt være under press de nærmeste årene.

Ubrukte midler på vel 21 millioner kroner er planlagt brukt over flere år til kompetanseutvikling, samt diverse prosjekter og formål.

Videregående skoler

De videregående skolene har gjennomgående god økonomistyring.

Samlet resultat pr 31.12.18 er ca. 55,9 millioner kroner. Gjenbevilgninger for fylkets 32 videregående skoler var i 2018 ca. 71,6 millioner kroner. Reservene er altså redusert med ca. 16 millioner kroner. 24 skoler har ved utgangen av 2018 en positiv balanse. Disse skolene rapporterer likevel om stramme rammer, og flere har satt i gang tiltak for å tilpasse rammene både med hensyn til ny ressursfordelingsmodell, vedtatte innsparingstiltak og forventet nedgang i elevtall som spesielt er krevende for mindre skoler.

Oppsparte midler ved utgangen av året, som i hovedsak er oppspart tidligere år, er bl.a. prosjektmidler, forskjøvet oppstart av planlagt aktivitet og øremerkede midler som skal benyttes i 2019. Det er bl.a. avsatt reserver til økt satsing på elever ved bruk av flere timer på YF fellesfag for å øke gjennomføringsgraden. En stor del av midlene vil benyttes til innkjøp av utstyr og inventar. Skolene fikk bl.a. bevilget 10 millioner kroner ved utgangen av 2018. Disse midlene vil i hovedsak bli benyttet i 2019. En del skoler har også tatt høyde for rammereduksjon som følge av ny ressursfordelingsmodell.

Fire av de største skolene (Byåsen vgs, Charlottenlund vgs (ekskl. fengsel), Thora Storm vgs og Tiller vgs) har et merforbruk fra 5,4 millioner kroner til 7,3 millioner kroner ved årets slutt. Fylkesrådmannen har hatt flere møter med flere av skolene. Økonomien er analysert og skolene har framlagt innsparingsplaner. Tiltakene vil i hovedsak få virkning fra høsten 2019, noe som kan innebære økt merforbruk i vårhalvåret 2019. Ved Thora Storm vgs og Tiller vgs er det fortsatt underliggende økonomiske problemer. Selbu vgs, og delvis Orkdal vgs har også en anstrengt økonomi. De nevnte skolene vil ha løpende oppfølging i 2019.

De fleste skolene rapporterer at de har/vil iverksette tiltak for å møte de utfordringer som er nevnt ovenfor. Disse tiltak kan nevnes:

- Restriktiv bruk av antall programfag
- Sammenslåing av grupper
- Færre kontaktlærere
- Redusert ledergruppe

- Vakanse i stillinger når det er ansvarlig
- Bemanningsreduksjon
- Utsette større innkjøp
- Skjerpede kontrollrutiner mht. økonomistyring

Høyere yrkesfaglig utdanning (Fagskole)

Trøndelag fylkeskommune hadde 7 selvstendige fagskoler i 2018. Det er etablert et felles fagskolestyre for fagskolene i Trøndelag. Fylkestinget vedtok i desember 2018 å slå skolene sammen til en skole med navnet Trøndelag høyere yrkesfagskole. Dagens 7 skolesteder blir avdelinger. Våren 2018 var det 730 studenter. Høsten 2018 var studenttallet økt til 870. Fagskolene har i 2018 gitt opplæring i 24 utdanningstilbud innenfor tekniske, maritime, og helse- og landbruksfag. Det er produsert nesten 40.000 studiepoeng ved de 7 fagskolene, noe som utgjør ca. 660 studiepoengsenheter.

Den statlige finansieringen av fagskolene ble i 2018 endret slik at fylkeskommunene får direkte tildeling. Tildelingen i 2018 var 62,7 millioner kroner. I tillegg har Trøndelag fylkeskommune bevilget 9 millioner kroner. En del av de statlige midlene brukes til finansiering av private helsefagskoler i Trøndelag.

Gjenbevilgningen vedr fagskoler var i 2018 på minus 1 million kroner. Resultatet pr 31.12. er på pluss 2 millioner kroner. Med unntak av Trondheim fagskole har skolene i hovedsak en tilfredsstillende økonomi. Trondheim fagskole har pr 31.12.18 et oppsamlet merforbruk på 1,7 millioner kroner fra tidligere år. Det er laget en nedbetalingsplan for det resterende merforbruket.

5 | PLAN OG NÆRING

5 Plan og næring

5.1 Resultatvurdering

5.1.1 Næring

Bioøkonomi
Trøndelag fylkeskommune gjennomfører et toårig forsøk med Regionalt næringsprogram i landbruket (RNP) fra 1.1.2018. I tråd med handlingsprogram har man satt i gang et arbeid med gjennomføring av en felles verdiskapingsanalyse for hav-, jord- og skogbruksnæringene i Trøndelag. Trøndelag fylkeskommune har også i 2018 understøttet Skognæringa i Trøndelag/Arena Skog med betydelige ressurser. Det arbeides nå med videreføring av Arena Skog gjennom et Arena Pro. Det er igangsatt flere store utviklingsprosjektet på bioøkonomi i 2018.

Sirkulærøkonomi
Trøndelag fylkeskommune finansierer et PhD-stipendiat ved NTNU som skal utvikle en modell for regional materialstrømskartlegging av biomasse. Det er etablert et klyngesamarbeid i Orkanger; Thamsklyngen, med fokus på økt ressurseffektivitet og nye forretningsmuligheter i sirkulærøkonomien. Regionens interkommunale avfallsselskaper etablerer en egen avfallsklynge for sammen å kunne videreutvikle sin satsing på sirkulær økonomi. To EU-prosjekter er pågående, SMICE og BSR Stars S3. Et treårig program på geologi, i samarbeid med NGU, er etablert og finansiert.

Havrommet
Med opprettelse av produksjonsområder og tildeling av vekst hadde vi et spesielt fokus innenfor vår rolle som forvaltningsmyndighet. Forsøk på å få etablert nasjonal katapult innenfor Siva-ordningen strandet, men ideene er videreført. Samarbeid med utdanningsavdelingen knyttet til kompetansekartlegging, undervisningstillatelse, fagskoletilbud og nytt undervisningsfartøy. Vi hadde aktiv samhandling med plan-seksjonen knyttet til kommunale planer i den grad de berørte sjøarealene. Det er en prioritert oppgave å koble leverandørindustrien og FoU-miljøene tettere på verdikjedene gjennom fokus på klima og miljø. NCE Aquatech Cluster har en rolle i dette arbeidet i regionen som en av verdens største havbruksklynger.

Smarte samfunn
Utvikling av prosjektet *«Industri 4.0 Trøndelag»,* som skal bidra til Digital kompetanseheving i små/mikrobedrifter, har krevd mye ressurser i 2018. *DiguT* er offensivt satsing i hele Trøndelag for å løfte kommunene gjennom samhandling på digitaliseringsområdet. Å utvikle kommunale tjenesteleveranser gjennom digitale verktøy er prioritert. Det er gjennomført flere temamøter med kommunene. Vi har jobbet med helhetlig tilnærming og samordning av kompetansetilbud og arbeidskraftbehov. På tampen av 2018 er ny Kompetansestrategi for Trøndelag sendt på høring. Strategiarbeidet har krevd mye ressurser. I tillegg har alle traineeordningene i Trøndelag gått sammen om felles toårig utviklingsprosjekt for å styrke traineeforløpet i regionene.

Opplevelsesnæringer
Det er tatt initiativ til tverrfaglig samhandling som er spesielt viktig for feltet. Spesielt er det jobbet mye med koblingen mot kulturarv. Gjennom en anbudsprosess har fylkeskommunen gitt Trøndelag Reiseliv det regionale mandatet til å utføre reiselivsoppgavene på Trøndelagsnivå (2019-2022). Vi igangsatte i 2018 prosjektet «Kunnskapsgrunnlag og scenario for Trøndelag som opplevelsesdestinasjon fram mot 2030». Prosjektet er viktig da det er behov for mer kunnskap om opplevelsesnæringene.

Gjennomgående prioriteringer; FoU og internasjonalisering
Regionalt Forskningsfond Midt-Norge har i 2018 behandlet 74 søknader med en samlet søknadssum på omlag 53 millioner kroner. Totalt har fondet bevilget 36 millioner kroner til 46 forskningsprosjekter (32 kvalifiseringsprosjekter og 14 hovedprosjekter). I 2018 ble det også avsatt en egen pott som skulle gå til samiske prosjekter. Dette resulterte i at det kom inn flere søknader til fristen, og at det har blitt igangsatt 3 nye forskningsløp. DistriktForsk er et annet FoU-program, hvor målgruppen er bedrifter med liten eller ingen FoU-erfaring. I 2018 fikk 40 bedrifter tilslag på forprosjekt i DistriktForsk til en samlet verdi på 7,8 millioner kroner.

I fylkeskommunens internasjonale samarbeid er interregsamarbeidet med Sverige fortsatt den tyngste satsingen. I 2018 ble det totalt bevilget 11,8 millioner kr til sju hovedprosjekt og 3 forstudier med deltagelse fra Trøndelag. Trøndelag fylkeskommune fikk i 2018 prosjektlederansvaret for nettverksprosjektet Horisont Trøndelag, finansiert av Norges forskningsråd. Trøndelag fylkeskommune har satt i gang en prosess med utarbeidelse av et internasjonalt handlingsprogram for fylkeskommunen og Innovasjon Norge.

Måloppnåelse knyttet til Økonomiplan 2018
Av til sammen 11 satsinger på næringsområdet i økonomiplan for 2018, er 9 iverksatt og pågående. De to som ikke er iverksatt, vil komme i gang i løpet av inneværende år.

5.1.2 Plan

For å styrke regional planlegging som redskap for samfunnsutvikling i Trøndelag er arbeidet med regionale planer og strategier en viktig inngang. Planprogram for Regional plan for arealbruk og en prosjektplan for Strategi for klimaomstilling ble politisk behandlet i 2018. Arbeidet vil bli videreført og intensivert i 2019. Trøndelagsplanen ble vedtatt i Fylkestinget i desember 2018.

Det er under utvikling et helhetlig plansystem som skal gjelde for alle sektorer. Det er et mål å redusere antall planer og ha et kommuniserbart plansystem, samt å utvikle kunnskapsgrunnlaget for planlegging gjennom en felles kartportal og statistikk-/analyseportal for Trøndelag.

Vi har samarbeidet med seksjon økonomi og regnskap og andre seksjoner for å få på plass et klimabudsjett og -regnskap. Det har vært arbeidet med å få på plass en ordning om marin forsøpling i 2018. Saken kom ikke til politisk behandling før i 2019.

En søkbar ordning for rydding av skog for å redusere viltpåkjørsler er ikke kommet på plass pga. manglende finansiering i vegbudsjettet. I tillegg har det vært ulike ordninger for dette i nord og sør som vi ikke har funnet felles løsning på.

5.1.3 Kulturminner

På grunn av samlet kapasitet i seksjonen ble prosessen med regional plan for kulturminner utsatt til 2019. Arbeidet ble startet opp i januar 2019. Planprogram planlegges lagt ut på høring i september 2019 og med planlagt fastsettelse i desember 2019.

På grunn av samlet kapasitet i seksjonen ble økt innsats på Kulturminner i kommunen (KIK) utsatt til høsten 2018. Vi er i gang med å hente inn kunnskapsgrunnlag for å få en mest mulig målrettet innsats mot kommunene. Arbeidet blir fulgt opp med samlinger og direktekontakt med kommunene i 2019.

Ny ansvarsforskrift for kulturminneloven var på høring i 2018, og seksjonen samarbeider med andre fylkeskommuner og Riksantikvaren om kunnskapsoverføring fra direktoratet. Forskriften er vedtatt i 2019 og går noe lenger enn høringen signaliserte. Tolkning pågår i samarbeid med de andre fylkeskommunene og Riksantikvaren for å identifisere konsekvenser og kapasitetsbehov. Kulturminneseksjonen må rekruttere for å kunne ta imot de nye oppgavene.

Digitalisering av eldre tids kulturminner ble gjennomført våren 2018, og har medført enklere og mer effektiv forvaltning av arkeologi. Vi har tatt i bruk nytt GIS-system som gir enklere og bedre oversikt over tidligere og pågående saker som gjelder arkeologi. Systemet muliggjør direkte systematisering og kartfesting av kunnskapsgrunnlag. Systemet Collector innebærer at datafangst i felt oppdateres direkte og sømløst til GIS-systemet. Dette sikrer nytt kunnskapsgrunnlag for fremtiden. I tillegg gjør det det enklere å følge opp pågående feltarbeid, fordi saksbehandlerne oftere kan veilede feltpersonellet over telefon og skjerm fremfor selv å reise ut i felt. Vi fortsetter arbeidet i 2019. Hovedfokus nå er bedre systematisering av feltarkeologien, samt gjøre det mulig å hente ut tall til rapportering til for eksempel KOSTRA, Riksantikvaren og videre utvikling av egen praksis.

5.2 Brukere

Strategisk mål:
I samhandling med andre yte gode tjenester til kommuner, næringsliv og øvrige interessenter.

Kritisk suksessfaktor: Utøve fylkeskommunens myndighetsrolle på en forutsigbar og tydelig måte som sikrer likebehandling.

- Dette er målt ved hjelp av ulike indikatorer, som til sammen gir oss relativt god oversikt. Vi er spesielt godt fornøyd med at de økonomiske virkemidlene ble brukt i sin helhet og «satt i arbeid» for et bedre Trøndelag. Vi vil ellers kommentere en av de øvrige indikatorene. På marin sektor får vi automatisk klage på alle saker som berører Fosen-området. Antall klagesaker må derfor ses i lys av at akvakultursaker er preget av ulike interesser.
- I de fleste kommuneplanprosesser (også i de fleste i områdeplaner/reguleringsplaner) er vi i dialog med kommunene før de kommer på høring. Dette slik at vi både får gitt innspill til prosess, og får gitt faglige råd knyttet til myndighetsområdene. For de små kommunene oppleves dette som spesielt verdifulle bidrag. Vi har som mål å holde frister i saksbehandlingen, men noen utsettelser har vi fått i de mest hektiske periodene i 2018. I løpet av 2018 har vi behandlet 27 kommuneplaner, 26 områdeplaner og 414 reguleringsplaner. Vi har hatt 14 innsigelser, men bare 6 er brakt til mekling. Vi har behandlet 758 dispensasjonssøknader, vi har frarådet dispensasjon i 105, og har hatt 2 påklagede vedtak. De fleste dispensasjonene gjelder dispensasjoner i strandsonen. Det er på strandsone vi har vedtak om to påklaginger.
- Vi anser det som viktig å være lojal til vedtatt kommuneplan i og med at denne er en «kontrakt» mellom kommunen og regional og statlig myndighet. Det er også en avveiing mellom fylkeskommunens myndighetsutøvelse og utviklingsperspektivet.
- Kulturminneforvaltningen er i stor grad basert på faglig skjønn, noe som stiller ekstra krav til begrunnete vedtak. Det er behov for å bli mer forutsigbar og tydelige. I 2018 har seksjonen fokusert på å utvikle lik praksis og utøvelse av faglig skjønn i den daglige forvaltningen etter sammenslåingen. I 2019 starter arbeidet med regional plan for kulturminner. Planen skal bidra til økt forutsigbarhet og tydelighet, blant annet ved at en i større grad klarer å synliggjøre hvilke kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap i regionen som har regional og nasjonal verneverdi. Planen er ventet ferdigstilt mot slutten av 2020.

- *Kritisk suksessfaktor: Tidlig dialog og veiledning*
  - Vi deltar i planarbeidet i større prosjekter og prosesser, og vi er i dialog med kommunene i forbindelse med kommunale planprosesser. Mye av denne dialogen foregår i Planforum som vi har et ansvar for i regionen. Det har vært en ekstra innsats i 2018 på Planforum for å få en god ordning for kommunene i Trøndelag i møte med statlige og regionale myndigheter. Det ble gjennomført evaluering av Planforum halvveis i 2018. Det har vært gode tilbakemeldinger på at det avholdes møter både i Steinkjer og i Trondheim. Kommunene responderer unisont på at Planforum er en bra møteplass. Skype fungerer ikke helt bra, men vi håper det bedrer seg med nytt utstyr i 2019.

- KOSTRA-tall viser at nyere tids kulturminner har behandlet 63 søknader om dispensasjon fra vedtak om fredning (kml §15a). De fleste er innvilget. Den lave andelen søknader som *ikke* er innvilget, skyldes tett dialog med eiere av fredete bygninger i forkant. Dette gir tidlig avklaring for eierne, og reduserer andelen søknader som ikke fyller kravene til dispensasjon fra fredningen.

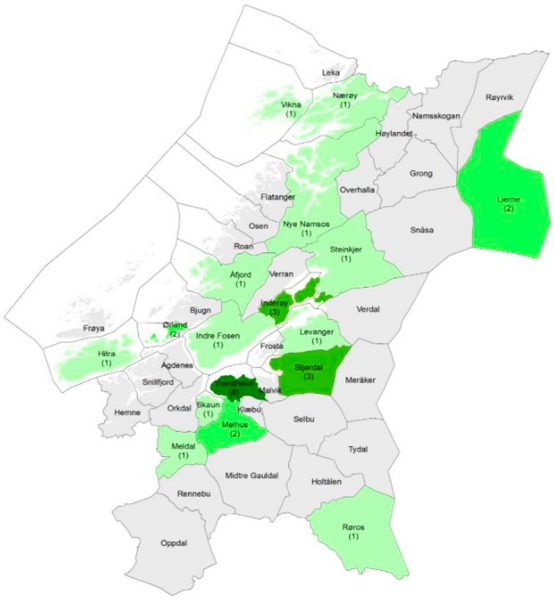

Figur 1. Kartet viser hvilke kommuner som har hatt saker inn i Planforum i 2018.

Kritisk suksessfaktor: Effektivisering og digitalisering av tjenester

- Dette følges opp kontinuerlig og nye løsninger tas i bruk så snart det vurderes som formålstjenlig.
- Digitalisering av tilskuddsforvaltning på kulturminneområdet er en nasjonal satsning, og Trøndelag fylkeskommune piloterer i 2019 DigiSak, som er Riksantikvarens elektroniske løsning for dette. Så langt opplever seksjonen en vesentlig styrking av tilskuddsforvaltningen ved at innkomne søknader har holdt høyere kvalitet. Dette muliggjør bedre faglig oppfølging av prosjektene. Erfaring viser at faglig oppfølging i forkant og underveis har direkte innvirkning på oppfyllelsesgraden av tilskuddene. DigiSak skal på sikt utvides til å gjelde dispensasjonsbehandling for automatisk fredete kulturminner, samt flere av tilskuddsordningene som Riksantikvaren har ansvar for.

5.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:

Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Ta en ledende rolle i utviklingen av Trøndelag og sikre bredt eierskap til regionale planer og strategier

- Avdelingen administrerer mange regionale partnerskap innenfor sine ulike ansvarsområder. Alle øvrige relevante regionale aktører, deltar i ett eller flere av disse.
- Trøndelagsplanen ble ferdigstilt og vedtatt i desember 2018. Det er satt i gang tre ulike kommuneoverskridende planarbeid i 2018. Disse skal ha betydning for hele Trøndelag. Dette gjelder Regional plan for arealbruk, Strategi for klimaomstilling og revisjon av Regional plan for vannforvaltning. Det legges vekt på å få til gode prosesser som ivaretar forankring og medvirkning.
- I samarbeid med verdensarvforvaltningen på Røros er det utarbeidet nytt handlingsprogram til Regional plan for Røros bergstad og Circumferensen, og startet opp utvikling av ny forvaltningsplan for verdensarven.

Kritisk suksessfaktor: Samhandling internt og eksternt

- På tross av at 2018 var første år i ny organisasjon får vi tilbakemeldinger på at vi har lyktes med å prioritere samhandling med eksterne aktører.
- Vi har hatt fokus på utvikling av samfunnsutviklerrollen i 2018 og å få på plass godt samarbeid med regionrådene. Dette vil fortsette i 2019.
- Resultatene fra medarbeiderundersøkelsen underbygger imidlertid vår oppfatning om at Plan og næring fortsatt har en vei å gå for å bli bedre på intern samhandling.
- Med tanke på at Plan og næring har et overordnet ansvar for Plan* har vi jobbet med å få på plass tverrfaglige interne grupper med representanter fra alle avdelinger. Det er etablert interne grupper for klimaarbeidet og universell utforming. I tillegg er en intern «plangruppe» under etablering. Denne skal sikre samordning av overordnet plan- og strategiarbeid i avdelingene. Vi har også utarbeidet en veileder som kan være til nytte for hele organisasjonen. Veilederen implementeres i 2019.
- I 2018 har det vært ulik grad av deltagelse i andre avdelingers strategiarbeid, men dette må bedres framover for å sikre et helhetlig fylkeskommunalt perspektiv.

Kritisk suksessfaktor: Relevant kunnskapsgrunnlag som basis for utvikling

- Det har vært stort fokus på etablering av relevante kunnskapsgrunnlag i 2018. Dette er særlig viktig som grunnlag for regional planlegging.
- Samarbeid med Fylkesmannen om etablering av ressursportal for kommuner og andre.
- For utvikling av planarbeid er det gjennomført evaluering av prosessen med Trøndelagsplanen.

5.4 Økonomi

Strategisk mål:

Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Tjenestegrupper *(Tall i 1000 kr.)*		**Regnskap 2018**	**Oppr. budsj. 2018**	**Rev.budsj 2018**	**Avvik 2018**
420-499	Administrasjon og adm.lokaler	18	0	0	-18
700-719	Nærings- og bostedsutvikling	100 227	100 555	112 775	12 548
711	Konsesjonskraft	-14 932	-2 052	-2 052	12 880
740-799	Kulturaktivitet	31 909	16 581	36 548	4 639
Netto driftsutgifter		**117 221**	**115 084**	**147 271**	**30 049**

Året 2018 har i stor grad vært preget av at det har vært første år i ny organisasjon. Vi har hatt et stort fokus på å få oversikt over gamle bevilgninger, som delvis har vært håndtert på ulike måter tidligere. Avdeling Plan og næring har et stort mindreforbruk. Dette som følge av reduserte stillingsandeler og vakanser. I tillegg viser årsregnskapet for regionale utviklingsmidler omlag 4 millioner kroner i mindreforbruk. Dette har sammenheng med høyere konsesjonskraftinntekter enn budsjettert. Midler til interne utviklingsoppgaver som var en del av gjenbevilgningen fra 2017 har blitt satt i bero, da arbeidet med sammenslåingsprosessen har tatt mye tid. Arbeidet med økonomistyring vil prioriteres i 2019.

Forøvrig har 2018 vært ett år preget av nye rutiner med bygging av ny og felles organisasjonskultur. Vi ser helt klart at vi har et forbedringspotensial på flere områder, men det har ikke vært mulig å prioritere mer tid på utvikling av egen organisasjon samtidig som vi har levert tilstrekkelige gode tjenester til våre brukere. I 2019 vil det blir arbeidet videre med å utvikle en felles kultur i avdelingen, samt ytterligere å forbedre rutinene omkring økonomistyring.

6 | KULTUR OG FOLKEHELSE

6 Kultur og folkehelse

6.1 Resultatvurdering

Avdeling Kultur og folkehelse består av 4 seksjoner: Seksjon kunst og kultur, Seksjon folkehelse, idrett og frivillighet, Seksjon fylkesbibliotek og Seksjon administrasjon (betjener også avdeling Plan og næring). Avdelingen har koordineringsansvar for områdene folkehelse, integrering / inkludering, samisk, ungdom.

2018 har vært et aktivt år der samordning og harmonisering har vært sentralt som første år i et samlet Trøndelag, men med klar ambisjon om at dette ikke skulle ramme alle eksterne samarbeidspartnere og interessenter negativt.

Avdelingen har både drifts- og utviklingsoppgaver der utviklingsoppgavene dominerer. Bevissthet om avdelingens samfunnsutviklerrolle at fylkeskommunens innsats må differensieres mellom by og distrikt står sentralt. Fylkeskommunen er en betydelig (del)eier i en rekke kulturinstitusjoner og det er etablert et godt grunnlag for dialogmøter både med disse og med alle institusjoner som mottar driftstilskudd.

En milepæl er samarbeidsavtalen med Sametinget, som ble underskrevet av fylkesordfører og sametingsrepresentant i desember 2018. Den angir retning for vårt arbeid med samiske forhold i de neste fire årene.

Det har også stått sentralt å få ferdigstilt kulturstrategi for Trøndelag slik at vi har en overordnet strategi også for TRFK's rolle i en samlet strategi for Trøndelag. Kulturstrategien underbygger Trøndelagsplanen. Arbeidet med et bedre kunnskapsgrunnlag for kulturområdet er påbegynt. Strategien er nå på høring og vedtas i juni 2019.

Av tyngre nye prosjekter nevnes programsatsingen for folkehelse der TRFK fikk gjennomslag for søknaden i Helsedirektoratet og hvor 29 av fylkets kommuner deltar per utgangen av 2018.

Trøndelag har i stor grad bidratt overfor KS og andre fylkeskommuner med innspill i regionreform og kulturmeldingsarbeidet, samt å få på plass en sentral avtale i regi av KS for honorarsatser for DKS ordningen.

6.2 Brukere

Strategisk mål: Gi tjenester av høy kvalitet, og i samspill med andre legge til rette for gode kulturopplevelser i hele regionen.

Kritisk suksessfaktor: Service og veiledning

Avdelingen forvalter 17 tilskuddsordninger, hvorav 7 i dag benytter regionalforvaltning.no som søkesystem. Arbeid med forenkling og enklere løsninger med digitale skjema pågår. Totalt kun 4 klagesaker for tildelinger i 2018 viser at dialog og løpende veiledning fungerer godt. Nettsidene må fortsatt utvikles. Fylkesbiblioteket gjennomfører en rekke møter med kommunene og har en betydelig rådgivningsrolle overfor folkebibliotekene. Egne møter med kommunene er gjennomført for gjennomgang av spillemiddelordningene.

Det gjennomføres 1-2 årlige møter med institusjoner som mottar driftstilskudd.

Kritisk suksessfaktor: Gi alle mulighet til deltagelse i kulturaktiviteter som skaper refleksjon og engasjement

Fylkeskommunenes ulike støtteordninger har som målsetting å gi deltagelse i ulike kultur- og idrettsaktiviteter. Fylkeskommunens ulike støtteordninger har som mål at innbyggerne skal kunne delta i ulike kultur- og idrettsaktiviteter. Det samme gjelder tilskudd til ulike arrangement og regionale idrettsanlegg.

UKM i Trøndelag er gjennomført med 3202 ungdommer som deltagere i kommunene. Regionfinaler er gjennomført i Grong og Bjugn med ca. 500 ungdommer som deltagere hvert sted.
Den Kulturelle Skolesekken (DKS): To ulike organiseringer slått sammen – betydelig kontakt med kommuner underveis. Totalt er det satt opp 1883 hendelser/forestillinger fordelt på 118 turneer. Pilotprosjekt gjennomført sammen med Namsos, Namdalseid og Fosnes kommuner for utprøving av modell av samarbeid mellom DKS, Kulturskolen og UKM. Prosjektet er blitt godt mottatt, og gitt gode resultat. Prosjektet blir videreført lokalt – uten fylkeskommunen som partner. Resultater av prosjektet er innrapportert til UKM Norge.

Vrimmel – har som målsetting å gi tilgang til opplevelser med kunst og kultur i Namdalen. I 2018 ble det gjennomført 245 kulturhendelser i Indre Namdal for kommunene Namsskogan, Røyrvik, Lierne, Grong, Høylandet og Snåsa.

Nytt samarbeidsprosjekt (Diafon) i Ytre Namdal er igangsatt for å mobilisere og heve kompetansen i kulturlivet. Dette skjer bl. gjennom framtidsverksteder i samarbeid med kulturskoler, skoler og frivillige lag/organisasjoner. Fylkesmusikerne er sentrale i kompetanseutviklingen.

Fylkesmusikerne har også gjennomført 18 produksjoner fordelt på vel 50 ulike aktiviteter (konserter, seminarer, samspill med musikklag). Flere av disse produksjonene omfatter formidling av sørsamisk musikk i hele fylket.

Samtlige 47 kommuner har søkt tilskudd fra midler avsatt til den kulturelle spaserstokken. Ordningen er enkel ved at tildeling skjer basert på antall innbyggere over 67 år med garanti for en minstesum.

Tospråklighetsmidlene fordeles på aktiviteter som bidrar til å ivareta og utvikle sørsamisk språk og kultur.

Gjermund Larsen ble tildelt TRFKs første kulturpris – en ny utformet pris av DUODU.

Stipendordningen for unge kunstnere fikk i alt 149 søkere, herav var det 8 som fikk stipend.

TRFK understøtter pilegrimsarbeidet og registrerer som positivt at Kystpilegrimsleden nå er godkjent og at det regionale pilegrimssenteret på Stiklestad også er sikret nasjonale tilskuddsmidler.

Fylkesbiblioteket har bidratt i folkebibliotekenes forsterkede rolle som arrangør av debatter og litterære arrangement og bedret tilgangen til digitale bøker/aviser etc.

Fylkesbiblioteket har administrert 15 634 fjernlån og 19 306 lesesett. Bokbussen har kjørt i 11 kommuner (i tillegg kommer Hedmark og ett stopp i Sverige) og samlet hatt ca. 17 000 utlån. Sommerles-aksjonen har en oppslutning på 38% med 14 000 registrerte barn som samlet har lest 145 128 bøker. Samtlige 1-åringer i norddelen av fylket har fått «den første boka mi». Kultur- og bokbussen har hatt en rekke arrangementer primært rettet mot barn og ungdom.

6.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål: Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Avdelingen bidrar på ulike måter til utvikling av bolyst og livskvalitet i hele Trøndelag. Våre virkemidler omfatter: Kompetanse, regionale strategier, ved å tilrettelegge og bidra i ulike nettverk/arenaer bl.a. ved å ta en aktiv koblingsrolle (lokalt/regionalt/nasjonalt), ulike økonomiske tilskudd, forvaltningsoppgaver, ved å framskaffe et godt kunnskapsgrunnlag og gjennom en rekke eierskap og medlemskap.

Kritisk suksessfaktor: Samarbeid, prosesser og samspill mellom ulike aktører innenfor kultur og folkehelse

Avdelingen har gjennomført et stort antall møter både for å by på egen kompetanse og for å stimulere til samarbeid mellom ulike kulturaktører. Dette gjelder både kommuner, frivillige lag og organisasjoner og kunst- og kulturinstitusjoner. Folkehelseprogrammet bygger på en slik tankegang der også TRFK er koblingsaktør med regionens sterke FoU miljø. Fylkesbiblioteket har gjennomført besøk i 30 kommuner.

I dialogmøtene med institusjonene som mottar driftstilskudd, utfordres institusjonene på samarbeid.

Kritisk suksessfaktor: Systematisert kunnskap om kultur og folkehelse

Telemarksforsknings Kulturindeks, ulike SSB statistikk, anleggsregisteret, tall fra KOSTRA, HUNT, Ungdata og Ressursportal gir et kunnskapstilfang. I egen regi er det igangsatt arbeid for å kartlegge kulturarenaer i regionen. En av de foreslåtte delstrategiene i kulturstrategien er fortsatt arbeid med et forbedret og relevant kunnskapsgrunnlag.

Økt kunnskap om virkningen av ulike kunstgresstyper, krever innsats mht. ulike bærekraftige og miljømessige løsninger som fortsatt kan sikre stor idrettsaktivitet. TRFK er derfor en aktiv bidragsyter i prosjektet Kunstgress21 som prøver ut ulike typer kunstgressunderlag. For TRFK har det vært viktig å trekke idretten aktivt med, noe vi har fått til ved at NFF nå er aktivt med i prosjektet som har Senter for idrettsanlegg og teknologi (SIAT) ved NTNU som prosjektansvarlig.

Kritisk suksessfaktor: Initiativ og aktivt eierskap

Sammenslåingen til en fylkeskommune gjorde at det ble tatt nødvendige initiativ til justeringer i eierskapssituasjonen i enkelte selskap. Dette er nå formalisert. Det pågår et oppryddingsarbeid som oppfølging av selskapskontrollrapporter for hhv. Museet Midt og Stiklestad Nasjonale Kultursenter. Dette gjelder oppfølging av finansieringsforpliktelser eierne i mellom (MM) og statens bidrag i forhold til tidligere avklart finansieringsfordeling for SNK.

Museene er utfordret til å foreta en samlet prioritering av investeringstiltak i den enkelte konsoliderte enhet.

TRFK har startet på sin andel av finansieringsforpliktelsen for Orkla Industrimuseum (MiST) (35 millioner kroner).

Det er svært gledelig at Stortinget har påbegynt avsetning av midler til nytt bygg ved Saemien Sijte med tanke på ferdigstillelse i 2021.

Kolstad arena ble ferdigstilt i 2018 og gir et godt tilskudd til håndballaktiviteten i Trondheim. Avsatte midler til hhv. fotballhall i Granåsen og i Steinkjer er fortsatt ikke utbetalt som følge av at prosjektene ikke er realiserte.

Fylkeskommunen tar sterkere rolle i å initiere avklaringer mht. planlegging av større regionale anlegg med fokus både på investeringskostnad og framtidig driftsøkonomi.

Etterslepet på tildelinger av spillemidler til anlegg tilsier at det er en ventetid på utbetaling på ca. 3 år i Trøndelag.

6.4 Økonomi

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Tjeneste *(Tall i 1000 kr.)*		**Regnskap 2018**	**Oppr. budsj. 2018**	**Rev.budsj 2018**	**Avvik 2018**
480	Diverse fellesutgifter	13 888	13 412	19 982	6 094
515	Skoleforvaltning	1 739	1 827	1 827	88
701	Tilrettelegging, støttefunksjon	3 893	4 370	5 620	1 727
715	Lokal og regional utvikling	-75	0	699	774
716	Friluftsliv og miljø	4 937	4 303	5 765	828
740	Bibliotek	16 690	16 790	17 427	737
760	Musèer	66 117	55 900	67 325	1 208
771	Kunstformidling	82 881	87 750	91 170	8 289
772	Kunstproduksjon	322	693	843	521
775	Idrett	38 473	17 912	38 251	-222
790	Andre kulturaktiviteter	21 844	22 173	24 076	2 232
	Netto driftsutgifter	**250 709**	**225 130**	**272 985**	**22 276**

Avdelingen har god kostnadskontroll og har vært forsiktig med bruk av tidligere gjenbevilgninger til man har et bedre bilde på driftsnivået i nytt fylke. Mindreforbruket forklares også med innvilget tilskudd som ikke er utbetalt, samt vakanse i stillinger og lengre sykemeldinger.

I tillegg gjenstår 5,2 millioner kroner til regionalt folkehelsearbeid som er overført fra gamle Sør-Trøndelag. Disse midlene er vedtatt øremerket MINI-HUNT i sørlige del av Trøndelag og skal gjennomføres i 2019.

7 | TANNHELSE

7 Tannhelse

7.1 Resultatvurdering

Den offentlige tannhelsetjenesten i Trøndelag har engasjerte medarbeidere som i løpet av det første året i det nye fylket har gitt et tjenestetilbud til de prioriterte gruppene på nivå med tidligere år. Det er et mål for 2019 å styrke tilbudet i deler av fylket.

Seksjon tannhelse hadde i 2018 en samlet netto driftsutgift på 246,6 millioner kroner og et regnskapsmessig merforbruk på 20,4 millioner. Av dette utgjorde bonusutbetalinger for 2017 til ansatte i STFK 10,1 millioner kroner. Det reelle driftsunderskuddet i 2018 var på 10,3 millioner kroner.

7.2 Brukere

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune skal fremme god tannhelse og tilby tannhelsetjenester av god kvalitet til befolkningen i alle deler av fylket.

Kritisk suksessfaktor: God service

Kritisk suksessfaktor: Riktige prioriteringer: Godt samsvar mellom rettighet og tjenestetilbud

Kritisk suksessfaktor: Prioritering av forebyggende og helsefremmende arbeid

Kritisk suksessfaktor: Tidsmessig og velfungerende utstyr inklusiv IKT-systemer

Tannhelsetjenesten har ikke statistikk over ventetid for time og har ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2018. Fylkestannlegen mottok en skriftlig klage fra pasient som var misfornøyd med måten vedkommende var mottatt på ved en av våre klinikker.

Ventetid for narkose: Det ble foretatt 527 tannbehandlinger i narkose, mot 468 i 2017. Ventetiden for narkose er redusert. I 2017 ble bare 16 % av pasientene behandlet innen 3 måneder, i 2018 ventet 52 % av pasientene mindre enn 3 måneder. Det er imidlertid ulikheter mellom sykehusene, og vi må arbeide for å få ned ventetidene over hele fylket.

Ventetid for tilrettelagt behandlingstilbud for tortur- og overgrepsofre og personer med odontofobi (tannbehandlingsangst), TOO: Verdal 10 måneder, Tannhelsetjenestens kompetansesenter iverksetter tiltak for å korte ned ventetidene.

Behandlingsstatistikk gir en indikasjon på om tannhelsetjenestens prioriteringer har vært i samsvar med pasientgruppers rettigheter etter tannhelsetjenesteloven. De fleste prioriterte grupper har fått et tjenestetilbud på nivå med foregående år i trøndelagsfylkene og landet. Unntaket er gruppe B, psykisk utviklingshemmede, i denne gruppen er den prosentvise nedgangen relativt stor, men det er en liten gruppe, og det er behandlet ca. 100 færre pasienter enn året før. Det ble behandlet nesten 6 000 færre voksne betalende pasienter enn i 2017.

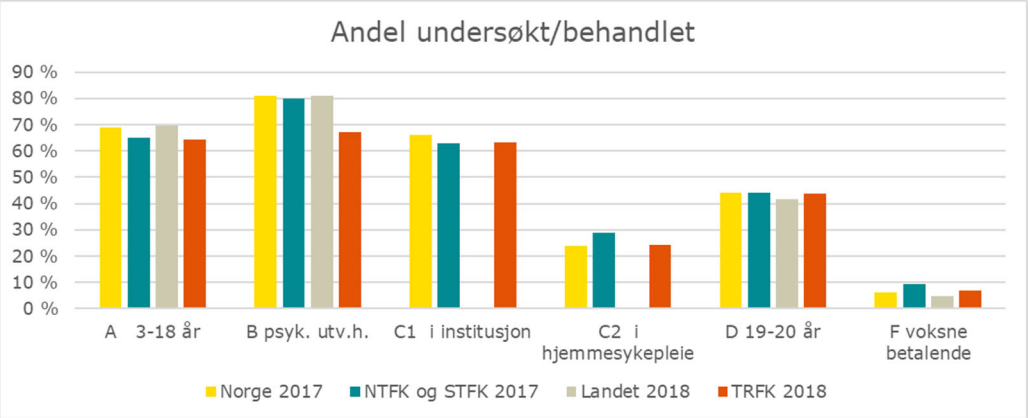

Dette er gjennomsnittstall for hele fylket. Tilbudsdekningen varierer noe mellom distriktene på grunn av variasjoner i bemanningen. Det er behov for å styrke bemanningen ved noen klinikker for å kunne gi et bedre tilbud til prioriterte grupper og også gi rom for mer voksenbehandling.

For å gi et bilde av tannhelsesituasjonen blant barn og unge, presenteres et diagram som viser hvor stor andel av 5-, 12- og 18-åringer som aldri har hatt karies (hull). Det viser bare små variasjoner i forhold til data fra Trøndelag og Norge i 2017, men både 5- og 18-åringene hadde litt dårligere resultat enn tilsvarende kull i 2017. Det forebyggende arbeidet må fortsatt ha høy prioritet.

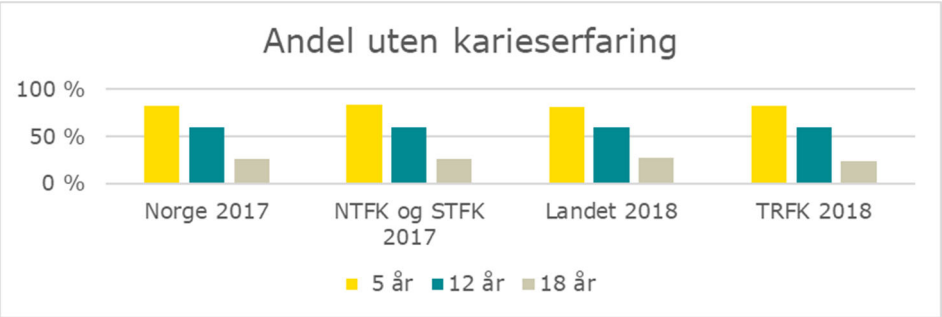

I 2018 trådte ny § 1-3c i tannhelsetjenesteloven i kraft. Den pålegger fylkeskommunen å legge til rette for at tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Bekymringsmeldinger til barnevernet brukes som en indikator på tjenestens evne til å avdekke når barn utsettes for omsorgssvikt eller overgrep. 39 bekymringsmeldinger ble sendt i 2018, det er noen færre enn i 2017, og det er grunn til å tro at tjenesten kan bli bedre på dette området.

Tannhelsetjenesten behandlet færre voksne pasienter og hadde lavere inntjening enn i 2017. Den viktigste forklaringen på dette er lavere kapasitet på grunn av ustabil bemanning i deler av fylket, men noe kan også tilskrives sammenslåingskostnader i form av nye systemer og rutiner som har medført nedsatt effektivitet.

For å begrense merforbruk i forhold til budsjett har utstyrsinnkjøp vært utsatt der det har vært mulig.

7.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:
Tannhelsetjenesten skal ivareta samfunnsutviklerrollen ved å:
- fremme livskvalitet ved å arbeide for god tannhelse og folkehelse
- bidra til å utvikle bolyst ved å sørge for et godt og tilgjengelig tjenestetilbud
- tilby kompetansearbeidsplasser

Kritisk suksessfaktor: Utvikle samarbeid med kommunene om folkehelse, utjevne ulikheter i helse

Tannhelsetjenesten har avtaler om samarbeid om tilbud til prioriterte grupper med de fleste kommunene. I arbeidet med nye avtaler har vi valgt å prioritere avtaler med helsestasjonene.

Kritisk suksessfaktor: Desentralisert klinikkstruktur

Klinikkstrukturen er ikke endret i forbindelse med sammenslåingen

Kritisk suksessfaktor: Attraktive fagmiljø, også med muligheter for deltagelse i fagutvikling og forskning

Tannhelsetjenesten rekrutterer godt, og har ansatt mange nye medarbeidere i løpet av det første året. Det har imidlertid vært mange permisjoner, interne flyttinger og skifter i stillinger og noen overganger til privatpraksis i Trondheim. Ved årsskiftet var 8,5 tannlegestillinger og 2 tannpleierstillinger ledige. Ledige stillinger blir fortløpende utlyst.

7.4 Økonomi

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Tjenestegrupper *(Tall i 1000 kr.)*	Regnskap 2018	Oppr. budsj. 2018	Rev.budsj 2018	Avvik 2018
Administrasjon og adm.lokaler	-349	0	19	368
Tannhelse	246 944	218 882	226 213	-20 730
Netto driftsutgifter	**246 595**	**218 882**	**226 232**	**-20 362**

Seksjon tannhelse hadde i 2018 en samlet netto driftsutgift på 246,6 millioner kroner og et regnskapsmessig merforbruk på 20,3 millioner. Av dette utgjorde bonusutbetalinger for 2017 til ansatte i STFK 10,1 millioner kroner. Det reelle driftsunderskuddet i 2018 var på 10,2 millioner kroner.

Et forsvarlig tilbud til grupper som har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven har vært prioritert på bekostning av honorarinntjening fra voksenbehandling. Utsettelse av utstyrsinnkjøp har vært nødvendig for å begrense merforbruket.

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Den offentlige tannhelsetjenesten i Trøndelag har engasjerte medarbeidere som i løpet av det første året i det nye fylket har gitt et tjenestetilbud til de prioriterte gruppene på nivå med tidligere år. Det er et mål for 2019 å styrke tilbudet i deler av fylket.

8 SAMFERDSEL

8 Samferdsel

8.1 Resultatvurdering

Samferdselsavdelingen består av 4 seksjoner med totalt 34 ansatte. Avdelingen står for ca. 1/3 av fylkeskommunens driftsbudsjett og ca. 80 % av brutto investeringsbudsjett.

Avdelingen la frem og fikk vedtatt en overordnet samferdselsstrategi for fylkestinget i desember 2017. Denne gir føringer for avdelingens hovedsatsingsområder. Samferdselsstrategien skulle følges opp med fem delstrategier som skulle beskrive operasjonaliseringen av samferdselsstrategien, delstrategi sjø, vei, mobilitet, gods og trafikksikkerhet. Disse ble utformet i 2018 og sendt på høring rett etter nyttår 2019.

Seksjon Vei

For et nytt samlet Trøndelag fylke har 2018 vært et ekstraordinært travelt år innen vegområdet. I tillegg til håndtering av høy investeringsaktivitet og ivaretakelse av drift og vedlikehold, har vi utarbeidet strategier samt etablert rutiner, praksiser og oversikter etc. Samtidig er det gjennom en vesentlig del av året blitt brukt betydelige ressurser på å forberede organisering og oppstart av en ny fylkeskommunal veiadministrasjon med et tresifret antall nye ansatte, hvor alt må være på plass mot årsskiftet 2019/2020. Dette håndteres primært innenfor ordinære rammer og ressurser. Statens vegvesen deler denne utfordringen. Seksjonens medarbeidere har således gjennom året levert en ekstraordinær arbeidsinnsats med høyt engasjement for å komme i mål med alle oppgaver og prosesser. Knapphet på ressurser i forhold til oppgaver har dessverre gjort at det ikke i enhver sammenheng har vært mulig å legge optimalt til rette for involvering og samhandling.

På overordnet nivå har Seksjon veg i 2018 ivaretatt og gjennomført følgende:

- Drift- og vedlikeholdsbudsjett på ca. 920 millioner kroner – i samarbeid med SVV
- Investeringer på ca. 2,5 mrd. kroner - i samarbeid med SVV
- Ferdigstillelse av bl.a. følgende investeringsprosjekter:
    - Fv. 704 Røddekrysset – Tanem
    - Fv. 714 Laksevegen (Ny veg utenom Krokstadøra – trafikkåpning)
    - Fv. 715 Austdalen – Nordsætre (Fosenvegene)
    - Fv. 710 Deler av Krinsvatn – Brekstad (Fosenvegene)
    - Fv. 715 Hellfjordtunellen (Fosenvegene)
    - Fv. 716 Flatvalvegen
    - Fv. 700 Skjøtskift bru og Klinghammern

- Etablere godspolitisk møteplass mellom politikere og næringsaktørene
- Avholde konferanse om drift- og vedlikehold av veg
- Dialogkonferanser med kommuner og aktører om Delstrategiene
- Utarbeidelse og utlysning av nye drift- og vedlikeholdskontrakter
- Utarbeide Delstrategi veg
- Utarbeide Delstrategi gods
- Planlegge, utlyse og igangsette utbygging av bussdepoter knyttet ny rutestruktur
- Forberede organisering og oppstart av en ny fylkeskommunal veiadministrasjon
- Utarbeidelse av Handlingsprogram og Økonomiplanens del knyttet fylkesveg
- Kommunekontakter i veg relaterte spørsmål

Høsten 2018 ble det vedtatt en vegstrategi for Trøndelag fylkeskommune. Den vil være et helt sentralt og effektivt verktøy for styring av fylkeskommunens innsats, ikke bare med tanke på økonomi, gjennomføringsevne og innovasjon men også for målrettet prioritering av de fylkeskommunale ressursene på området. Vegstrategien har gjennom høringsrunde og arrangerte orienteringsmøter i regionrådsregi blitt formidlet bredt, og tilbakemeldingene har generelt vært veldig positive. Driftsøkonomien innen vegområdet sikres løpende kostnadsdekning gjennom

styring av aktivitetsnivået innenfor tildelt økonomiske ramme. Dette fjerner i all vesentlig grad økonomisk risiko på området.

Noen vedlikeholdsaktiviteter er bestilt i 2018, men kunne ikke gjennomføres før i 2019. Dette medfører et regnskapsmessig mindreforbruk, basert på periodisering og ikke redusert aktivitet.

Seksjon Sjø

Seksjonen har i 2018 jobbet med innovative teknologiprosjekter innenfor ferge og hurtigbåt for å oppnå fylkets klimamål og ønske om næringsutvikling i egen region. Størst har arbeidsinnsatsen vært i prosjektet med å elektrifisere fergesambandene Brekstad – Valset og Flakk – Rørvik (Ferge 2019). Fylket er eier av landinfrastrukturen dvs. fergekaiene og det har i løpet av året kommet på plass fire nye kaier. Alle med nyutviklet teknologi for energioverføring og moring av fergene. Begge sambandene hadde oppstart med nye avtaler og ny teknologi fra 1. januar 2019. På grunn av noen forsinkede leverandører vil prosjektet bli fullført i 2019.

For å forberede teknologiskiftet for flere av fergesambandene er det utarbeidet en statusoversikt for fylkeskommunens fergekaianlegg i Trøndelag. For hurtigbåtkaiene som ikke er fylkeskommunens eiendom er det bare foretatt en dybdescanning.

Sammen med Trondheim Havn IKS, FosenNamsos Sjø og AtB stiller Trøndelag fylkeskommune hurtigbåtsambandet Trondheim – Vanvikan til disposisjon for aktører som ønsker å utvikle og/eller teste innovative løsninger på et eksisterende hurtigbåttilbud. Prosjektet ledes av Seksjon sjø og har fått navnet LivingLAB. Prosjektet er en arena hvor ulike aktører kan samarbeide om å skape og/eller teste ny teknologi. Fokusområder er autonomi, havn- og farledsovervåkning, sjøsikkerhet, manøvrering, datafangst, kommunikasjon, billettering og annen digital/fysisk infrastruktur.

Trøndelag fylkeskommune har i jakten på fremtidens utslippsfrie hurtigbåt initiert et utviklingsløp med hensikt om å fremskynde utviklingen av utslippsfrie hurtigbåter. Initiativet har resultert i at fylkeskommunen i mars 2018 signerte en utviklingskontrakt med fem konsortier som sammen med 30 underleverandører skal jobbe frem konkrete fartøydesign og fremdriftsløsninger. Konsortiene skal i 2019 demonstrere at nullutslipp er mulig for hurtigbåter med ulike egenskaper og med hastigheter over 30 knop. Samlet deltar 11 fylkeskommuner i prosjektet inkludert Trøndelag.

Sammen med Sogn og Fjordane- og Hordaland- fylkeskommuner har Seksjon sjø etablert et prosjekt som har som ambisjon å komplettere jakten på fremtidens utslippsfrie hurtigbåt ved å utrede hvilke muligheter fylkeskommunen har i forsyningskjeden, og hvilke konsekvenser valg av energibærer får for infrastrukturen på land.

Dagens anskaffelses og eiermodeller baserer seg på et marked og en avskrivningsperiode som det ikke er gitt at er forenlig med fylkets ambisjon om et teknologiskifte. Derfor jobbes det med å vurdere alternative eier- og driftsmodeller. Det er innledet en dialog med Nordland fylkeskommune.

Seksjonen har utarbeidet to mandat til AtB AS for konkurranseutsetting av ferger, lokalbåter og hurtigbåt. Hurtigbåt og lokalbåter i Namdalen og Foldapakken.

Seksjon sjø har i 2018 hatt ansvaret for oppfølging av fem ferge- og båtkontrakter der målet har vært å ivareta en best mulig videreføring av tjenestetilbudet.

Seksjon Mobilitet

En overordnet ambisjon for seksjonen har i 2018 vært å ivareta en best mulig videreføring av tjenestetilbudet og en best mulig oppdatering av rutiner og regelverk inn i ny fylkeskommunal organisering. Høy forutsigbarhet i tjenesteutøvelsen og høyest mulig kvalitet i saksbehandlingen har derfor hatt første prioritet.

Ut over løpende drift av arbeidet inn i Miljøpakken, styringsdialogen med AtB AS og forberedelse/oppfølging av anbudsprosesser, løpende arbeid innen digital infrastruktur, og

leveranse av et antall høringsinnspill har Seksjon Mobilitet i sitt første driftsår ivaretatt flere større oppgaver og aktiviteter:

- Utarbeidet og signert samarbeidsavtale Jernbanedirektoratet
- Utarbeidet og fått signert fireåring leveranseavtale AtB AS
- Utarbeidet og sendt delstrategi mobilitet på høring
- Utarbeidet ny drosjepolitikk for Trøndelag.
- Ivaretatt rollen som prosjektleder/koordinator for luftfartforum for Trondheim Lufthavn Værnes
- Ivaretatt rollen som prosjektleder/koordinator for jernbaneforum Midt-Norge

Seksjon Kvalitet

En overordnet ambisjon for seksjonen har i 2018 vært å ivareta en best mulig videreføring av tjenestetilbudet, og en best mulig oppdatering av rutiner og regelverk inn i ny fylkeskommunal organisering. Høy forutsigbarhet i tjenesteutøvelsen og høyest mulig kvalitet i saksbehandlingen har derfor hatt førsteprioritet.

Ut over løpende drift av forvaltningsområdene skoleskyss, løyveforvaltning og TT-transport i tillegg til intern økonomistyring, bistand med juridisk kompetanse i samferdselssaker og oppfølging overfor FTU (fylkes trafikksikkerhetsutvalg) har Seksjon kvalitet i sitt første driftsår ivaretatt flere større oppgaver og aktiviteter:

- Etablere felles reglement for grunnskoleskyss og videregående skoleskyss i Trøndelag.
- Etablere felles reglement og felles ordning for TT-transport (Tilrettelagt transport for funksjonshemmede) i Trøndelag
- Utarbeide trafikksikkerhetsstrategi for Trøndelag. Etablere en koordinerende trafikksikkerhetsfunksjon i samferdselsavdelingen
- Etablere felles økonomi og rapporteringsrutiner på tvers av seksjonene i Samferdsel.
- Utarbeide ny drosjepolitikk og nytt drosjereglement for Trøndelag
- Følge opp overflytting av oppgaver og ansvar innenfor skoleskyss mellom tidligere NTFK, AtB AS og skoler
- Digitalisere søkeprosess og saksbehandlingsprosesser rundt skoleskyss
- Etablere og videreføre prosjektporteføljer; sentrale prosjekter er «Innherredsbyene» og «Jøa t'land»
- Gjennomføre/koordinere høringskonferanser for delstrategier samferdsel
- Ivareta rolle som prosjektleder/koordinator for luftfartforum Trøndelag

8.2 Brukere

Strategisk mål: Økt tilgjengelighet gjennom bedre mobilitet og kommunikasjon i hele Trøndelag. Vi skal tenke nytt for å bidra til økt bærekraft.

Kritisk suksessfaktor: Attraktive, effektive og bærekraftige løsninger

Kritisk suksessfaktor: Godt samarbeid internt og eksternt

Kritisk suksessfaktor: Mest mulig for pengene, flere løsningsalternativer og innovative løsninger

Kritisk suksessfaktor: Utvikle nødvendig og sammenhengende infrastruktur og transporttilbud

Avdelingen har hovedsakelig to kundegrupper:

- *Reisende med fylkeskommunens kollektivtilbud, drosjetjenester, skoleskyss og tilbud om tilrettelagt transport*. Tjenestene leveres delvis gjennom AtB AS og delvis gjennom drosjetilbudet som fylkeskommunen er løyvemyndighet for.

- *Brukere av fylkesveiene*. Tjenestene leveres gjennom avtalen med Statens vegvesen, som fylkeskommunens SAMS vegadministrasjon.

Avdelingen har videre brukere av forvaltningstjenestene. Dette er:

- Søkere om skoleskyss og tilrettelagt transport.
- Søkere og løyvehavere for drosjetransport.

8.3 Samfunnsutvikling

Strategisk mål:
Trøndelag skal være en attraktiv region ved å utnytte regionens fortrinn, utvikle bolyst og livskvalitet og fremme bærekraft, verdiskaping og kompetanse i hele Trøndelag.

Kritisk suksessfaktor: Utnytte fylkeskommunens innkjøpsmakt for økt innovasjon og verdiskaping

Kritisk suksessfaktor: Våre tjenester skal stimulere til bolyst i hele Trøndelag gjennom attraktive, effektive og bærekraftige småskalaløsninger

Kritisk suksessfaktor: Kommunisere våre tjenester og prioriteringer på en måte som bidrar til forståelse og forutsigbarhet.

Kritisk suksessfaktor: God bredbåndsdekning – dekning til alle overalt, alltid.

I 2018 fulgte samferdselsavdelingen opp målet spesielt gjennom aktiv bruk av egne anskaffelser og offensiv utbygging av bredbånd og mobilt nett.

Ved nyttår 2017-2018 utlyste samferdselsavdelingen en konkurranse om å utvikle verdens første utslippsfrie hurtigbåt, med krav om null utslipp, over 30 knop fart og mål om 50 % energireduksjon. Det ble invitert til at inntil 5 konsortier skulle få 2 millioner kroner hver og en frist til 1. juli 2019 på å dokumentere og demonstrere teknisk løsning, energiløsning, klimaløsning samt CAPEX og OPEX på konsortiets konsept. Det var forutsatt en egeninnsats for minst 4 millioner kroner for de 5 konsortiene. Det ble mottatt tilbud fra åtte konsortier, hvorav de fem beste ble valgt. Totalt 19 selskaper deltar. Av disse er 17 norske. To av fem konsortier ledes av selskaper fra Trøndelag. De første skissene på konseptbåter ble kjent i 2018 i forbindelse med at to konsorter fikk ca. 10 millioner kroner hver i statens Pilot-E tildeling. Skissene viste båter verden aldri har sett før.

I løpet av 2018 la Samferdselsavdelingen frem forslag om, og fikk vedtatt samme metodikk for å søke å løse beboerne på Jøas langvarige ønske om bru. Fylkestinget avsatte 10 millioner kroner også til dette prosjektet og det er etablert en prosjektgruppe og en styringsgruppe for prosjektet. I løpet av 2019 vil det bli kunngjort en konkurranse om å gi innbyggere og besøkende på Jøa en opplevelse av "tilgang til land, 24/7", innenfor økonomiske rammer fylkeskommunen kan ha råd til. Målet er å få hjelp av kompetansemiljø og industri til å finne løsninger som kan bedre opplevelsen av tilgang til land, til langt lavere kostnad enn det dagens standard bruer innebærer.

Samferdselsavdelingen har i tillegg jobbet aktivt med realiseringen av strategien "NETT for alle, over alt, alltid". Det ble i 2018 gjennomført ca. 50 prosjekter, hvorav de fleste er stasjoner for mobilt internett. Arbeidet videreføres i 2019.

8.4 Økonomi

Strategisk mål:
Trøndelag fylkeskommune skal ha en bærekraftig økonomi og sikre at oppgavene blir løst gjennom optimal utnyttelse av ressursene.

Kritisk suksessfaktor: God økonomistyring

Tjenester *(Tall i 1000 kr.)*		**Regnskap 2018**	**Oppr. budsj. 2018**	**Rev.budsj 2018**	**Avvik 2018**
420	Administrasjon	17	0	0	-17
480	Diverse fellesutgifter	-293	-270	-270	23
715	Lokal og regional utvikling	4 129	5 000	25 000	20 871
722	Fylkesveier - miljø- og trafikksikkerhetstiltak	874 818	756 629	1 020 579	145 761
730	Bilruter	765 952	781 731	831 416	65 464
731	Fylkesveiferjer	167 998	178 257	199 709	31 712
732	Båtruter	100 279	105 039	108 789	8 510
733	Transport(ordninger) for funksjonshemmede	37 840	34 539	37 316	-524
734	Sporveier og forstadsbaner	11 317	0	0	-11 317
Netto driftsutgifter		**1 962 057**	**1 860 925**	**2 222 539**	**260 483**

I forbindelse med revidert budsjett 2018 ble Samferdselsavdelingen tilført mindreforbruk fra 2017. Avdelingen fikk overført et mindreforbruk på ca. 144 millioner kroner. Disse er disponert videre til følgende tjenester i 2018:

- Ca. 27. millioner kroner til veiområdet
- Ca. 11 millioner kroner til lokal og regional utvikling
- Ca. 105 millioner kroner til kollektivområdet

Regnskapet for veiområdet for 2018 viser et mindreforbruk på 145,7 millioner kroner. Av mindreforbruket i regnskapet tilhører 67 millioner kroner øremerket statlig tilskudd til miljøpakkeområdet på vei, 48,8 millioner kroner mindreforbruk hos SVV, samt forsikringsoppgjør og ubrukte midler.

For noen vedlikeholdsaktiviteter gjelder at disse er bestilt, men først kommer til utførelse i 2019. Innen bru og fergekai samt vedlikehold gjennom mengdebestillinger via driftskontraktene utgjør denne forsinkelse samlet sett ca. 30 millioner kroner. Det reelle mindreforbruk vil i sin helhet bli tatt inn i løpet av 2019, samtidig som alle nye planlagte tiltak gjennomføres i 2019.

Prognosene på kollektivområdet for 2018 viste sterkt voksende kostnadsindekser både på buss og sjøområdet, samt underdekning innenfor kollektivområdet i nord. Kostnadsveksten har ikke vist seg å bli som forventet, så området endte 113 millioner kroner. under revidert budsjett (inkl. mobil/bredbånd).

Tidligere politiske vedtak og igangsatte prosjekter på kollektivområdet/bredbånd gjør at ca. 35 millioner kroner av årets resultat er tilknyttet bindinger eller fremtidige forpliktelser.

Kritisk suksessfaktor: Effektive tjenester

Kollektivtrafikken hadde følgende utvikling i antall personreiser i 2018:

Tall i 1000

	2017	2018	Endring i tall	Endring i %
Alle ruter totalt	41 423	44 065	2 642	6,4 %
Stor-Trondheim	30 397	31 318	921	3,0 %
Trøndelag for øvrig	11 026	12 747	1 721	15,6 %

Passasjerstatistikken fra KOSTRA inneholder Hurtigbåt, Trikk, Buss og Ferge. Tall for 2017 er summen for Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag. Tall for 2018 gjelder Trøndelag.

9 | INVESTERINGER

9 Investeringer

9.1 Videregående skoler

Det er i 2018 brukt 623,9 millioner til investeringer i videregående skoler i Trøndelag.

De største investeringene i videregående skoler er omtalt i årsberetningen kap. 1.4.4 i dette dokumentet. Under følger kommentarer til flere prosjekter.

Nye Heimdal videregående skole ble tatt i bruk til skolestart i august 2018. Prosjektet er i hovedsak ferdigstilt, men enkelte utvendige arbeider gjennomføres i 2019.

Nytt voksenopplæringssenter var ferdig og tatt i bruk våren 2018.

Det er pr 31.12.2018 bevilget samlet 30,8 millioner kroner til utredning av **ny videregående skole med flerbrukshall i Trondheim øst** for å møte vekst i elevtallet frem mot år 2030. Prosjektet er pga. anstrengt kapasitet videreført til planlegging i 2019 og 2020, med antatt utførelse 2021 – 2024.

Det ble i FT-sak 97/18 bevilget midler til kjøp og utvikling av tomt for ny **felles videregående skole for Leksvik og Rissa**. Det arbeides videre med utredning og anskaffelsen i 2019 sammen med Indre Fosen kommune. Prosjektet er planlagt ferdigstilt med ny skole innen 2022.

Planlegging for utvikling av **Trondheim Katedralskole** med reguleringsplan og geologiske undersøkelser er i gang. Prosjektet har utgangspunkt i kommende elevtallsøkning. Det planlegges en økning av kapasiteten med 100 elevplasser. Det jobbes videre med konsept og designkonkurranse for videre grunnlag til vedtak om realisering av byggeprosjektet innen 2023.

Det ble høsten 2016 etablert nye paviljonger ved **Melhus videregående skole** som provisorier for å løse skolens utfordring med manglende undervisningsrom. Fylkeskommunen jobber videre med plan om skoleanlegg for videregående skole til 600 elever med sikte på endelig vedtak om realisering/ferdigstillelse innen 2022.

Det er i gang et utbyggingsprosjekt for å dekke vedtatt skoletilbud samt endringer i opplæringstilbudet ved **Røros videregående skole**. De første byggetrinnene ble ferdigstilt og tatt i bruk våren 2018 og til skolestart 2018. Siste byggetrinn ferdigstilles til skolestart i august 2019.

Det er vedtatt utvikling og utbygging av **Tiller videregående skole**. Nytt bygg og rehabilitering av eksiterende bygg tar sikte på å øke kapasiteten fra 650 elevplasser til totalt 800 elevplasser. Det jobbes mot endelig vedtak av prosjektet høsten 2019 med plan om realisering innen 2021.

Det er vedtatt ombygginger og tilpasninger i gamle **Heimdal videregående skole** for etablering av midlertidige lokaler for elever fra Tiller videregående skole i byggeperioden. Tiltaket blir ferdigstilt til skolestart i august 2019.

For **Oppdal videregående skole** er det vedtatt gjennomføring av utviklingsplan for videregående skole og ny felles idrettshall sammen med Oppdal kommune. Planarbeidet fortsetter utover i 2019, med sikte på vedtak for realisering i 2019/2020 og ferdigstilling innen 2022.

Ved **Skjetlein videregående skole** er nytt bygg med 10 elevplasser for tilrettelagt opplæring ferdigstilt og tatt i bruk til skolestart i august 2018.

Det er igangsatt utarbeidelse av forprosjekt for flytting av studietilbud Vg3 anleggsmaskinmekaniker til **Skjetlein videregående skole** fra Melhus videregående skole grunnet spesielle arealbehov. Det er fattet nye vedtak om realisering av tiltaket på Skjetlein med nytt bygg for TIP (anleggsmaskinoperatør) med vaskehall. Tiltaket er under realisering ultimo 2018 og ferdigstilles i løpet av sommeren 2019.

Landgang og kai på Frøya for Guri Kunna vgs. avd. Frøya. Etter forsinkelse pga. endringer i opprinnelig planlagt tiltak, ble det i sak FT 40/17 vedtatt endelig tiltak. Prosjektet ble ferdigstilt og overtatt til skolestart 2018.

Ved **Ole Vig videregående skole** er nytt verkstedbygg ferdig, overtatt og tatt i bruk i 2017. Resterende tiltak utført i 2018 gjelder avsluttende arbeider.

Ombygging av bygg B er også ferdig overtatt og tatt i bruk. Prosjektet er endret fra opprinnelig vedtak/plan fra 2016. Sluttprognose viser et merforbruk på kr 5,4 millioner kroner.

Ombygging av bygg G for flytting av elever (MK) fra bygg D er igangsatt i 2018 og ferdigstilles i 2019. Det er videre igangsatt oppgradering av parkeringsplass/utomhus, inkludert rivning av det gamle verkstedbygget. Det pågår arbeid med avklaringer i samarbeid med veimyndigheter før hele prosjektet kan realiseres etter opprinnelig plan.

Ved **Mære landbruksskole er nytt** hybelhus og kjøkkenlåna bygget sammen med hybelhuset ferdig og tatt i bruk i 2018.

Ny verkstedhall ved **Ytre Namdal videregående skole er** ferdigstilt i 2018. I tillegg er plan om utbygging for maskinoffiserslinjen endret i sak FT 103/18 til å samlokaliseres med skipsoffiserutdanningen der det er tatt høyde for videre samarbeid med Sikkerhetssenteret (SSR). Prosjektet er under prosjektering og skal etter planen ferdigstilles i 2019.

Tidligere vedtak om utvikling av nytt areal til kroppsøving og tiltak for utomhus arbeid ved **Verdal videregående skole** er innstilt og tas med i helhetlig plan for utvikling av hele skoleanlegget. Det skal etter planen fremlegges forslag til realisering i 2020 - med ferdigstilling innen 2023. Kroppsøvingshall og utomhus/p-plass er forutsatt ferdigstilt tidligere.

Det arbeides også med en større skoleutviklingsplan for **Olav Duun videregående skole**, der fremlegging av plan for videre vedtak om realisering blir lagt frem i 2020 – for ferdigstilling i 2023.

Det er under etablering paviljong/midlertidig bygg ved **Charlottenlund videregående skole** for minoritetspråklige elever. Innflyttingsklart i februar 2019.

Skoleanlegget ved **Guri Kunna avd. Hitra** er vedtatt å tilpasses nytt skoletilbud for automattekniker- utdanning og økning av ca. 15 elevplasser. Det skal fremlegges en plan for vedtak om realisering i 2019 – med ferdigstilling i 2021.

Årlige rammebevilgninger

- Bedre skolebygg – gjelder mindre pedagogiske tilpasninger til tilbudsstruktur og utdanningsprogram.
- Teknisk oppgradering – tiltak for universell utforming, oppgraderingstiltak herunder forskriftskrav med basis i periodiske tilstandskontroller.
- Energi- og miljøinvesteringer – tiltak for å oppnå vedtatte klimamålsetninger

Investeringsprosjekt Alle tall i mill kroner		2018 Regnskap pr 31.12 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert tot. budsjett 2018	Akkumulert forbruk pr 31.12 2018	Total bud. for prosjekt	Prognose sluttsum	Estimert totalt avvik mot budsjett
5,4 Investeringer skolebygg								
Vedtatte prosjekter planlegging/utførelse, øk. plan 2018-2021								
Heimdal vgs. - NY Heimdal vgs. inkl. tannklinikk		193,27	131,50	193,61	847,63	907,70	900,00	7,70
Tilstandskartlegging UU, utendørsanlegg og teknisk stand		0,00	0,00	0,00	6,32	6,30	6,32	-0,02
Trondheimsporten - utstyr og inventar til NYTT VO-senter		2,61	1,00	2,61	3,06	3,50	3,30	0,20
Orkdal vgs. – Oppgradering og tilpasninger for elevtjenester, bygg D		0,00	0,00	0,00	11,39	11,00	11,39	-0,39
Skolebrukdsplan 4 - Planarbeid		0,04	0,00	0,00	12,08	11,30	12,04	-0,74
Planlegging ny vgs. Trondheim SBP4		0,00	3,30	0,00	0,00	11,00	11,00	0,00
Planlegging utvikling Oppdal, Melhus og Skjetlein	#	0,00	0,00	0,00	3,89	8,40	8,40	0,00
Utredning NY felles vgs. Leksvik /Rissa		0,91	0,00	0,00	1,70	3,80	3,00	0,80
Trh. katedralskole - utviklingsplan SBP4		1,97	10,30	1,90	5,31	15,80	15,80	0,00
Trh. Katedralskole - erverv av tomt		0,00	0,00	0,00	8,23	8,00	8,23	-0,23
Melhus vgs. - utviklingsplan Melhus vgs.SBP4		0,93	2,10	1,50	1,55	3,60	3,60	0,00
Røros vgs. - Utviklingsplan SBP4 NYTT A-bygg SBP4	#	91,07	0,00	81,50	122,75	169,30	169,30	0,00
Tiller vgs. - utviklingsplan SBP4	#	24,93	10,30	20,00	35,62	59,30	59,30	0,00
Oppdal - Idrettshall SBP4		46,43	103,60	43,00	47,34	107,30	107,30	0,00
Etablering av fasiliteter til oppbevaring av paviljonger på Skjetlein		0,00	0,00	0,00	0,00	1,50	1,50	0,00
Provisorier - anskaffelse Røros vgs.		0,01	0,00	0,01	6,93	9,80	6,93	2,87
Skjetlein vgs. - Nytt tilbygg for STO SBP4		25,70	0,00	29,00	40,53	44,20	44,20	0,00
Skjetlein vgs. - Tiltak for VG anleggsmek./TIP - SBP4		12,25	15,40	6,00	12,36	46,80	46,80	0,00
Frøya - NY landgang og kai for Frøya vgs. *		27,82	0,00	28,71	35,81	36,70	36,70	0,00
Gerhard Schøning - planarbeid 50-tallsbyget SBP4		1,19	0,00	0,00	1,33	2,00	2,00	0,00
Ole Vig vgs - Verkstedbygg		2,03	0,00	1,85	180,05	175,00	180,05	-5,05
Ole Vig vgs - ombygging bygg B		8,61	0,00	8,50	33,91	28,96	34,00	-5,04
Ole Vig vgs. - Ombygging bygg G		1,45	5,10	1,15	1,45	5,10	5,10	0,00
Ole Vig vgs - Parkeringsplass		0,10	0,00	0,00	2,54	15,30	15,30	0,00
Verdal vgs - Nytt kroppsøvingsareal	*	0,00	9,00	0,00	0,09	8,80	0,09	0,00
Verdal vgs - Utomhus/parkplass/buss	*	0,00	0,00	0,00	0,00	7,50	0,00	0,00
Mære lbs. - sanering av intermat	*	0,00	3,10	3,10	0,00	3,10	0,00	0,00
Hybelhus Mære	*	26,98	0,00	28,72	43,16	40,00	43,50	-0,34
Kjøkkenlåna Mære	*	0,10	0,00	0,10	0,10	0,00	0,10	-0,10
Ytre Namdal vgs - Verkstadhall		23,36	9,20	24,75	32,81	34,20	34,20	0,00
Ytre Namdal fagskole - Samlokalisering		1,16	4,10	0,80	1,39	20,80	20,80	0,00
Steinkjer vgs - Utomhus		3,11	2,10	2,50	3,54	3,10	3,60	-0,50
Grong vgs - Flomsikring		1,87	2,10	1,90	4,32	2,10	5,00	-2,90
Meråker vgs - Ny inngang (øko.plan 17-19)		0,30	0,00	0,32	0,60	2,50	2,50	0,00
Realisering planlagte/nye prosjekter								
Verdal vgs. - Utviklingsplan skolebygg		1,62	2,10	1,42	1,62	256,50	256,50	0,00
Olav Duun vgs. – utviklingsplan skolebygg		1,41	0,00	1,10	3,13	256,30	256,30	0,00
Grong vgs. - Oppgradering realfaglab.		2,03	2,10	1,75	2,03	2,10	2,10	0,00
Utvikling NY felles vgs. Leksvik /Rissa		0,00	30,80	0,10	0,00	307,70	307,70	0,00
Tiltak elevøkning og lokaler til minioritetsspråkelige		0,00	25,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Anskaffelse av paviljonger - etablering ved Charlottenlund vgs		8,16	0,00	14,90	8,16	14,90	14,90	0,00
- Charlottenlund vgs- omb eksist. bygg tiltak 2 for elevvekst		0,34	0,00	2,00	0,34	10,80	10,80	0,00
Melhus vgs. - Utviklingsplan skolebygg		0,00	0,00	0,00	0,00	151,90	151,90	0,00
Oppdal vgs. - Utviklingsplan skolebygg		0,58	1,00	1,00	0,58	205,20	205,20	0,00
Gerhard Schøning - 50-tallsbyget SBP4		0,00	15,40	0,80	0,00	65,00	65,00	0,00
Guri Kunna vgs. avd Hitra - Utviklingsplan skolebygg		0,45	2,10	0,35	0,45	25,00	25,00	0,00
Tiller vgs. - utviklingsplan SBP4		0,00	0,00	0,00	0,00	361,30	361,30	0,00
Trh. katedralskole - utviklingsplan SBP4		0,00	0,00	0,00	0,00	339,70	339,70	0,00
Planlegging ny vgs. Trondheim SBP4		0,00	0,00	0,00	0,00	720,00	720,00	0,00
Anskaffelse paviljonger pga. elevvekst Trondheim		0,00	0,00	0,00	0,00	12,00	12,00	0,00
Skolebrukspian 1 Trfk		1,55	2,00	2,00	1,55	8,00	8,00	0,00
Nye prosjektvedtak i 2018:								
Heimdal vgs. tilpassninger for Tiller vgs. - HU 51/18		3,65	0,00	3,50	3,65	18,00	18,00	0,00
Anskaffelse og utvikling av skoletomt for vgs. Rissa/Leksvik - FT 97/18		2,66	0,00	2,00	2,66	60,30	60,30	0,00
Hemne vgs. - Utv. Skoleanlegg - FT 179/18	*	0,22	0,00	0,00	0,22	24,70	24,70	0,00
Mære Lbs. - NY stall - FT 179/18	*	0,14	0,00	0,00	0,14	11,40	11,40	0,00
Ole Vig vgs. avd. Sutterøy - Anleggstek. og transportfag - FT 179/18	*	0,20	0,00	0,00	0,20	17,60	17,60	0,00
Åfjord vgs. - Utv. Skoleanlegg - FT 179/18	*	0,14	0,00	0,00	0,14	46,40	46,40	0,00
Rammebevilgninger til prioriterte tiltak:								
Bedre skolebygg		7,00	14,60	8,00	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert
Teknisk oppgradering		20,56	30,00	17,50				
Energi- og miljøinvest.		29,83	37,80	20,00				

Kommentar til årets budsjett:

Mindreforbruk fra tidligere års budsjettrammer er ikke oppdatert/overført til årets budsjett - men er inkludert i budsjettramme totalt for alle år.

* Tiltak Mære lbs. utføres samlet i prosjekt for Hybelhus Mære

* Tiltak for Verdal vgs - Utomhus/parkplass/buss, blir tatt inn i helhetlig Utvikligsplan Verdal vgs. som realiseres innen 2021

\# Disponeringer fra rammebevigninger knyttet til Felles usikkerhetsreserve (STFK), Teknisk Oppgradering, Bedre skolebygg og Energi- og miljøinvest er medtatt i totalt budsjett.

* Oppstartet prosjekt des. 2018 med budsjetmilder 2019

9.2 Fylkesveier / mindre samferdselsanlegg

Generelt har investeringsprosjektene god økonomi- og usikkerhetsstyring. Det er relativt få prosjekter som har et reelt avvik i form av merkostnad.

For de store fylkesvegprosjektene (Fv. 714, Fv. 17 og Fv. 704) er gjeldende sluttprognoser for prosjektkostnad særdeles tilfredsstillende. For Fosenvegene som bompengepakke, styres porteføljen per definisjon mot gjeldende økonomisk ramme. I tillegg til gode prognoser for totalkostnad viser bompengeinnkrevingen på Fv. 714 Laksevegen og Fosenvegene et trafikkbilde og dermed bompengeinntekter over hva som er lagt til grunn i proposisjonene for prosjektene.

Av ulike grunner har det imidlertid for de store fylkesvegprosjekter i 2018 vært en utfordring med avvik mellom prognose for fremdrift lagt til grunn i budsjett og reel fremdrift. Dette vil i årsregnskap fremstå som økonomisk avvik, men skyldes utelukkende periodisering og ikke reelle avvik i forhold til den økonomiske ramme for prosjektene.

For fornyingsprosjektene har det samlet sett vært mindreforbruk i 2018, hvilket også primært er knyttet til fremdrift og dermed noe som vil bli tatt igjen i 2019. Kun få av de små- og mellomstore prosjekter har betydelige reelle økonomiske avvik i form av merkostnad.

Kommentarer til vesentligste prosjekter/områder

Fv. 714, Lakseveien

For året er det et merforbruk på 97 millioner kroner grunnet bedre fremdrift enn antatt i budsjett (periodisering). Blant annet ble ny vei forbi Krokstadøra ferdigstilt 10 måneder foran skjema, samtidig som prosjektkostnad er innenfor økonomisk ramme. Samlet sett er det for Fv. 714 Laksevegen både god fremdrift og god prosjektøkonomi.

Fv. 17/720, Dyrstad–Sprova-Malm

Prosjektet har et mindreforbruk på rundt 56 millioner kroner som bl.a. skylles forsinkelse i leveranse av stålkasse til Beitstadsundbrua.

Fosenvegene

Mindreforbruk på rundt 110 millioner kroner skyldes bl.a. at delprosjektet Stadsbygd – Vemundstad (Rissa – prosjektet) på grunn av kostnadsspørsmål er besluttet ikke å bli bygget som det forelå i henhold til plan. Grunnet store kvikkleirforekomster samt innsigelse fra vernemyndigheter har det til nå vist seg utfordrende å fastlegge en alternativ trase. Prosjektporteføljen styrer mot rammen totalt.

Fergekai-prosjektene

Det er et regnskapsmessig merforbruk på fergekai i 2018 på ca. 114 millioner kroner. På grunn av at fergekai- og ladeinfrastruktur-prosjektet ble gjennomført parallelt og at de har vist seg vanskelig å skille, ble budsjett for prosjektene i 2018 vedtatt slått sammen. Kai-prosjektet ventes isolert å ende over budsjett mens elektrifiseringsprosjektet ventes å komme tilsvarende under budsjett. Sluttprognosen, før avklaring av sluttoppgjør med leverandørene, er samlet sett innenfor vedtatt ramme.

Gang- og sykkelveg

Fagerheim og Stigamælen har betydelig merforbruk. Når det gjelder Fv. 705 Stigamælen har en tvist vært rettsbehandlet i to omganger, og fylkesrådmannen har ikke vunnet frem med sin forståelse av saken. Merforbruk er foreløpig estimert til ca. 33 millioner kroner. Det er i Handlingsprogram 2019-22 med budsjett for 2019 tatt høyde for dette. Gang- og sykkelvegen Fagerheim – Vibe har et merforbruk på ca. 10 millioner kroner bl.a. på grunn av vanskelige grunnforhold og endringer i prosjektet.

Fornyingsprogram

Samlet sett er det et mindreforbruk blant annet på grunn av forsinket oppstart for noen prosjekter. Dette tas igjen og tiltakene vil bli fullført i 2019.

Trafikksikkerhet

Her er det mindreforbruk i 2018, men prosjektene blir fullført i 2019. Avvikene skyldes således periodisering.

Planlegging

Det er her et mindreforbruk på grunn av at noen prosjekter har måtte avvente bestilling, samtidig som andre bestilte prosjekter er forsinket. Dette skyldes kapasitetsutfordringer i Statens vegvesen.

Rassikring

Et merforbruk i 2018 på ca. 25 millioner kroner på grunn av bedre fremdrift i prosjektene enn forventet.

Miljøpakken

Miljøpakken har i 2018 hatt varierende fremdrift for prosjekter på fylkesveg.

Det er samlet sett et vesentlig mindreforbruk av belønningsmidler.

9.3 Investeringer for kollektivtransport

Bussdepot Sandmoen og Sorgenfri – tilpasning til ny rutestruktur

Trøndelag fylkeskommune skal bygge nytt bussdepot, hvor det inntil 2018 er jobbet med planer om lokalisering på Brøset. Det er nå igangsatt vurdering på andre områder. Fremdrift på prosjektet er forsinket og har derfor et betydelig mindreforbruk i 2018. Investeringene er tidligere anslått til ca. 350 millioner kroner hvorav staten bidrar med 140 millioner kroner gjennom Bymiljøavtalen. Tiltaket er iverksatt for å imøtekomme økt behov for slik infrastruktur til kollektivtrafikken samt at leie av slike fasiliteter på Sorgenfri i dag ikke er sikret videreført etter fylkeskommunens behov. Det er i 2018 ikke foretatt større videre prosjektering belastet prosjektet.

Det ble i 2018 jobbet med tilpasning, ombygging og nybygging av bussdepot for å kunne betjene busser for ny rutestruktur og nytt anbud. Sammen med operatører og tillitsvalgte er eksisterende areal blitt skissert og planlagt for å kunne betjene den nye bussporteføljen fra 03.02.19.

Det ble i HUV sak 35/18 vedtatt omdisponering av finansierte midler fra Bussdepot Øst til tiltak for utvidelse av kapasitet ved Sandmoen bussdepot. På Sandmoen bussdepot har det i tillegg til eksisterende depot (Sandmoen I) også blitt utvidet med et tilleggsareal (Sandmoen II) som tilrettelegges og bygges for parkering av de lengste bussene. Dette arbeidet ligger innenfor tidsplan.

Det ble også vedtatt omdisponering av midler fra Bussdepot Øst i til tiltak ved Sorgenfri bussdepot. Tiltaket gjelder fasiliteter til alle el-busser.

Sandmoen og Sorgenfri følger planlagt framdriftsplan og skal stå ferdig til 03.08.19. Infrastruktur til fylkets første elbusser startet byggingen i 2018, hvor 35 helelektriske busser vil bli satt i drift fra august 2019. Fylkeskommunen ligger helt i tetgruppen i Skandinavia innen dette området. I Trondheimsområdet har anleggsmarkedet vært veldig stramt, noe som har medført få tilbud og høye priser på enkeltprosjekt. Med streng styring har dette ikke hatt betydelige konsekvenser i 2018.

Sandmoen – oppgradering av biogassanlegg

Det ble i 2017 (FU 201/17) gjort vedtak om oppgradering av biogassanlegget ved Sandmoen bussdepot for å møte nye behov for slike fasiliteter i bussanbud for 2019. Tiltaket ferdigstilles 1. halvår 2019.

Rammebevilgninger til sjøførfasiliteter for AtB AS

Det er i 2018 foretatt utvikling av sjåførfasiliteter ved Steintrøvegen, Sæterbakken og Østmarka i Trondheim. Det vil bli jobbet videre med slike tiltak i 2019 og videre i hele planperioden.

Kjøp av eiendommer for kollektivtransport formål

Det er ikke realisert noen kjøp av eiendommer/knutepunkt for kollektivtrafikken i 2018.

Investeringsprosjekt	2018						
	Regnskap pr 31.12 2018	Opprinnelig budsjett 2018	Revidert tot. budsjett 2018	Akkumulert forbruk pr 31.12 2018	Total bud. for prosjekt	Prognose sluttsum	Estimert totalt avvik mot budsjett
9,5 Investeringer for kollektivtransport							
Bussdepot Øst	0,29	10,00	10,00	1,68	186,20	186,20	0,00
Kjøp av eiendommer til kollektivtransportformål i Trondheim	0,00	25,00	0,00	0,00	50,00	50,00	0,00
Sandmoen bussdepot - utvidelse bussdepot	44,13	0,00	40,00	44,13	89,16	89,16	0,00
Sorgenfri bussdpot - utvikling. infrastruktur for koll.trafikk	0,97	0,00	1,50	0,97	12,57	12,57	0,00
Rammebevilgning sjøførfasliteter/hvilebrakker AtB	1,29	4,00	1,50	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert	Rapporteres på årlig forbruk - ikke akkumulert
Investeringer fra tidligere vedtak STFK:							
Sandmoen - oppgradering biogassanlegg	8,70	0,00	10,00	8,92	10,00	10,00	0,00

9.4 Salg- og utvikling/eiendomsprosjekt

Seksjon eiendom følger opp vedtatte planer om salg og kjøp av eiendommer. Eiendommer som er vedtatt solgt og under behandling for salg er

- Gamle Frøya videregående skole
- Siholmen brygge på Frøya
- Fredshaugen, Trondheim
- Øver Nauma ved Olav Duun videregående skole
- Brøset, Trondheim
- Ladejarlen videregående skole, Trondheim
- Gamle Heimdal videregående skole
- Utmarksområde ved Skjetlein videregående skole. Sistnevnte var planlagt solgt ultimo 2018 men ble usatt til januar/februar 2019 pga. krav til avklaring av formaliteter satt fra Trøndelag fylkeskommune

Videre arbeid og realisering av disse eiendommene fortsetter i 2019.

Det er i 2018 foretatt kjøp av 100% av aksjene i Idrettstunet AS og i Sportstunet AS i Meråker. Ref. vedtak i sak FT 144/18 – på til sammen 15,03 millioner kroner.

Det ble i 2017 inngått en avtale med St. Olav eiendom om kjøp av eiendom ved Brøset (ref. sak FT 66/17 i STFK) for videre utvikling til salg. Eiendommen eies nå med 50 % hver av fylkeskommunen og Statsbygg, og forutsettes lagt ut for salg i siste halvdel 2019. Det foreligger avtale om betalingsplan – totalt 275 millioner kroner eks avtalefestet indeksregulering. Utbetalt beløp for 2018 utgjør kr 12 485 148 og er iht. vedtak finansiert av vedtatte midler for Bussdepot Øst.

10 | REGNSKAP

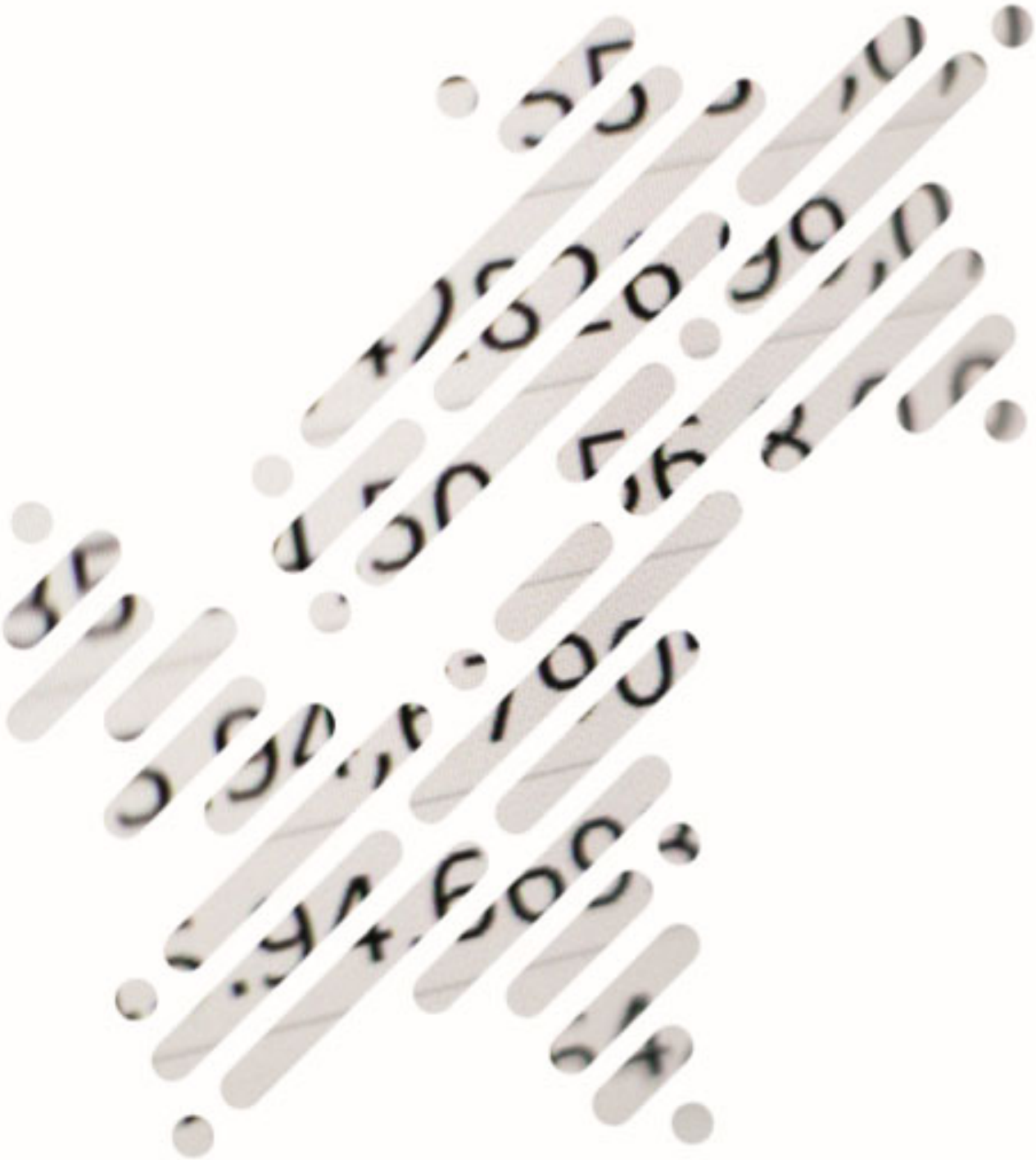

Trøndelag fylkeskommune
Seksjon Økonomi og regnskap

ÅRSREGNSKAP 2018

TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Notat

Til:

Fra: Tone Mediaas Reitlo, Seksjon Økonomi og regnskap

Dato: 27.03.2019

Dokumentnr.: 201841033-69/2

Trøndelag fylkeskommune - Årsregnskap 2018

1. Forskriftsrapporter 4
2. Noter til regnskapet 10
Note 1 – Endring i arbeidskapital 11
Note 2 – Pensjon, pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler 12
Note 3 – Garantiforpliktelser 17
Note 4 – Mellomværende - fylkeskommunale foretak 18
Note 5 – Aksjer og andeler ført som anleggsmidler, obligasjoner 19
Note 6 – Egenkapital og fond - Avsetning og bruk 20
Note 7 – Kapitalkonto 22
Note 8 – Salg av finansielle anleggsmidler 24
Note 9 – Interkommunalt samarbeid Frøya Kultur og kompetansesenter 24
Note 10 – Kommunale foretak 24
Note 11 – Maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs 24
Note 12 – Tannhelsetjeneste og spesifikasjon av regnskap 25
Note 13 – Klassifisering omløpsmidler og kortsiktig gjeld 27
Note 14 – Leverandørgjeld, kundefordringer, utlån 27
Note 15 – Utstyr, maskiner, transportmidler, eiendommer og anlegg 28
Note 16 – Langsiktig gjeld og avdrag på lån 30
Note 17 – Vesentlige transaksjoner og uavklarte forhold 33
Note 18 – Vesentlige forpliktelser, avtaler 33
Note 19 – Organisering av virksomheten, utskillelse av virksomhet 34
Note 20 – Bemanning, lønn og godtgjørelse til ledelse 35
Note 21 – Hendelser etter balansedagen 35
Note 21 – Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt- Norge IKS TkMN 35
Note 22 Regionalt forskningsfond Midt-Norge 36
Note23 – Større byggeprosjekt 36
Note 24 –Investeringsregnskapet manglende finansiering og strykning avsetning ubundet investeringsfond 37
Note 25 Avsetning disposisjonsfond mindreforbruk avdelinger 37
Note 26 Vesentlige mottatte overføringer til finansiering av investeringer 37
3 Lånefondet 38

1. Forskriftsrapporter

Anskaffelse og anvendelse av midler

noter		Regnskap 2018
	i 1.000 kr.	
	Anskaffelse av midler	
	Inntekter driftsdel	8 146 884
	Inntekter investeringsdel	1 449 858
	Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner dı	48 441
	Innbetalinger ved eksterne finanstransaksjoner in	2 430 962
	Sum anskaffelse av midler	***12 076 146***
	Anvendelse av midler	
	Utgifter driftsdel	7 411 116
	Utgifter investeringsdel	3 454 384
	Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner drift:	500 807
	Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner inve	245 249
	Sum anvendelse av midler	***11 611 555***
	Anskaffelse - anvendelse av midler	***464 591***
1	***Endring i arbeidskapital***	***464 591***
	Avsetninger og bruk av avsetninger	
	Avsetninger	1 297 706
	Bruk av avsetninger	-853 455
	Regnskapsmessig mindreforbruk drift	76 625
	Netto avsetninger (netto interne fin.trans)	***-520 875***

Regnskapsskjema 1A - driftsregnskapet

noter		Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev.bud 2018	Avvik 2018
	i 1.000 kr				
	Frie disponible inntekter				
	Skatt på inntekt og formue	*-2 637 909*	*-2 547 400*	*-2 584 300*	*53 609*
	Ordinært rammetilskudd	*-3 479 776*	*-3 504 300*	*-3 503 700*	*-23 924*
	Andre generelle statstilskudd	*-33 634*	*-26 000*	*-26 000*	*7 634*
	6 Sum frie disponible inntekter Sum (L1:L5)	*-6 151 320*	*-6 077 700*	*-6 114 000*	*37 320*
	Netto finansinntekter/-utgifter				
	Renteinntekter og utbytte	*-92 633*	*-67 857*	*-67 857*	*24 776*
	Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	*-45*			*45*
	Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	*156 048*	*171 812*	*171 812*	*15 764*
16	*Avdrag på lån*	*320 637*	*319 358*	*319 358*	*-1 279*
	12 Netto finansinntekter/-utgifter Sum (L7:L11)	*384 007*	*423 312*	*423 312*	*39 305*
	Netto avsetninger				
	Til ubundne avsetninger	*730 087*	*45 100*	*294 955*	*-435 132*
	Bruk av tidl. års regnskapsmessige mindreforbruk	*-85 228*		*-85 228*	
	Bruk av ubundne avsetninger	*-463 987*		*-463 987*	
	Bruk av bundne avsetninger	*-94 533*		*-94 533*	
	19 Netto avsetninger Sum (L13:L18)	*86 338*	*45 100*	*-348 793*	*-435 132*
	Overført til investeringsregnskapet	*35 300*	*15 800*	*35 300*	
	21 Til fordeling drift L6 + L12 - L19 - L20	*-5 645 674*	*-5 593 488*	*-6 004 181*	-358 507
	22 Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	*5 569 049*	*5 593 488*	*6 004 181*	*435 132*
	Regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk (L22-L21)	*-76 625*	*0*	*0*	76 625

Regnskapsskjema 1B

	Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev. bud 2018	Avvik2018
i 1.000 kr				
Fordelt slik				
Politisk styring og kontrollorganer	*67 228*	*73 599*	*80 800*	*13 572*
Administrasjon og adm.lokaler	*315 956*	*283 710*	*349 273*	*33 317*
Opplæring	*3 087 886*	*2 833 577*	*3 191 039*	*103 153*
Tannhelse	*251 071*	*218 882*	*226 213*	*-24 858*
Nærings- og bostedsutvikling	*113 393*	*114 228*	*149 859*	*36 466*
Fylkeskommunal næringsvirksomhet	*3 494*	*-3 078*	*4 331*	*837*
Konsesjonskraft	*-14 932*	*-2 052*	*-2 052*	*12 880*
Fylkesveger	*874 855*	*756 629*	*1 020 579*	*145 724*
Kollektivtrafikk	*1 109 980*	*1 100 193*	*1 207 107*	*97 127*
Kulturaktivitet	*258 728*	*217 799*	*275 640*	*16 913*
Finansiering	*-498 610*		*-498 610*	*0*
Sum netto drift	*5 569 049*	*5 593 488*	*6 004 181*	*435 132*

I skjema 1B under Finansiering er ført motpost avskrivninger.

Økonomisk oversikt - drift

noter		Regnskap 2018	Rev. budsj 2018
	i 1.000 kr.		
	Driftsinntekter		
	Brukerbetalinger	-82 522	-117 469
	Andre salgs- og leieinntekter	-241 487	-200 783
	Overføringer med krav til motytelse	-1 259 436	-517 294
	Rammetilskudd fra staten	-3 479 776	-3 503 700
	Andre statlige tilskudd	-444 929	-433 282
	Andre overføringer	-955	-1 129
	Inntekts- og formueskatt	-2 637 909	-2 584 300
	Sum driftsinntekter	***-8 147 015***	***-7 357 958***
	Driftsutgifter		
	Lønnsutgifter	2 407 651	2 357 319
	Sosiale utgifter	665 610	651 624
	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenprod.	1 646 731	1 679 127
	Kjøp av varer og tjenester erstatter egenprod.	1 684 069	1 821 918
	Overføringer	1 135 761	733 349
	Avskrivninger	498 610	498 610
	Fordelte utgifter	-128 395	-85 797
	Sum driftsutgifter	***7 910 036***	***7 656 150***
	Driftsresultat	***-236 979***	***298 192***
	Eksterne finansieringstransaksjoner		
	Finansinntekter		
	Renteinntekter og garantiprovisjon	-48 441	-25 727
	Utbytte	-56 420	-47 818
	Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-45	
	Sum eksterne finansinntekter	***-104 906***	***-73 545***
	Finansutgifter		
	Renteutgifter og låneomkostninger	164 196	179 003
16	Avdrag på lån	336 611	329 696
	Sum eksterne finansutgifter	***500 807***	***508 699***
	Resultat ekst. finanstransaksjoner	***395 901***	***435 154***
	Motpost avskrivninger	-498 610	-498 610
	Netto driftsresultat	***-339 687***	***234 736***
	Interne finansieringstransaksjoner		
	Bruk av avsetninger		
	Bruk av udisponert fra tidligere år	-85 228	-85 228
	Bruk av disposisjonsfond	-491 312	-491 312
	Bruk av bundne fond	-206 884	-165 734
	Sum bruk av avsetninger	***-783 424***	***-742 274***
	Avsetninger		
	Overført til investeringsregnskapet	65 917	66 619
	Avsatt til dekning fra tidligere år		353
	Avsatt til disposisjonsfond	823 535	388 403
	Avsatt til bundne fond	157 035	52 162
	Sum avsetninger	***1 046 486***	***507 537***
	Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd)	**-76 625**	
	Til inndekning senere år (underskudd)		0
	Resultat etter int. finanstransaksjoner		

Regnskapsskjema 2A - investeringsregnskapet

noter		Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev.bud 2018
	i 1.000 kr			
	Årets finansieringsbehov			
	Investeringer i anleggsmidler	*3 492 583*	*3 081 400*	*3 498 057*
	Utlån og forskutteringer	*185 050*	*587 100*	*587 100*
	Avdrag på lån	*22 000*		
	Avsetninger	*317 136*		*317 577*
	7 Årets finansieringsbehov SUM (L1:L6)	*4 016 769*	*3 668 500*	*4 402 734*
	8 Finansiert slik:			
	Bruk av lånemidler	*-2 375 260*	*-2 211 400*	*-2 849 163*
	Inntekter fra salg av anleggsmidler	*-2 145*		*-2 000*
	Tilskudd til investeringer	*-82 000*	*-48 300*	*-48 300*
	Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	*-1 402 548*	*-1 388 300*	*-1 415 091*
	Andre inntekter	*-18 867*		
	15 Sum ekstern finansiering SUM (L9:L14)	*-3 880 821*	*-3 648 000*	*-4 314 553*
	Overført fra driftsregnskapet	*-65 917*	*-15 800*	*-66 619*
	Bruk av avsetninger	*-70 032*	*-4 700*	*-21 561*
	19 Sum finansiering SUM (L15:L18)	*-4 016 769*	*-3 668 500*	*-4 402 734*
	20 Udekket/udisponert L7 - L19			

Regnskapsskjema 2B

		Regnsk 2018	Budsj 2018	Rev. bud 2018
	i 1.000 kr			
15	Fordelt slik			
	Administrasjon og adm.lokaler	*10 589*	*7 800*	*7 800*
	Opplæring	*623 902*	*475 800*	*585 038*
	Tannhelse	*3 977*		*3 365*
	Nærings- og bostedsutvikling	*16 978*	*2 000*	*17 000*
	Fylkesveger	*2 660 525*	*2 537 100*	*2 656 600*
	Kollektivtrafikk	*166 916*	*58 700*	*228 254*
	Finansiering	*9 695*		
	Sum investering i anleggsmidler	*3 492 583*	*3 081 400*	*3 498 057*

Økonomisk oversikt - investering

noter		Regnskap 2018	Budsjett 2018	Rev. bud 2018
	i 1.000 kr.			
	Inntekter			
	Salg av driftsmidler og fast eiendom	-2 051		-2 000
	Andre salgsinntekter	-18 867		
	Overføringer med krav til motytelse	-729 714	-842 600	-793 760
	Kompensasjon for merverdiavgift	-617 227	-545 700	-621 331
	Statlige overføringer	-82 000	-44 700	-44 700
	Andre overføringer		-3 600	-3 600
	Sum inntekter	***-1 449 858***	***-1 436 600***	***-1 465 391***
	Utgifter			
	Lønnsutgifter	9		
11	Kjøp av varer og tjenester som inngår i egenproc	2 790 084	3 071 600	3 468 312
	Kjøp av varer og tjenester erstatter egenprod.	39 255		1 614
	Overføringer	625 035		3 321
	Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	12 980		10
	Sum utgifter	***3 467 363***	***3 071 600***	***3 473 257***
	Finansieringstransaksjoner			
	Avdrag på lån	22 000		
14	Utlån	185 050	587 100	587 100
5	Kjøp av aksjer og andeler	25 219	9 800	24 800
	Inndekning av tidl. års udekket	314 963		314 963
	Avsatt til ubundne investeringsfond	1 559		2 000
	Avsatt til bundne fond	615		615
	Sum finansieringstransaksjoner	***549 405***	***596 900***	***929 477***
	Finansieringsbehov	***2 566 911***	***2 231 900***	***2 937 343***
	Finansiering			
	Bruk av lån	-2 375 260	-2 211 400	-2 849 163
	Salg av aksjer og andeler	-94		
	Mottatte avdrag på utlån	-55 608		
	Overført fra driftsregnskapet	-65 917	-15 800	-66 619
	Bruk av disposisjonsfond	-19 700	-4 700	-19 700
	Bruk av bundne fond	-50 332		-1 861
	Sum finansiering	***-2 566 911***	***-2 231 900***	***-2 937 343***

Økonomisk oversikt - balanse

noter		Regnskap 2018	IB 2018
	i 1.000 kr.		
	Eiendeler		
	2.2 Anleggsmidler	***23 529 179***	***21 004 886***
15	2.27 Faste eiendommer og anlegg	17 415 478	15 288 959
15	2.24 Utstyr, maskiner og transportmidler	180 928	168 212
14	2.22 Utlån	767 317	637 917
5	2.21 Aksjer og andeler	235 069	209 993
2	2.20 Pensjonsmidler	4 930 387	4 699 805
13	***2.1 Omløpsmidler***	***3 437 827***	***2 861 479***
2	2.19 Premieavvik	393 766	421 311
	2.18 Aksjer og andeler	3 831	3 786
14	2.13 Kortsiktige fordringer	571 500	482 877
	2.11 Obligasjoner	2	2
	2.10 Kasse, postgiro, bankinnskudd	2 468 727	1 953 503
	Sum eiendeler	***26 967 006***	***23 866 364***
	Egenkapital og gjeld		
6	***2.5 Egenkapital***	***-8 557 462***	***-7 621 304***
	2.581 Endring i regnsk.prins. som påv. AK (drift)	153 828	153 828
	2.56 Disposisjonsfond	-1 245 726	-933 203
	2.51 Bundne driftsfond	-407 893	-507 305
	2.53 Ubundne investeringsfond	-5 908	-4 349
	2.55 Bundne investeringsfond	-3 789	-3 943
	2.5950 Regnskapsmessig mindreforbruk	-76 625	-85 228
	2.5970 Udekket i investeringsregnskapet		314 963
7	2.5990 Kapitalkonto	-6 971 349	-6 556 067
16	***2.4 Langsiktig gjeld***	***-16 557 830***	***-14 448 818***
2	2.40 Pensjonsforpliktelse	-5 907 099	-5 814 736
	2.41 Ihendehaverobligasjonslån		-300 000
	2.42 Ihendehaverobl.lån med forf. n. å.		-585 000
16	2.45 Andre lån	-54 213	-1 688 342
16	2.47 Annen konsernintern langsiktig gjeld	-10 596 518	-6 060 741
14	***2.3 Kortsiktig gjeld***	***-1 851 714***	***-1 796 242***
	2.32 Annen kortsiktig gjeld	-1 845 844	-1 794 013
2	2.39 Premieavvik	-5 870	-2 229
	Sum egenkapital og gjeld	***-26 967 006***	***-23 866 364***
	Memoriakonti		

Steinkjer, 31.12.2018
15.02.2019

sign.
Ole Tronstad
Ole Tronstad
ass. fylkesrådmann

sign.
Tone Mediaas Reitlo
Tone Mediaas Reitlo
teamleder regnskap

2. Noter til regnskapet

Notene henviser til regnskapsrapportene under kapittel 1.
Notene til årsregnskapet er gitt i henhold til regnskapsforskriften §§ 5 og 13 samt gjeldende standard for god kommunal regnskapsskikk, KRS 6. Notene gir tilleggsopplysninger for regnskapet 2015 og informasjon om sammenhengene mellom de ulike regnskapsdelene.

Fylkeskommunens forvaltningsområder
Årsregnskapet for Trøndelag fylkeskommune er utarbeidet iht. kommunelovens § 48 og tilhørende regnskapsforskrift, jfr. §§ 3 - 5.
Fylkeskommunens årsberetning utarbeides iht. til kommunelovens § 48 punkt 5 og KRS 6. Årsberetningen og administrasjonens årsmelding legges fram for fylkestinget som et selvstendig dokument.
Fylkeskommunens årsregnskap viser økonomisk resultat og utvikling for fylkeskommunens primærvirksomheter.

Organisering av rapporten
Årsregnskapet omfatter forskriftsrapporter med hovedoversikter og regnskapsskjema. I tillegg er laget et vedlegg til årsregnskapet med kommentarer.
.
Dokumenter som inngår i årsregnskapet:

- Drifts-, investerings-, og balanseregnskap iht. til regnskapsforskriften § 3
- Økonomiske oversikter og noteopplysninger, regnskapsforskriften §§ 3, 5 og 13
- Vedlegg med kommentarer fra avdelinger og seksjoner på resultat
- Rapporter for intern, administrativ drift –med balanseregnskap og oversikt anleggsmidler-

Prinsipper for regnskapsføringen
Regnskapet er ført etter gjeldende lover og regler, med følgende hovedprinsipp:

- Anordningsprinsippet. Det vil si at alle kjente utgifter og inntekter i regnskapsåret er tatt med
- Ubenyttede eksterne, øremerkede tilskudd og inntekter for øvrig, er avsatt til bundne driftsfond og påvirker dermed ikke resultatet
- Skillet mellom drift og investering er basert på regnskapsforskriften og KRS 4.
- Bruttoprinsippet
- Pensjonskostnader, pensjonsmidler og –forpliktelser er ført i henhold til regnskapsforskriftens § 13 og KRS 6
- Utgiftsføring på avdeling/seksjoner er budsjettert og regnskapsført uten merverdiavgift. Dette gjelder utgiftstyper som berettiger momskompensasjon.
- Kompensasjon for investeringsmoms er i henhold til gjeldende regler fom 2014, ført direkte i investeringsregnskapet

- Prosjekter i investeringsregnskapet med øremerkede midler eller med overføring fra driftsregnskapet er avsluttet i balanse. Andre prosjekter er avsluttet mot felles budsjettert finansiering. Lånemidler er tatt opp fra Lånefondet etter behov med 2,375 mrd. kr mens lånevedtak er 2.849 mrd. kr.
- Investeringsregnskapet er generelt avsluttet i henhold til regnskapsforskriften. Strykningsbestemmelser i § 9 er brukt ved at det avsetning ubundet investeringsfond er redusert med 0,445 mill. kr jfr note 24.

Arbeidskapitalen defineres som omløpsmidler med fradrag av kortsiktig gjeld. Tilgang på og bruk av midler, slik det er spesifisert under kapittel 2 i denne rapporten, påvirker arbeidskapitalen. En reduksjon i arbeidskapitalen betyr at forbruket av midler er større enn anskaffelsen av midler, og motsatt.

Første regnskapsår
2018 er første regnskapsår til Trøndelag fylkeskommune og det er derfor ikke noen regnskapstall for foregående år. Balansen fremstilles med egen kolonne for inngående balanse. Jfr GKRS, Foreningen for god kommunal regnskapsskikk, notat om kommunesammenslåinger av 18.06.18. og veileder fra KMD fra april 2017.

Note 1 – Endring i arbeidskapital

Arbeidskapitalen er utgangspunktet for en nærmere vurdering av likviditeten eller likviditetsgraden, og dermed fylkeskommunens evne til å møte løpende forpliktelser. I kommunal økonomi og finansforvaltning generelt, bør arbeidskapitalen være minst 4-5 % av driftsinntektene eller likviditetsgraden bør være minimum 2. Pr. 31.12.2018 var arbeidskapitalen på 1586,1 mill. kr eller 19,5 % av sum driftsinntekter.

Avstemming - Arbeidskapitalen				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.1	Omløpsmidler	3 437 826 691,25	2 861 478 835,62	
2.3	Kortsiktig gjeld	1 851 714 068,63	1 796 241 542,34	
Endring arbeidskapital i balanseregnskapet		*1 586 112 622,62*	*1 065 237 293,28*	*520 875 329,34*
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				0,00
Sum endring for avstemming mot drifts- og investeringsregnskapet				*520 875 329,34*

Driftsregnskapet år 2018		Investeringsregnskapet år 2018		Sum
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
+ Sum inntekter 600 - 890	8 147 014 506,79	+ Sum inntekter 600 - 905	1 449 858 082,99	
- Sum utgifter 010 – 590, 690	7 910 035 855,68	- Sum utgifter 010 – 500, 690	3 467 363 385,14	
+ Avskrivninger 590	498 609 591,71			
+ Ekst. finans- innt./-transer 900-905, 920	104 905 913,13	+ Eksterne finans. transer 910, 920, 929	2 430 962 448,91	
- Ekst. finans- utg./-transer 500, 510, 520	500 806 856,37	- Eksterne finans. transer 510, 520, 529	232 269 117,00	
Sum/differanse	*339 687 299,58*	*Sum/differanse*	*181 188 029,76*	*520 875 329,34*

Avstemming mellom regnskapsdelene	
Differanse	0,00
Sum 290/790	0,00
Sum 570/970	0,00
Sum kontoklasse 9	0,00
Sum	-0,00

Note 2 – Pensjon, pensjonsforpliktelser, pensjonsmidler

Fylkeskommunens pensjonsforhold regnskapsføres og rapporteres iht. reglene i regnskapsforskriftens § 13 samt god kommunal regnskapsskikk. Vi viser spesielt til standard (KRS) 6 om notene til årsregnskapet og om innholdet i årsberetningen. Det materielle innholdet i pensjonsføringen er regulert av aktuarberegninger fra pensjonsselskapene. Det er i avslutningen av regnskapet lagt til grunn endelige aktuarberegninger, mottatt i januar 2019.

Pensjonsselskapene er KLP Forsikring og SPK, Statens Pensjonskasse. Det siste ivaretar pensjonsrettighetene til pedagogisk personale.

Pensjonsavtalene som Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommune hadde er sammenslått for Trøndelag fylkeskommune

Vi har i 2018 overført innestående pr 31.12.17 på premiefond i KLP med 39,3 mill.kr til delvis dekning av pensjonspremien. Kontoutskrift for 2018 utsendes ikke før mai 2019 slik at evt. beløp på premiefond pr 31.12.18 ikke blir kjent/beregnet før da.

Hovedtall pensjon 2018:

Beløp i mill. kr		Totalt	KLP	SPK
Sum pensjonskostnader (regnskapsbelastning)	2018	331,3	152,9	178,4
Premieavvik årets	2018	45,3	49,5	-4,2
Amortisert premieavvik fra tidl. år ført	2018	72,6	43,7	28,9
Akkumulert premieavvik i balanse	2018	339,9	228,0	111,9
Pensjonsmidler	2018	4 930,3	2966,5	1 963,8
Pensjonsforpliktelser	2018	5 786,4	3153,4	2 633,0
Netto pensjonsforpliktelse eks. arb.giveravg.	2018	120,7	26,4	94,3

Årets pensjonskostnad i sammendraget over er fylkeskommunens samlede regnskapsførte pensjonskostnader, det vi internt kaller *normalkost* for pensjon før arbeidsgiveravgiften. Denne beregnet som følger: Premie – 2 % ansattedel +/- premieavvik og amortisert tidligere års premieavvik. Det er premien – 2 % ansattedel som er grunnlag for betalbar arbeidsgiveravgift i denne sammenhengen.

Forutsetningene for aktuarberegningene av kostnader, forpliktelser og midler i 2018:

Beskrivelse	KLP		SPK	
	2018	2017	2018	2017
Avkastning pensjonsmidler	4,50 %	4,50 %	4,20 %	4,20 %
Diskonteringsrente	4,00 %	4,00 %	4,00 %	4,00 %
Årlig lønnsvekst	2,97 %	2,97 %	2,97 %	2,97 %
Årlig G-regulering (folketrygden)	2,97 %	2,97 %	2,97 %	2,97 %

Regnskapsføringen av pensjonskostnader, pensjonsforpliktelser, og -midler, bygger på nevnte forutsetninger og informasjon iht. nedenstående talloppstillinger. Disse samsvarer med mottatte aktuarberegninger fra selskapene (beløp i hele kr.):

Pensjonsnote KLP 2018

	Hovedstørrelser fra aktuarberegningen	
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening *(årets opptjening)*	119 116 911
2	*Rentekostnad* av påløpt pensjonsforpliktelse	123 585 381
3	*Forventet avkastning* på pensjonsmidlene	126 760 614
4	*Administrasjonskostnader*	9 456 586
5	Premieinnbetaling inkl adm.kostnader *(forfalt premie)*	174 949 327
6	Utbetalte pensjoner *(utbetalinger)*	119 688 743
5a	Arb.avgift av arbeidsgivers andel av nr 5 (fradratt 2 % lønnstrekk)	*22 278 406*
7	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01. *(faktisk forpliktelse)*	-3 030 361 993
8	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12., full amort.	-3 153 375 542
9	Verdi av pensjonsmidler 01.01. *(faktiske pensjonsmidler)*	2 794 000 506
10	Estimert verdi av pensjonsmidler 31.12., full amortisering	2 966 565 118
11	Netto pensjonsforpliktelse 01.01.(re-estimert/virkelig)	-236 361 487
12	Estimert netto pensjonsforpliktelse 31.12.	-186 810 424
	Årets netto pensjonskostnad §13-1 nr c og §13-3 nr a	
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	119 116 911
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	123 585 381
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-126 760 614
13	**Netto pensjonskostnad eks adm.**	**115 941 678**
	Beregnet premieavvik §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b)	
5-4	Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	165 492 741
13	Årets netto pensjonskostnad	-115 941 678
14	Premieavvik 2018(her positivt)	**49 551 063**
	Sats for arbeidsgiveravgift	14,1 %
14a	*Arbeidsgiveravgift av premieavviket nr 14 (her 14,1%)*	*6 986 700*
	Akkumulert og amortisert premieavvik §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e	
	Antall år premiavvik skal dekkes inn på (1 eller 15/10/7). **Nye regler 2011**	15,10 og 7
15	Akkumulert premiavvik 31.12. forrige år	222 222 097
15a	Sum amortisert premieavvik	-43 777 241
15b	*Arbeidsgiveravgift av 15a*	*-6 172 591*
16	Akkumulert premieavvik 31.12. i regnskapsåret	227 995 919
	Akkumulert estimatavvik §13-3 c og d / §13-4 d2 (tidligere grunnlag amort. estimatavvik)	
17	Estimatavvik forpliktelse	-13 878 716
18	Estimatavvik pensjonsmidler	
19	Netto estimatavvik	-13 878 716

	Spesifisert pensjonsforpliktelse §13-1 nr a og e og §13-2 nr c	
20	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.	-3 030 361 993
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-119 116 911
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-123 585 381
6	Utbetalte pensjoner	119 688 743
21	Estimatavvik forpliktelse IB 1.1.	
22	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12. = UB	**-3 153 375 542**
	Spesifiserte pensjonsmidler §13-1 nr a og e og §13-2 d	
23	Verdi av pensjonsmidler 01.01.	2 794 000 506
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	126 760 614
5-4	Premieinnbetaling ekskl. adm.kostnader	165 492 741
6	Utbetalte pensjoner	-119 688 743
24	Estimatavvik midler 01.01.	
25	Estimert pensjonsmidler 31.12. = UB	**2 966 565 118**
26	Netto balanseført pensjonsforpliktelse *(før avgift)*	-186 810 424
26a	arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse	-26 340 270

Pensjonsnote Statens Pensjonskasse (SPK) 2018

	Hovedstørrelser fra aktuarberegningen	
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening *(årets opptjening)*	153 124 344
2	*Rentekostnad* av påløpt pensjonsforpliktelse	95 380 798
3	*Forventet avkastning* på pensjonsmidlene	75 759 383
4	*Administrasjonskostnader*	4 632 386
5	Premieinnbetaling inkl adm.kostnader *(forfalt premie)*	173 168 238
6	Utbetalte pensjoner *(utbetalinger)* / ***Avregning fra tidligere år***	
5a	*Arb.avgift av arbeidsgivers andel av nr 5 - 2 % lønnstrekk*	20 553 304
7	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.*(brutto)*	-2 612 497 517
8	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12., full amort	-2 633 025 083
9	Verdi av pensjonsmidler 01.01. *(brutto)*	1 961 972 331
10	Estimert verdi av pensjonsmidler 31.12., full amort	1 963 822 153
11	Netto pensjonsforpliktelse 01.01. (reestimert/virkelig)	-650 525 186
12	Estimert netto pensjonsforpliktelse 31.12. (full amort)	-669 202 930
	Årets netto pensjonskostnad §13-1 nr c og §13-3 nr a	
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	153 124 344
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	95 380 798
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-75 759 383
13	**Netto pensjonskostnad eks adm.**	**172 745 759**
	Beregnet premieavvik §13-1 nr d og §13-4 nr a (evt b)	
5-4	Premieinnbetaling ekskl. administrasjonskostnader	168 535 852
13	Årets netto pensjonskostnad	-172 745 759
14	Premieavvik i regnskapsåret	**-4 209 907**
	Sats for arbeidsgiveravgift	14,1 %
14a	*Arbeidsgiveravgift av premieavviket nr 14 (her 14,1%)*	-593 597
	Akkumulert og amortisert premieavvik §13-1 nr e og §13-4 nr c,d,e	
	Antall år premiavvik skal dekkes inn på 1, 7 eller 15. **Nye regler fom 2011**	15, 10 og 7
15	Akkumulert premiavvik forrige år	145 041 634
15a	Sum amortisert premieavvik	-28 895 792
15b	*Arbeidsgiveravgift av 15a*	-4 074 307
16	Akkumulert premieavvik 31.12. (linje 15+15a+14)	**111 935 935**
	Akkumulert estimatavvik §13-3 c og d / §13-4 d2 (grunnlag amortisering est.avvik)	
17	Estimatavvik forpliktelse	-227 977 575
18	Estimatavvik pensjonsmidler	242 445 413
19	Netto estimatavvik før årets amortisering. **Gjelder fram tom 2010.**	14 467 838

	Spesifisert pensjonsforpliktelse §13-1 nr a og e og §13-2 nr c	
20	Påløpt pensjonsforpliktelse 01.01.	-2 612 497 517
1	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	-153 124 344
2	Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	-95 380 798
6	Utbetalte pensjoner	-
21	Amortisert estimatavvik - forpliktelse 1/15 av linje 17. **Nye regler fom 2011**	227 977 575
22	Estimert påløpt pensjonsforpliktelse 31.12. = UB	**-2 633 025 084**
	Spesifiserte pensjonsmidler §13-1 nr a og e og §13-2 nr d	
23	Verdi av pensjonsmidler 01.01.	1 961 972 331
3	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	75 759 383
5-4	Premieinnbetaling ekskl. adm.kostnader	168 535 852
6	Utbetalte pensjoner	-
24	Amortisert estimatavvik - midler 1/15 av linje 18	-242 445 413
25	Estimert pensjonsmidler 31.12. = UB	**1 963 822 153**
26	Netto balanseført pensjonsforpliktelse *(før avgift)*	**-669 202 931**
26a	*Arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse*	-94 357 613

Note 3 – Garantiforpliktelser

Fylkeskommunen har stilt diverse simple garantier overfor tredjeparts långivere. Dette er dels 100 % og dels avgrensede garantistillelser, der eksempelvis kommuner er garantist for det resterende. I FT-sak 66/14 i NT er det gitt simpel garanti for 5,5 mill. kr i inntil 30 år på fremtidig husleie i nybygg for Turneteateret i Trøndelag AS. Husleiegaranti er ikke med i oversikten nedenfor.

Garantiene reguleres ned eller opp i takt med nedbetaling av lån, innfrielse av samme eller at lånevolumet er økt innenfor gitte rammer. Bekreftelse på fylkeskommunens garantiansvar pr. 31.12.18 er innhentet fra långiverne. Endringer i garantiforpliktelsene pr 31.12.18 er ordinære reguleringer samt utvidelse av garanti til Trondheim Bussterminal med 2 mill. kr. Samlet nedgang i garantiforpliktelsene fra 2017 til 2018 var på 689,3 mill. kr.

Garantioversikt for Trøndelag fylkeskommune pr. 31.12.2018						
Kreditorer / långivere	**Lånenummer**	**Garanti gitt til**	**Formål**	**Andel**	**Rest garanti**	**Utløpsdato**
Danske Bank	8601.53.80448	Trondheim Bussterminal	Tverrforbindelse, Brattøra gangbro, refinans	100 %	27 000 000	20.02.2020
Den Norske Bank ASA	74608076917	Fylkets Hus AS	Refinansiering	100 %	17 388 000	28.08.2025
Kommunalbanken	(20060304) nytt: 20090029	Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	Museums-deponi	100 %	1 430 010	23.07.2021
Kommunalbanken	20160115	Steinkjerhallen AS	Refinansiering og nyinv	49 %	75 971 300	06.06.2042
Kommunalbanken	20160501	Kolstad Arena AS	Flerbrukshall	100 %	190 500 000	01.11.2038
KLP Kommunekreditt	8317.52.95944	Idrettstunet AS	Nybygg hybelbygg Meråker vgs	100 %	6 358 692	22.04.2038
KLP Kommunekreditt	8317.50.31726	Trøndelag folkemuseum	Adm.bygg Sagvollen	100 %	2 300 000	01.03.2030
Sertifikatmarket	Utstedte sertifikater/oblig asjonslån	Trøndelag Bomveiselskap AS/Vegamot	E6 Stjør-Tr.heim (62,5 % av antatt lånevolum/Gar.del.	62,5 %%	500 000 000	Selvsk.kau. maks 550 (FT 09/37)
Sertifikatmarket	Utstedte sertifikater NO0010748833	Namdal Bomvegselskap AS	Refinansiering (DNBNor lån innfridd 2010)	100 %	12 000 000	31.12.2027/ selvsk.kausjon inntil 200 Mkr FT 09/74
SUM Garantier 31.12.2018					**832 948 002**	
SUM NT og ST forrige år					1 522 263 574	
ENDRING 2018					689 315 572	Nedgang

Note 4 – Mellomværende - fylkeskommunale foretak

Trøndelag fylkeskommune har ingen foretak.

Note 5 – Aksjer og andeler ført som anleggsmidler, obligasjoner

Orgnr	Konto	Selskapets navn	Anskaffelses-kost kr	Bokført akjseverdi kr	Eierandel i %
	221110001	Aksjer og andeler sektor 110	9 000,00	9 000,00	
994 686 011	221152001	ATB AS	20 000 000,00	20 000 000,00	100,0
931 518 666	221152002	Fylkeshuset AS 100 aksj. a 1000	100 000,00	100 000,00	100,0
	221152003	Tjeldbergodden Utv.AS/4831 aksj. a 93,13	449 911,03	449 911,03	
935 162 718	221152004	Trøndelag Bomveiselskap 150 à 1000+150 à 20	1 513 478,00	1 513 478,00	
	221152005	Trondheim Bussterminal 900 à 1000/8500 á 10	9 400 000,00	9 400 000,00	
988 488 402	221152006	Midtnorsk Filmsenter AS 67 aksjer	67 000,00	67 000,00	67,0
988 669 342	221152007	Fosenvegene AS 500 aksjer à 102	660 000,00	660 000,00	
	221152008	Vegamot 20% aksjeandel	608 000,00	608 000,00	
	221152009	Trondheim Bilkollektiv 11 andeler á 2500,-	27 500,00	27 500,00	
	221152010	Kolstad Arena AS 228 aksjer a 100, inkl stiftelse	27 132,00	27 132,00	
917 091 579	221152011/020	Filminvest3 AS 200 aksjer a 1000,-	400 000,00	400 000,00	
	221152012	Meldalshallen eier 100%	2 000 000,00	2 000 000,00	
	221152013	Biblioteksentralen 30 a 300	9 000,00	9 000,00	
	221200001	Leierettigheter studenthybler	7,00	7,00	
	221200002	Hybelrettigheter Sverresgt. 8	3,00	3,00	
	221200003	Midtnorsk Opplæring 3 aksjer à 100	3 000,00	3 000,00	
988 067 075	221200004/020	OI! Trøndersk mat og drikke AS 24 aksjer à 5000	371 800,00	371 800,00	
	221200005	Hemne Kraftlag - andeler	400,00	400,00	
	221200006	Midt-Norsk reiseliv - andelsbevis	300 000,00	300 000,00	
961 245 117	221200007/020	Trøndelag Reiseliv AS	633 000,00	633 000,00	
	221200008	Leiv Eirikssons AS 14969 aksjer	14 969,00	14 969,00	
	221200009	Museene i Sør-Trøndelag	760 880,00	760 880,00	
914 886 252	221200010	Blått kompetansesenter, 1950000 aksjer à 1	1 950 000,00	1 950 000,00	49,4
	221200011	Trondheim kunsthall 110 askjer á 1000	110 000,00	110 000,00	
	221200012	STFK eiendom AS	10 042 570,00	10 042 570,00	
993 793 515	221200013	Idrettstunet AS	7 779 997,00	7 779 997,00	100,0
995 802 082	221200014	Sportstunet AS	7 247 975,00	7 247 975,00	100,0
956 298 660	221200015	Stiklestad nasjonale kultursenter	8 000 000,00	8 000 000,00	50,0
994 933 787	221200016	Turneteateret i Trøndelag AS	4 200 000,00	4 200 000,00	100,0
929 101 898	221200017	Steinkjerhallen AS 40 aksjer	10 040 000,00	10 040 000,00	40,0
946 282 596	221200018/020	Fylkes hus AS, Steinkjer	10 450 000,00	10 450 000,00	100,0
985 706 093	221200020	T:Lab AS	500 000,00	500 000,00	8,0
984 777 779	221200020	Leiv Erikson Nyskaping AS	875 000,00	875 000,00	1,5
987 794 453	221200020	Lierne nasjonalparksenter IKS	100 000,00	100 000,00	20,0
981 401 093	221200020	Namdal Bomvegselskap AS	105 000,00	105 000,00	22,3
975 856 828	221200020	Sentrumsgården AS	900 000,00	900 000,00	15,0
812 822 012	221200020	Tidligfasefondet	7 500 000,00	7 500 000,00	49,8
989 229 389	221200020	Trøndelag forskning og utvikling	510 000,00	510 000,00	10,2
991 500 502	221200021	Museet Midt IKS	150 000,00	150 000,00	33,0
998 528 011	221200022/020	Sikkerhetssenter Rørvik AS	1 795 500,00	1 795 500,00	23,0
	221200023	Div mindre andeler	128 262,00	128 262,00	
986 399 445	221395001	Innovasjon Norge, andel 2,58 %	1 010 526,00	1 010 526,00	
938 708 606	221550001	KLP egenkapitalinnskudd	94 177 998,00	94 177 998,00	
	221650001	Idrettshall Husby Skole	4 921 000,00	4 921 000,00	
	221650002	Innsk. Idrettshall Oppdal Vgs	1 200 000,00	1 200 000,00	
	221650003	Innsk. Idrettshall Malvik Vgs	3 940 000,00	3 940 000,00	
	221650004	Innsk. Idrettshall Melhus Vgs	5 424 000,00	5 424 000,00	
	221650005	Innsk. Rissahallen FT 46/89	3 500 000,00	3 500 000,00	
	221650006	Innsk. Idrettshall Hitra Vgs	3 600 000,00	3 600 000,00	
	221650007	Innsk. Hemnehallen	3 503 525,00	3 503 525,00	
	221650008	Innsk. Teknologisk inst.	165 000,00	165 000,00	
919 902 310	221650009	Egenkapitalinnskudd Revisjon Midt-Norge	600 000,00	600 000,00	
995 442 345	221650010	Egenkapitalinnskudd TkMN	1 300 000,00	1 300 000,00	66,0
987 672 196	221650011	Egenkapitalinnskudd Konsek Trøndelag IKS	710 000,00	710 000,00	
	221890001	Studentsamskipnaden 40 hybler a 30000	1 200 000,00	1 200 000,00	
	221890002	Skjetlein gårdsbruk div. andeler	3 000,00	3 000,00	
556503-2322	221900001/020	Naboer AB, 100 aksjer a SEK 100	74 160,00	74 160,00	
			235 068 593,03	**235 068 593,03**	

Endring 2018:	
Aksjekjøp Idrettstunet AS	7 779 997,00
Aksjekjøp Sportstunet AS	7 247 975,00
EK-innskudd KLP	8 241 145,00
Omgjøring utlån til Aksjer Blått Kompetansesen	1 950 000,00
Nedskriving aksjekapital Blått Kompetansesente	-50 000,00
Tilbakebet kapital fra KomSek	-40 000,00
Tilbakebet kapital fraRevisjon Midt Norge	-54 000,00
Sum endring	25 075 117,00

Utlån til Blått Kompetansesenter er i 2018 omgjort til aksjer og tidligere aksjekapital er nedskrevet.

Avstemming av aksjer og andeler:

Aksjer og andeler				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.21	Aksjer og andeler	235 068 593,03	209 993 476,03	25 075 117,00
Sum		*235 068 593,03*	*209 993 476,03*	*25 075 117,00*
Sum endring balanseregnskapet				25 075 117,00

Driftsregnskapet år 2018		Investeringsregnskapet år 2018		Sum
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
		929	94 000,00	
		529	25 219 117,00	
		Differanse	25 125 117,00	25 125 117,00

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	-50 000,00
Blått kompetansesenter	50 000,00
Etter korr.	0,00

Note 6 – Egenkapital og fond - Avsetning og bruk

Egenkapitalen består av fonds, regnskapsmessig mer- eller mindreforbruk, udisponert/udekket i investeringsregnskapet samt kapitalkontoen.

Fondene er dels bundne fonds (øremerkede midler) og dels frie fonds eller disposisjonsfond. Endring i egenkapitalen og fonds, skal stemme med endringen i de øvrige deler av regnskapet.

Sammenhengen og avstemming mellom regnskapsdelene framgår bl.a. av note 1.

Avstemming av egenkapital:

Avstemming - Egenkapitalen				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.5	Egenkapital	8 557 461 708,71	7 621 304 465,76	
2.5990	Kapitalkonto	6 971 349 085,09	6 556 067 171,48	
Differanse		*1 586 112 623,62*	*1 065 237 294,28*	*520 875 329,34*

Driftsregnskapet år 2018		Investeringsregnskapet år 2018		Sum
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
- Sum bruk av avsetninger 930 - 960	783 423 787,42	Sum bruk av avsetninger 930 - 960	70 031 659,76	
- årets underskudd 980	0,00	- årets underskudd 980	0,00	
+ Sum avsetninger 530 – 570	980 569 478,46	Sum avsetninger	317 136 283,45	
+ årets overskudd 580	76 625 014,61	+ årets overskudd 580	0,00	
- Overføring til invest. regnskapet 570	65 916 593,93	- Overføring fra invest. Regnsk 970	65 916 593,93	
Sum/differanse	*-339 687 299,58*	*Sum/differanse*	*-181 188 029,76*	*-520 875 329,34*

Avstemming mellom regnskapsdelene	
Differanse	0,00

Avstemming og spesifikasjon av fonds:

Fond				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.56 – 2.58	Disposisjonsfond	1 091 897 113,78	779 374 264,64	312 522 849,14
2.55	Bundne invest. fond	3 789 475,20	3 943 120,10	-153 644,90
2.53 – 2.54	Ubundne invest. fond	5 907 980,53	4 349 125,53	1 558 855,00
2.51 – 2.52	Bundne driftsfond	407 893 039,50	507 305 061,55	-99 412 022,05
Sum	*Fond*	*1 509 487 609,01*	*1 294 971 571,82*	*214 516 037,19*

Driftsregnskapet år 2018		Investeringsregnskapet år 2018		Sum
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
940	491 311 827,27	940 + 948	19 700 000,00	
540	823 534 676,41	548	1 558 855,00	
Differanse	332 222 849,14	Differanse	-18 141 145,00	314 081 704,14
950	206 883 660,24	950	50 331 659,76	
550	157 034 802,05	550	614 851,00	
Differanse	-49 848 858,19	Differanse	-49 716 808,76	-99 565 666,95
Endring drifts- og investeringsregnskapet				*214 516 037,19*

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Avstemming av regnskapsmessig resultat:

Regnskapsmessig mindreforbruk/overskudd				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.5950	Regnskapsmessig overskudd	76 625 014,61	85 228 299,91	-8 603 285,30
2.5960	Udisponert i inv.regnskapet	0,00	0,00	0,00
				-8 603 285,30

Driftsregnskapet år 2018		**Investeringsregnskapet år 2018**		**Sum**
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
930	85 228 299,91	930	0,00	
580	76 625 014,61	580	0,00	
Differanse	-8 603 285,30	Differanse	0,00	-8 603 285,30

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Regnskapsmessig merforbruk/underskudd				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.5900	Regnskapsmessig underskudd	0,00	0,00	0,00
2.5970	Udekket i investeringsregnskapet	0,00	-314 962 577,45	314 962 577,45

Driftsregnskapet år 2018		**Investeringsregnskapet år 2018**		**Sum**
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
980	0,00	980	0,00	
530	0,00	530	314 962 577,45	
Differanse	0,00	Differanse	-314 962 577,45	-314 962 577,45

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Note 7 – Kapitalkonto

Kapitalkontoen inngår i egenkapitalen sammen med egenkapitalens fondsdel, og er en del av det totale verdikretsløpet. Kapitalkontoen har en egen funksjon fylkeskommuneregnskapet og viser hovedsakelig den samlede egenfinansiering av anleggsmidler.

KAPITALKONTO pr. 31.12.2018

Inngående balanse					*6 556 067 171,48*
Avgang fast eiendom og anlegg	D				
Av- og nedskrivning fast eiendom og anlegg	D	464 202 267,63			
	K			Aktivering av fast eiendom og anlegg	2 589 520 600,00
	K			Oppskrivning fast eiendom og anlegg (konvertering)	1 200 243,84
Av- og nedskrivning av utstyr, maskiner og transportmidler	D	34 407 324,08			
Nedskrivning utstyr (konvertering)	D	87 665,67			
	K			Aktivering av utstyr, maskiner og transportmidler	47 211 600,00
Avgang aksjer og andeler	D	144 000,00			
	K			Kjøp av aksjer og andeler	25 219 117,00
	K			Utlån	185 050 000,00
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)	D	55 608 216,00			
Avskrivning utlån	D	41 500,00			
Bruk av midler fra eksterne lån	D	2 375 260 232,91			
	K			Avdrag på eksterne lån	358 611 204,46
Økning pensjonsforpliktelser	D	212 051 138,40			
	K			Økning pensjonsmidler	350 271 493,00
Utgående balanse		*6 971 349 085,09*			
		10 113 151 429,78			**10 113 151 429,78**

I noten for kapitalkonto er det to ekstraordinære linjer for 2018.

Årsaken er konvertering av anleggsregisteret fra Nord-Trøndelag fylkeskommune til Trøndelag fylkeskommune.

For NT sin del stemte ikke verdiene i anleggsregisteret med hovedbok.
For Sør-Trøndelag fylkeskommune sin del er det ikke tilsvarende avvik.

Differansen er 1 112 578,17 kr som tilsvarer en netto oppskrivning av anleggsmidlene i balansen for TF sammenlignet med NT.

Anlegg 1624 er redusert med	-89 890,67
Anlegg 1667 er økt med	2 225,00
Anlegg 6230 er økt med	1 875 150,00
Anlegg 6320 er redusert med	-674 906,16
Netto økning	1 112 578,17

Note 8 – Salg av finansielle anleggsmidler

Trøndelag fylkeskommune har ikke finansielle anleggsmidler som er solgt i 2018.

Note 9 – Interkommunalt samarbeid Frøya Kultur og kompetansesenter

Prosjektet som føres under 322628 Guri Kunna videregående skole er et interkommunalt samarbeid mellom Frøya kommune og Trøndelag fylkeskommune iht. Kommunelovens § 27 og administreres av Seksjon Eiendom. Samarbeidsprosjektet startet opp i 2014 i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Mindreforbruket i 2018 på 360.700,- kr er satt av til bundet driftsfond. Fondet har pr 31.12.2018 en saldo på 1.598.823.kr.

Konto	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik
Utgifter drift	3 690 325	3 480 597	209 728
Inntekter drift	-1 451 442	-1 380 597	-70 845
Finansieringskostnader	259	0	259
Avsatt bundet driftsfond	360 700	500 000	-139 300
Resultat	**2 599 842**	**2 600 000**	**-158**

Note 10 – Kommunale foretak

Trøndelag fylkeskommune har ikke foretak jfr. note 4.

Note 11 – Maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs

Trøndelag fylkeskommune har i 2018 ikke tilbudt maritime og offshorerelaterte sikkerhetskurs i markedet i tillegg til den ordinære opplæringen. Ytre Namdal

er deleier i et AS som har dette tilbudet. Skolen kjøper kurs til sine egne elever fra dem

Note 12 – Tannhelsetjeneste og spesifikasjon av regnskap

Iht. forskrift av 19.12.2014 til tannhelsetjenesteloven er det fra 01.01.2015 krav til føring av adskilte regnskaper i § 5. Som følge av dette er notekravet tatt inn i GKRS nr. 6 om noter i årsregnskapet. Resultatoppstillingene skal gis som tilleggsopplysninger i note til årsregnskapet. Begrunnelsen for dette er at vi skal kunne dokumentere at vi ikke bruker statlige midler til ulovlig subsidiering av voksenbehandlingen, noe som er ulovlig etter EØS-reglene om statsstøtte. Inntektene fra betalende pasienter må dekke alle utgiftene og gi en rimelig fortjeneste.

I NTFK var det i 2015 en omfattende gjennomgang av tannhelseregnskapet med formål å dele opp de forskjellige deler av virksomheten knyttet til

1. Tannhelsetjenester som tilbys helt eller delvis vederlagsfritt til pasienter
2. Tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling i områder hvor det ikke er annet tilstrekkelig tilbud
3. Tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling i områder med konkurranse fra private tjenesteytere.

Som basis ble 2014-regnskapet gjennomgått i detalj for å kartlegge utgiftene/inntektene, problemstillingene med fordeling av kostnader, antatt timebruk og vurdering av område. Utgifter og inntekter ble fordelt (til kategorien konkurranseutsatt virksomhet) etter følgende prinsipper:

A. Utgifter og inntekter som i sin helhet kan knyttes til behandling av prioriterte pasienter og andre oppgaver som tilhører «samfunnsoppdraget», dvs. ikke tilhører konkurranseutsatt virksomhet, utelates.
B. Utgifter og inntekter som kun gjelder behandling av betalende pasienter, fordeles i sin helhet til regnskapet for konkurranseutsatt virksomhet.
C. Utgifter og inntekter som er knyttet kun til pasientbehandlingen, fordeles etter andel av tid brukt til pasientbehandling.
D. Andre utgifter og inntekter, de som med andre ord ikke er knyttet kun til pasientbehandlingen, fordeles etter andel av total arbeidstid. Begrunnes med at annen tid i all hovedsak benyttes til samfunnsoppdraget.

Tannlegenes tidsbruk (data hentet ut fra OPUS) på ulike oppgaver (tannbehandling av prioriterte pasienter, behandling av betalende pasienter og andre oppgaver) i de enkelte distrikt ble lagt til grunn. I tillegg til hovedprinsippene ovenfor foreligger det et eget notat som nærmere beskriver fordelingen av utgifter.
Etter gjennomgangen ble resultatet at det i 2014 var overskudd i alle distrikter på voksenbehandling. Vår vurdering var derfor at det var tilstrekkelig med en

todeling av regnskapet, da vi ikke hadde tannhelsedistrikter etter punkt 2 ovenfor hvor det var behov for subsidiering av tannhelsetjenester som tilbys voksne mot betaling.
Vi besluttet i 2015 at prinsippene for fordeling av utgifter skulle gjennomgås hvert tredje år. Dette ble gjort i 2018, og vi har funnet at prinsippene uten endringer kan benyttes i TRFK.

Resultatoppstilling for 2018 i kr:

Samlet for hele Trøndelag		
Beskrivelse	Regnskap	Regnsk betalende
Lønn	219 957 510	31 158 062
Fordelte adm kostnader	2 690 000	2 690 000
Kjøp av varer og tjenester	55 483 188	11 703 303
Kap. kostn. og avskrivninger	7 377 524	1 698 139
Brukerbetaling	-81 422 000	-47 240 356
Refusjoner	-23 277 209	-5 012 520
SumTrøndelag	**180 809 011**	**-5 003 372**

Regnskap pr. tannhelsedistrikt		
Tannhelsedistrikt	Regnskap	Regnsk betalende
Tannhelse felles	13 941 600	5 570 206
Namdal tannhelsedistrikt	23 393 283	-1 746 407
Innherred tannhelsedistrikt	21 788 966	-1 463 561
Værnes tannhelsedistrikt	24 614 595	-955 418
Trondheim nord tannhelsedistrikt	21 681 312	-3 749 807
Trondheim øst tannhelsedistrikt	18 348 592	-3 393 070
Trondheim syd tannhelsedistrikt	17 232 954	734 686
Sørvest tannhelsedistrikt	19 630 224	-3 204 531
Innlandet tannhelsedistrikt	20 177 485	-7 782 309
Sum Trøndelag	**141 001 303**	**-5 003 372**

2018-regnskapet viser et solid overskudd på voksenbehandlingen i fylket sett under ett.
Tabellen foran viser et underskudd på 0,73 mill. kr i Trondheim sør tannhelsedistrikt. Dette skyldes skifte i flere tannlegestillinger enn forutsatt i beregningsmodellen. Skifte i en tannlegestilling er anslått å koste 0,5 mill. kr. Det var skifte i flere stillinger i Trondheim sør i 2018. Det er flere enn det som er lagt inn i modellen. Dersom vi korrigerer for dette, var det også i 2018 overskudd på voksenbehandlingen i alle distrikter.

Note 13 – Klassifisering omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Klassifisering av disse gruppene er gjort i henhold til regnskapsforskrift og standarder.

Note 14 – Leverandørgjeld, kundefordringer, utlån

Leverandører

I 2018 innhentet vi saldoforespørsler fra 10 store leverandører. For øvrig vises til generell og løpende oppfølging av fylkeskommunens leverandørreskontro. Fylkeskommunen samhandler med en rekke leverandører med dels store innkjøp. Som en illustrasjon på dette vises til oversikten nedenfor med leveranser/innkjøp over 10 mill. kr i 2018. Beløp i hele kr:

Leverandørnavn	Beløp i kr
Statens vegvesen	2 933 297 921
ATB AS	1 147 678 883
KLP	183 928 154
Statnes pensjonskasse, SPK Forsikring	177 087 314
Skanska Norge AS	143 530 880
Trondheim kommune	117 968 915
FosenNamsos Sjø AS	96 307 181
RUTA Entreprenør AS	81 119 598
Trondheim kommune	62 116 384
Trøndelag fylkeskommune	53 985 519
SIEMENS AS	50 336 056
Næringsbygg AS	48 418 922
Veidekke Entreprenør AS	42 715 878
MUSEENE I SØR-TRØNDELAG AS	42 194 553
Innovasjon Norge	40 700 000
NTE Marked AS	38 195 408
Consto Midt-Norge AS	34 962 474
Grande Entreprenør AS	34 229 808
Rogaland Taxi AS	31 818 691
Atea AS E-Faktura	31 493 775
Cavotec Micro-Control AS	28 798 706
KN Entreprenør AS	26 527 713
St. Olavs Hospital HF	25 872 581
Torghatten Trafikkselskap AS	25 417 525
Oppdal kommune	23 229 446
Pedersen Birger AS	21 035 957
Telenor Ucom AS	19 128 399

Leverandørnavn	Beløp i kr
Innovasjon Norge	18 332 813
Elkjøp Norge AS	17 631 715
BERG-HANSEN REISEBUREAU TRONDHEI	17 410 204
NTNU	17 401 309
Plandent AS	16 922 848
KS	16 607 005
FUGLESANGDAHL AS	16 383 018
NETTBUSS AS	16 234 747
Trøndelag Teater AS	16 138 905
CAVERION NORGE AS	15 586 242
Virtus Advokat AS	15 027 972
Verdal kommune	14 151 306
STATKRAFT VARME AS	13 826 720
Trondheim Symfoniorkester	13 420 347
Stiklestad Nasjonale Kultursenter AS	13 395 486
NORWEGIAN ELECTRIC SYSTEMS AS	12 245 625
Lierne kommune	12 234 040
Lindbak AS	11 904 814
SOPRA STERIA AS	11 510 407
International Software Technology AS	11 481 861
Levanger kommune	11 459 129
TTT Administrasjon AS	11 237 065
Crayon AS	10 919 007
Melhus kommune	10 375 393
Inderøy kommune	10 117 293
Stjørdal kommune	10 084 192
Telenor Norge AS	10 065 212
Namsos kommune	10 046 247

Kundefordringer
Kundefordringer gjennomgås løpende og fordringer som ikke lar seg inndrive sendes inkasso. Vi har avtale med Lindorff AS. Kreditorforeningen i Nord-Trøndelag har fortsatt en del gamle krav for inndriving før ny avtale ble inngått. Det er i 2018 tapsført og korrigert kundefordringer med tilsammen 278.377,- kr i driftsregnskapet.

Utlån

Utlån i hele kr			Endring 2018
222110001	Sikkerhetssenter Rørvik AS SSR	124 450,00	-41 550
222151001	Nord-Trøndelag Elverk	45 100 000,00	-50 000 000
222152001	Trondheim Bussterminal AS	14 422 491,00	
222152002	Fosenvegene AS	602 788 649,00	185 050 000
222152003	Fylkeshuset AS	42 250 000,00	-3 250 000
222200001	Blått Kompetansesenter AS	0,00	-1 950 000
222200002	STFK Eiendom AS	27 700 000,00	
222650001	Trondheim kommune Bibiliotek FU 155/8	15 658 000,00	
222650002	Åfjord kommune	11 073 338,00	-366 666
222650003	Bjugn kommune	3 900 000,00	
222650004	Ørland kommune	4 300 000,00	
Sum pr 31.12.2018		**767 316 928,00**	**129 441 784**

Utlån til Blått Kompetansesenter AS er i 2018 omgjort til aksjekapital iht. FU-sak 89/18.

Utlån til Fosenvegene er i 2018 gitt med 185.050.000,- kr.

Note 15 – Utstyr, maskiner, transportmidler, eiendommer og anlegg

Anleggsmidler skal vurderes til anskaffelseskost. Anleggsmidler som har begrenset økonomisk levetid, skal avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Følgende avskrivningsperioder skal legges til grunn iht. forskrift om Årsregnskap § 8:

5 år	EDB-utstyr, kontormaskiner og lignende.
10 år	Anleggsmaskiner, maskiner, inventar og utstyr, verktøy og transportmidler og lignende.
20 år	Brannbiler, parkeringsplasser, trafikklys, tekniske anlegg (VAR), renseanlegg, pumpestasjoner, forbrenningsanlegg og lignende.
40 år	Boliger, skoler, barnehager, idrettshaller, veier og ledningsnett og lignende.
50 år	Forretningsbygg, lagerbygg, administrasjonsbygg, sykehjem og andre institusjoner, kulturbygg, brannstasjoner og lignende.

Anleggsmidler i form av utstyr, transportmidler og eiendommer er spesifisert nærmere nedenfor. Henvisningene er hovedgrupper i balansen.

Utstyr 5 år 224080010

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	120 796 205
- akk. avskrivninger	87 218 725
= Inngående balanse 1.1	33 577 480
- Avskrivninger	13 025 993
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	3 187 500
= Utgående balanse 31.12	23 738 987

Utstyr 10 år 224080020

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	196 293 134
- akk. avskrivninger	95 195 563
= Inngående balanse 1.1	101 097 571
- Avskrivninger	15 950 982
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	34 881 500
= Utgående balanse 31.12	120 028 089

Maskiner 10 år 224080030

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	57 300 562
- akk. avskrivninger	23 851 732
= Inngående balanse 1.1	33 448 830
- Avskrivninger	5 430 349
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	9 142 600
= Utgående balanse 31.12	37 161 081

Anlegg 20 år 227080050

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	1 009 500
- akk. avskrivninger	363 785
= Inngående balanse 1.1	645 715
- Avskrivninger	65 744
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	57 713 700
= Utgående balanse 31.12	58 293 671

Skolebygg 40 år 227080020

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	7 675 517 729
- akk. avskrivninger	1 175 724 073
= Inngående balanse 1.1	6 499 793 656
- Avskrivninger	208 269 057
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	568 796 200
= Utgående balanse 31.12	6 860 320 799

Bygg 40 år 227080010

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	552 902 627
- akk. avskrivninger	54 859 736
= Inngående balanse 1.1	498 042 891
- Avskrivninger	14 444 825
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	128 822 800
= Utgående balanse 31.12	612 420 866

Bygg 50 år 227080030

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	192 881 888
- akk. avskrivninger	32 515 625
= Inngående balanse 1.1	160 366 263
- Avskrivninger	4 718 726
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	0
= Utgående balanse 31.12	155 647 537

Veger 40 år 227080040

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	8 986 064 249
- akk. avskrivninger	894 609 482
= Inngående balanse 1.1	8 091 454 767
- Avskrivninger	236 703 916
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	1 831 516 800
= Utgående balanse 31.12	9 686 267 651

Ikke avskrivbare anlegg 227080000

Endringen i bokført verdi fremkommer slik (beløp i hele kr)

Anskaffelseskost	39 856 363
- akk. avskrivninger	0
= Inngående balanse 1.1	39 856 363
- Avskrivninger	0
- Nedskrivninger	0
+ Nyaktivering	2 671 100
= Utgående balanse 31.12	42 527 463

For sammenhengens skyld tas med avstemming mellom anleggsmidler, langsiktig gjeld og egenfinansiering av anleggsmidler i form av kapitalkontoen.

Kretsløp 3 - Anleggsmidler og langsiktig gjeld				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.2	Anleggsmidler (+ v/økning)	23 529 178 937,81	21 004 885 600,35	2 524 293 337,46
2.4	Langsiktig gjeld (- v/økning)	16 557 829 851,73	14 448 818 427,88	-2 109 011 423,85
Differanse				*415 281 913,61*
	Memoriakonto for ubruke lånemidler			
2.9100	(+ økning / - reduksjon)			0,00
Sum endring i balanseregnskapet (beregnet endring kapitalkonto)				*415 281 913,61*

Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.5990	Kapitalkonto	6 971 349 085,09	6 556 067 171,48	415 281 913,61

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Note 16 – Langsiktig gjeld og avdrag på lån

Eksterne lån				
Kapittel	**Balanseregnskapet**	**R år 2018**	**R år 2017**	**Endring**
2.45 – 2.49	Andre lån	10 650 731 344,73	7 749 082 316,28	2 901 649 028,45
2.43 – 2.44	Sertifikatlån	0,00	0,00	0,00
2.41 – 2.42	Ihendehaverobl. lån	0,00	885 000 000,00	-885 000 000,00
Sum 2.4	*Langsiktig gjeld*	*10 650 731 344,73*	*8 634 082 316,28*	*2 016 649 028,45*
Endring memoriakonto for ubrukte lånemidler (+/-)				0,00
Sum endring balanseregnskapet				2 016 649 028,45

Driftsregnskapet år 2018		Investeringskapet år 2018		Sum
Art	**Beløp**	**Art**	**Beløp**	
		910	2 375 260 232,91	
510	336 611 204,46	510	22 000 000,00	
Sum	*336 611 204,46*	*Differanse*	*2 353 260 232,91*	*2 016 649 028,45*

Avstemming mellom regnskapsdelene	Beløp
Differanse	0,00

Trøndelag fylkeskommune foretar sine innlån gjennom eget lånefond slik at hele fylkeskommunens langsiktige lånegjeld er tatt opp gjennom lånefondet. Ved sammenslåingen av Sør- og Nord-Trøndelag fra 01.01.2018 ble det vedtatt at den nye fylkeskommunen skulle videreføre ordningen med lånefond. Lån tatt opp i Nord-Trøndelag, på til sammen kr 2 529 678 588, ble overført til lånefondet. Se eget regnskap for lånefondet.

	Lånenummer	Saldo pr. 31.12.18 (kr)	Margin (3 mnd Nibor +)	Rente pr. 31.12.18	Neste rente-regulering	Forfall
Obligasjonslån						
Danske Bank	NO0010804248	300 000 000	+0,150 %	1,430 %	20.03.2019	20.03.2019
Danske Bank	NO0010807027	300 000 000	+0,216 %	1,326 %	01.01.2019	30.09.2019
Danske Bank	NO0010819360	500 000 000	+0,099 %	1,389 %	17.03.2019	16.03.2020
Danske Bank	NO0010821457	500 000 000	+0,115 %	1,195 %	21.01.2019	20.04.2020
Danske Bank	NO0010792864	500 000 000	+0,413 %	1,583 %	11.02.2019	10.05.2021
Danske Bank	NO0010833882	500 000 000	+0,230 %	1,330 %	04.01.2019	04.10.2021
Swedbank	NO0010788250	500 000 000	+0,514 %	1,804 %	11.03.2019	09.03.2022
SEB	NO0010799331	500 000 000	+0,4735 %	1,754 %	22.03.2019	23.06.2022
Nordea	NO0010821209	500 000 000	+0,359 %	1,569 %	28.02.2019	28.08.2023
Lån med obligasjonsvilkår						
Kommunalbanken	20170210	300 000 000	+0,280 %	1,560 %		25.03.2019
Kommunalbanken	20170359	300 000 000	+0,270 %	1,550 %	27.03.2019	27.06.2019
Kommunalbanken	20170199	379 221 000	+0,370 %	1,650 %	20.03.2019	18.03.2020
Kommunalbanken	20180541	500 000 000	+0,355 %	1,570 %	23.02.2019	23.11.2022
Kommunalbanken	20180244	500 000 000	+0,380 %	1,660 %	24.03.2019	22.06.2023
Kommunalbanken	20180579	500 000 000	+0,480 %	1,760 %	10.03.2019	11.12.2023
Kommunalbanken	20180336	500 000 000	+0,395 %	1,655 %	07.03.2019	06.09.2024
Kommunalbanken	20070109	10 541 180	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	20.09.2028
Kommunalbanken	20100314	250 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	19.06.2030
Kommunalbanken	20100316	200 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	19.06.2030
Kommunalbanken	20100882	19 409 160	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	18.12.2030
Kommunalbanken	20110510	350 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	17.09.2031
Kommunalbanken	20120156	200 000 000	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	18.03.2037
Lån i KLP						
KLP	83175285566	223 731 888	+0,600 %	1,880 %	20.03.2019	21.12.2037
Sertifikater						
Nordea	NO0010839996	500 000 000		1,408 %		19.06.2019
Nordea	NO0010827090	300 000 000		1,190 %		02.07.2019
DNB	NO0010835044	300 000 000		1,372 %		24.10.2019
Lån med sertifikatvilkår						
Kommunalbanken	20180114	300 000 000		1,140 %		21.03.2019
Kommunalbanken	20180185	300 000 000		1,203 %		20.05.2019
Sum		**10 032 903 228**				

Av fylkeskommunens samlede lånegjeld på 10 033 mill. kr anslås den selvfinansierende gjelden å utgjøre 300 mill. kr. I tillegg er noen lån vedr. Skolebruksplan 3 vedtatt som selvfinansierende.
I tillegg kommer lån til Fosenvegene AS på 602,8 mill. kr som gjelder forskottering av bompengeinntekter.
Det er også gitt et rentebærende lån til Fylkeshuset AS som pr. 31.12.2018 utgjør 42,250 mill. kr.
Dessuten gis det statlig rentekompensasjon for lån på ca. 2 200 mill. kr som fordeler seg med ca. 1 800 mill. kr til vei og 423 mill. kr til skolebygg.

Det er i løpet av årene 2011 til 2015 inngått rentesikringsavtaler med start fra juni 2011 til april 2015. I 2018 er det inngått ytterligere 3 avtaler med oppstart i 2020. Iht. KRS 11 (F) pkt. 3.6 gis følgende noteopplysninger for sikringen:

a) Sikringene er, iht. Reglement for finansforvaltning pkt. 4.2.1, gjort som renteswaper.
b) Sikringene gjelder sikring av lånerenterisiko for å sikre finansiering av investeringer til lavest mulig rentekostnad, jfr. Reglement for finansforvaltning pkt. 4.1.
c) Sikringene har en løpetid på opptil 13 år med sluttdatoer fra 18.12.2019 til 02.03.2033.

Fylkeskommunen har pr. 31.12.2018 følgende rentebytteavtaler:

Renteswap	**Start-dato**	**Slutt-dato**	**Rest-hovedstol (mill.kr)**	**Fast rente (%)**	**Variabel rente pr. 31.12.2018 (%)**	**Markedsverdi Pr. 31.12.2018 (kr)**
Danske Bank						
49051	15.06.11	17.06.20	100	3,840	1,28 %	-3 714 009
04375	15.01.15	15.01.25	200	1,970	1,07 %	-2 640 247
0491T	15.01.15	15.01.25	200	1,690	1,07 %	740 386
0503J	19.01.15	15.01.25	200	1,710	1,07 %	498 912
0527M	21.01.15	15.01.25	200	1,660	1,07 %	1 102 597
05565	27.01.15	15.01.25	200	1,590	1,07 %	1 947 755
0671Y	04.02.15	15.01.25	200	1,600	1,07 %	1 827 018
0761P	27.02.15	15.01.25	200	1,780	1,07 %	-346 246
0794M	10.03.15	15.01.25	200	1,930	1,07 %	-2 157 299
08040	12.03.15	15.01.25	200	1,880	1,07 %	-1 553 615
09502	10.04.15	15.01.25	200	1,760	1,07 %	-104 772
Sum Danske Bank			*2 100*			*-4 399 519*
Nordea	18.12.13	15.12.21	100	3,822	1,28 %	-6 790 899
Nordea	18.12.13	20.12.23	100	3,838	1,28 %	-10 351 651
Nordea	17.12.14	16.12.26	100	3,889	1,28 %	-14 857 755
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,590		-9 068 253
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,590		-9 068 253
Nordea	02.03.20	02.03.33	200	2,610		-9 517 099
Sum Nordea			*900*			*-59 653 910*
SMN1	15.06.11	18.12.19	100	3,795	1,28 %	-2 471 177
Sum totalt			**3 100**			-66 524 606

Dette gir en markedsverdi pr. 31.12.2018 i vår disfavør på kr 66 524 606.

AVDRAG PÅ LÅNEGJELD I FORHOLD TIL KOMMUNELOVENS KRAV TIL MINSTEAVDRAG
Kommuneloven § 50 nr 7 a

Grupper av anleggsmidler	Maks levetid	Vegd levetid anleggsgruppen	Saldo	Vektet snitt
Utstyr 5 år	5	2,60	23 738 987	0,00
Utstyr 10 år	10	7,66	120 028 089	0,05
Maskiner 10 år	10	7,11	37 161 081	0,02
Anlegg 20 år	20	10,04	58 293 671	0,03
Bygg 40 år	40	35,48	612 420 866	1,23
Skolebygg 40 år	40	32,54	6 860 320 799	12,69
Bygg 50 år	50	36,69	155 647 537	0,32
Veger 40 år	40	36,06	9 686 267 651	19,85
Ikke-avskrivbare anlegg			42 527 463	
SUM			**17 596 406 145**	**34,20**

Utregning av minimumsavdrag		**Minimum årlig avdrag**
IB Langsiktig gjeld	14 448 818 428	
- IB pensjonsforpliktelser	5 814 736 112	
= Samlet lånegjeld i vektingen	**8 634 082 316**	**252 468 901**
Låneavdragsprosent		**2,92 %**

Betalte avdrag i henhold til KL sitt krav til minsteavdrag		
Betalte avdrag		
Ordinære avdrag i driftsregnskapet	336 611 204	
Ekstraordinære avdrag i investeringsregnskapet	22 000 000	358 611 204
Mer betalt i avdrag enn KL sitt minstekrav		106 142 303

Note 17 – Vesentlige transaksjoner og uavklarte forhold

Det har ikke vært gjennomført transaksjoner av betydning i 2018 utover planlagt drift og investering og avvik fra dette i form av merinntekter og mindreutgifter.

Note 18 – Vesentlige forpliktelser, avtaler

Fylkeskommunen har en 20-årig leieavtale med Fylkets Hus AS. Denne utgår i 2019. Avtalen representerer en årlig kostnad for fylkeskommunen på 9,71 mill. kr (inkl. mva).

Om garantiforpliktelser, se note 3.

Note 19 – Organisering av virksomheten, utskillelse av virksomhet

Trøndelag fylkeskommune eier mindre andeler i en rekke selskaper og andelslag, jfr note 5. Bakgrunn for eierskapet i det enkelte eierskap varierer.

Trøndelag fylkeskommune har 6 heleide aksjeselskap som er Turneteateret i Trøndelag AS, Atb AS, Fylkets Hus AS Steinkjer, Fylkeshuset AS Trondheim, Sportstunet AS og Idrettstunet AS.

Innenfor kontroll og tilsyn kjøper fylkeskommunen ved kontrollutvalget, tjenester fra Kommunerevisjon Midt Norge SA og KonSek Trøndelag IKS.

Organisasjonskart

Etter vedtak i de to fylkestingene den 27. april 2016, vedtok Stortinget 08.06.2016, sammenslåing av Nord- og Sør-Trøndelag fylkeskommuner, med virkning fra 01.01.2018. I sammenslåingsprosessen har ei fellesnemnd vært det øverste politiske nivået. Det nye fylkestinget for Trøndelag fylkeskommune konstituerte seg i 18.oktober 2017. Da ble fylkesutvalg og hovedutvalg valgt.

Den administrative organiseringen i Trøndelag fylkeskommune:

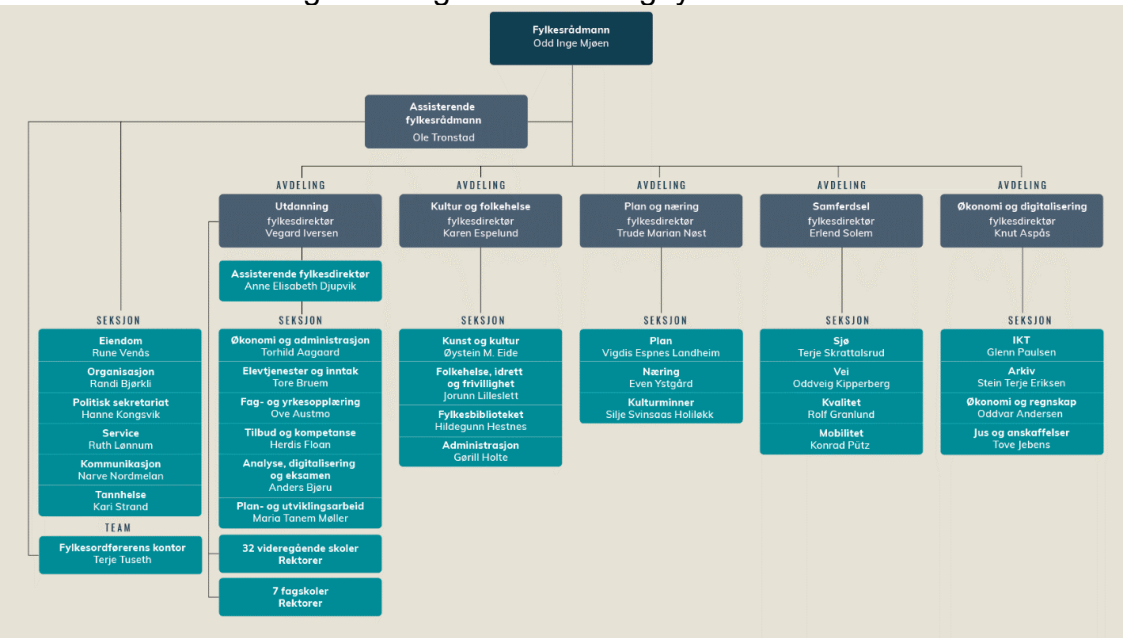

Note 20 – Bemanning, lønn og godtgjørelse til ledelse

Årsverk og ansatte kan spesifiseres som følger:

Fylkeskommunen samlet	2018
Antall ansatte	4361
Antall årsverk	3988
Kvinneandel antall ansatte	60 %
Kvinneandel årsverk	59 %

Godtgjørelser til ledelse:

Godtgjørelser inkl. sos.utg. og reise	2018
Fylkesordfører	1 507 127
Fylkesrådmann	1 926 076

Revisjonsutgifter	2018
Kommunerevisjon Midt Norge SA	8 434 998

Note 21 – Hendelser etter balansedagen

Andre hendelser av betydning er ikke registrert etter balansedagen pr. 31.12.18.

Note 21 – Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt- Norge IKS TkMN

Selskapet har hovedkontor i Trondheim og regnskapet føres fra 2017 etter regnskapslovens bestemmelser. Foreløpige tall for 2018 for drift og balanse er:

Resultat	Tall i kr
Konto	Regnskap 2018
Driftsinntekter	57 998 608
Driftskostnader	54 126 222
Driftsresultat	3 872 386
Netto finansposter	252 523
Resultat	4 124 909
Balanse	
Anleggsmidler	7 782 583
Omløpsmidler	21 235 343
Sum Eiendeler	29 017 926
Egenkapital	22 550 946
Kortsiktig gjeld	6 466 980
Sum Egenkapital og Gjeld	29 017 926

.

Note 22 Regionalt forskningsfond Midt-Norge

Trøndelag fylkeskommune er vertskommune for Regionalt Forskningsfond Midt-Norge. Fondsregionen består av Møre- og Romsdal fylkeskommune og Trøndelag fylkeskommune.

Regnskapet har følgende hovedtall for 2018:

Konto	**Regnskap 2018**	**Regnskap 2017**
Utgifter drift	37 237 891	9 932 218
Inntekter drift	-28 952 912	-31 576 892
Brutto driftsresultat	8 284 979	-21 644 674
Eksternt finansresultat	-1 844 366	-1 673 247
Netto driftsresultat	6 440 613	-23 317 921
Bruk av tidl års mindreforbruk	0	0
Avsatt/bruk til bundne fond	-6 440 613	23 317 921
Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk	0	0

Beholdningen pr 31.12.2018 på bundet fond er 31.176.086,18 kroner.

Note23 – Større byggeprosjekt

De vesentligste investeringene er innenfor fylkesveg og bygg/anlegg.

I 2018 er følgende prosjekt med brutto investeringsutgift større enn 5 mill. kr med tall i hele kr:

Prosjekt	Anlegg	Regnskap	Revidert budsjett	Avvik
20000146	Kjøp av Idrettstunet AS og Sportstunet AS i Meråker-FT 144/18	15 027 972	15 000 000	27 972
22601152	Ny landgang og kai for Frøya vgs.	26 495 932	28 710 000	-2 214 068
22903132	Ny Heimdal vgs	177 077 142	193 610 000	-16 532 858
25609171	Hybelhus Mære	25 242 013	31 820 000	-6 577 987
26202172	Ole Vig vgs - ombygging bygg B	5 964 714	8 500 000	-2 535 286
26503171	Oppdal vgs. - planarbeid idrettshall	45 049 270	42 955 168	2 094 102
27301161	Røros vgs. - utviklingsplan SBP4 nytt A-bygg	82 226 281	81 500 000	726 281
27700172	Skjetlein vgs - NYTT tilbygg VG Anleggsmek./VG TIP	8 452 238	6 000 000	2 452 238
27701171	Skjetlein vgs. - Nytt tilbygg for STO	17 408 531	29 000 000	-11 591 469
28604161	Tiller vgs. - utviklingsplan SBP4	16 070 999	20 000 000	-3 929 001
29405171	Ytre Namdal vgs - Verkstadhall	17 202 649	24 750 000	-7 547 351
51000181	Sandmoen bussdepot - utvidelse bussdepot	41 360 205	40 000 000	1 360 205
200406	Ladeinfrastruktur EL-buss	8 397 304	12 000 000	-3 602 696
200410	Ferjekai 2019	95 001 572	131 400 000	-36 398 428
	Veginvesteringer	1 784 878 730	1 851 700 000	-66 821 270

Note 24 –Investeringsregnskapet manglende finansiering og strykning avsetning ubundet investeringsfond

I investeringsregnskapet er det etter gjeldende regler felles finansiering selv om fylkeskommunen har henført midlene til bestemte formål i budsjettet. På egenkapitalinnskudd KLP er det budsjettert med 445.145,- kr mindre enn utgiften. Lånemidler kan ikke brukes til å finansiere dette. Det fører til at avsetning til ubundet investeringsfond må reduseres med tilsvarende.

Note 25 Avsetning disposisjonsfond mindreforbruk avdelinger

Det er iht. økonomireglementet pkt. 7 avsatt mindreforbruket på avdelingene i regnskapsskjema 1B til sentralt disposisjonsfond med 435.121.834 kr. Dette vil bli vurdert for gjenbevilgning i 2019.

Note 26 Vesentlige mottatte overføringer til finansiering av investeringer

Tilskudd/overføring fra:	Formål:	Beløp
Bompengeinntekter	Store fylkesveianlegg	kr 697 080 000
Bompengeinntekter	Miljøpakken	kr 28 549 000
Statens vegvesen	Tilskudd til skredsikring	kr 82 000 000
Utdannningsdirektoratet	Utstyrsmidler landslinjer	kr 1 160 305
Kunnskapsdepartementet	Utviklingsmidler, elektrolab fagskolen	kr 500 000
Frøya kommune	Tilskudd gsv Rv716	kr 2 450 000
Sum		kr 811 739 305
Samferdselsdepartementet har i tillegg overført *Belønningsmidler til bymiljøavtaler*		
til Trøndelag fylkeskommune Midlene inngår som en viktig del av Statens		
finansieringsbidrag i bymiljøavtalen inngått mellom Trondheim kommune,		
Sør-Trøndelag fylkeskommune og Staten for perioden 2016-2023.		
Midlene er satt av til bundet fond, og i investeringsregnskapet 2018 er det brukt:		kr 48 486 000

3 Lånefondet

Lånefondet

i

Trøndelag fylkeskommune

Regnskap 2018

Lånefondets bevilgningsregnskap 2018

Post		Regnskap 2018	Budsjett 2018		Note
120	**Låneomkostniger m.v. eksterne lån**				
120	Emisjonsutgifter inkl. underkurs				
500	Provisjon m.v. ved innfrielse av lån				
120	Andre utgifter	25 937,04			
500	**Renteutgifter eksterne lån**				
500	Renter på løpende lån	132 228 466,87	130 000 000,00		
500	Renter på swap	67 060 066,66	52 000 000,00		
500	Finansutgifter	1 616 265,58	1 000 000,00		
429	Utgiftskonto momskomp	6 463,68			
SUM UTGIFTER		**200 937 199,83**	**183 000 000,00**	**-**	
				-	
510	**Avdrag på eksterne lån**			-	
510	Avdrag på eksterne lån	4 196 775 360,00			
520	**Interne utlån**			-	
520	Fylkeskassen	4 872 388 820,91	2 251 762 577,00		
SUM UTBETALINGER		**9 069 164 180,91**	**2 251 762 577,00**	**-**	
SUM ANVENDELSE AV MIDLER		**9 270 101 380,74**	**2 434 762 577,00**	**-**	
729	Momskomp høy sats	6 463,68			
900	**Refunderte renteutgifter**				
900	Renter av bankinnskudd	35 391 135,17			
901	Renter fra fylkeskassen	164 987 764,78	183 000 000,00		
SUM INNTEKTER		**200 385 363,63**	**183 000 000,00**		
910	**Nye låneopptak**				
910	Nye låneopptak	8 229 678 588,00	1 921 762 577,00		
920	**Interne avdrag på utlån**				
920	Fylkeskassen	336 611 204,46	330 000 000,00		
SUM INNBETALINGER		**8 566 289 792,46**	**2 251 762 577,00**		
SUM ANSKAFFELSE AV MIDLER		**8 766 675 156,09**	**2 434 762 577,00**	**-**	
98	**Beregnet disponibel beholdning**				
59	**Årets kontantoverskudd**				
98	**Årets kontantunderskudd**	-503 426 224,65		-	1

Lånefondets balanseregnskap 2018

		Regnskap 2018	Note
Eiendeler			
Kapittel			
210	**Kasse og bankinnskudd**		-
210	Kasse og bankinnskudd	1 358 895 222,21	
213	**Kortsiktige fordringer**		
213	Momkompensasasjons krav	-	
223	**Konserninterne langsiktige fordringer**		
223	Lån til Fylkeskassen	10 596 518 363,73	
232	**Annen kortsiktig gjeld**		-
232	Påløpte ikke forfalte renter		
210	**Interimskonto**		
210		-1 842 151 194,93	
SUM EIENDELER		**10 113 262 391,01**	**-**
Gjeld:			
Kapittel			
232	**Annen kortsiktig gjeld**		
232	Påløpte ikke forfalte renter	35 076 722,90	-
241	**Ihendehaverobligasjoner**		-
241	Ihendehaverobligasjoner	4 600 000 000,00	-
243	**Sertifikatlån**		-
243	Sertifikatlån	1 100 000 000,00	-
245	**Andre lån**		-
245	Andre lån	4 332 903 228,00	-
292	**Hjelpekonto**	-	
292	Hjelpekonto Fylkeskassen	548 708 664,76	
25900	**Regnskapsmessig merforbruk i drift**	-503 426 224,65	
SUM GJELD		**- 10 113 262 391,01**	**-**

Trondheim 31.12.2018
15.02.2019

Ole Tronstad
Ass. Fylkesrådmann

Tone Mediaas Reitlo
Tone Mediaas Reitlo
Teamleder regnskap

Noter til regnskapet for lånefondet

Bevilgningsregnskapet viser regnskap 2018, samt vedtatt budsjett 2018. Balanseregnskap viser regnskap 2018

1. Årets kontantunderskudd 503 426 224,65 utgjør differansen mellom anskaffelse av midler og anvendelse av midler i lånefondet.
2. Spesifikasjon av lånegjeld i balansen er angitt som note 16 i Trøndelag fylkeskommunes regnskap.